

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет музичного мистецтва

Знаменні та пам'ятні дати 2025 року

Мистецько-освітній довідник

Рівне – 2025

Рекомендовано кафедрою народно-інструментального виконавства
Факультету музичного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 9 від 26.11.2024 р.)

Рекомендовано навчально-методичною комісією Факультету музичного мистецтва
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 12 від 23.12.2024 р.)

Рецензенти:

Комаровська О. А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України;

Крижановська Т. І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри музикознавства, фольклору та музичної освіти Факультету музичного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету

Упорядники:

Прокопчук В. І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри народно-інструментального виконавства Факультету музичного мистецтва РДГУ;

Яковенко Л. П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри народно-інструментального виконавства Факультету музичного мистецтва РДГУ

Науковий редактор та відповідальний за випуск:

Прокопчук В. І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри гри народно-інструментального виконавства Факультету музичного мистецтва РДГУ

Мистецько-освітній довідник «Знаменні та пам'ятні дати 2025 року» для самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності А4 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» та В5 «Музичне мистецтво». Випуск 11 / упоряд.: В. І. Прокопчук, Л. П. Яковенко / Рівненський державний гуманітарний університет. – Рівне : О. Зень, 2025. – 166 с.

Мистецько-освітній довідник містить перелік ювілейних, знаменних та пам'ятних дат, подій мистецько-освітнього спрямування місцевого (регіонального), всеукраїнського та світового значення, які відзначатимуться протягом 2025 року.

Навчально-довідкове видання для самостійної роботи адресоване здобувачам вищої освіти та викладачам закладів вищої освіти мистецького спрямування III-IV рівнів акредитації. Практичне значення видання полягає у формуванні загальних, фахових компетентностей та програмних результатів навчання циклу дисциплін фахової підготовки («Основний музичний інструмент», «Додатковий музичний інструмент», «Фортепіано», «Концертмейстерський клас», «Постановка голосу», «Хорове диригування», «Історія музики», «Методика музичної освіти», «Теорія мистецтв та основи музикознавства», «Мистецьке краєзнавство Рівненщини» тощо).

Видання також буде корисне вчителям мистецтва (музичного мистецтва), освітянам, працівникам культури і мистецтва, краєзнавцям, громадським активістам тощо та допоможе раціонально і ефективно спланувати концертно-виконавську роботу на рік, здійснювати підготовку та проведення культурно-просвітницьких заходів, мистецьких проєктів, акцій тощо.

*Пропонований листецько-освітній довідник - це традиція,
ініційована Організацією Об'єднаних націй
з питань освіти, науки і культури ЮНЕСКО ще у 1953 році.
Міжнародна організація ЮНЕСКО,
яка вже багато років виконує роль світового експерта
і координатора глобальних культурних,
наукових та освітніх процесів,
пропонує вивчати і пропагувати знаменні та пам'ятні дати,
що пов'язані з життєвими етапами постатей та важливих подій
світової історії для розповсюдження ліростворчих ідей,
моральних і духовних цінностей
в душі міжнародного співтовариства;
виховання поваги до людини та її праці;
розуміння життя та цінності інших людей,
країн та культур як діалог між країнами світу.
Сьогодні в Україні до цього процесу приєднались
74 Асоційованих шкіл ЮНЕСКО,
11 кафедр ЮНЕСКО та чимала кількість освітніх закладів,
які підтримують виховання творчого молодого покоління,
спроможного до міжнародного співробітництва і життя.*

ПЕРЕДМОВА

~~~~~  
*Три шляхи ведуть до знання:  
шлях наслідування – найлегший,  
шлях роздумів – найскладніший,  
шлях дослідження – найцікавіший  
(Конфуцій)*  
~~~~~

Мистецько-освітній довідник «Знаменні та пам'ятні дати 2025 року» рекомендований для самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта. Музичне мистецтво» та 025 «Музичне мистецтво», проте також буде ефективним універсальним освітнім інструментарієм у фаховій підготовці здобувачів освіти усіх мистецьких спрямувань. Така підготовка ґрунтується на компетентнісному підході, стрижневим вектором якої є акцентування культурологічної компетентності як діалектичної єдності національного виховання з краєзнавчим аспектом та формування толерантного ставлення до культурного різноманіття мистецької скарбниці світу.

Навчально-довідкове видання в силу свого призначення (мистецько-освітній довідник) є щорічно-оновлюваним виданням, що втілює традиції, ініційовані Міжнародною організацією з питань освіти, науки та культури ЮНЕСКО, яка пропонує вивчати і пропагувати знаменні та пам'ятні дати, пов'язані з життям видатних постатей та важливих подій світової і вітчизняної історії, освіти, науки та культури для поширення ідей в дусі міжнародного співробітництва і діалогу культур.

Ідея створення календаря пам'ятних і ювілейних дат різних країн світу та їх святкування у форматі ЮНЕСКО виникла у 1954 р. Непримириеність та політично-військове суперництво між країнами внаслідок втрат другої світової війни спонукало світову спільноту в особі ООН шукати можливості налагодження взаєморозуміння між державами. Місією ЮНЕСКО було проголошено «вкорінити у свідомість людей ідею укріплення миру та безпеки шляхом розширення співробітництва народів у галузі освіти, науки і культури, а також забезпечення справедливості, законності та поваги до прав людини незалежно від раси, статі, мови та релігії» [цит. за 18]. На думку експертів ООН, «політичних та економічних угод між урядами держав недостатньо для забезпечення тривалої рівноваги у світовому суспільстві», стабільний мир повинен будуватися на основі діалогу, взаєморозуміння, інтелектуальній та моральній солідарності усіх народів.

Одним з дієвих інструментів, який зміцнював би гуманітарні зв'язки між країнами і людьми, було визначено міжнародне святкування знаменних та пам'ятних дат, видатних державних подій різних країн та народів світу. На переконання представників ООН міжнародні та національні святкування сприяють об'єднанню людей, вибудовуючи позитивний простір між країнами, де кожен суб'єкт відчуватиме себе частиною світової спільноти через «точки дотику» між культурами, що дозволить налагодити продуктивний діалог країн світу.

Календар міжнародних дат існував і до появи ООН, однак більше ніж шістдесятирічний досвід цілеспрямованого пропагування такої діяльності, засвідчив її потужний потенціал для утвердження унікальності кожної нації. При цьому визнавалося, що не можуть бути виключенням і драматичні події та постаті світової історії, оскільки помилки також потрібно

пам'ятати задля того, щоб їх не повторювати. Саме тому заходи відзначення дат і подій на рівні ООН, ЮНЕСКО, урядів, громадянського суспільства перетворилися на сигнал осмисленості життя кожної людини для розвитку національного та світового суспільства [18]. Сьогодні на офіційному сайті Генеральної Асамблеї ООН і ЮНЕСКО на шести її офіційних мовах розміщені пам'ятні дати для привернення уваги суспільства до проблем різного характеру.

Вплив видатних діячів освіти і науки, культури та мистецтва на процеси державотворення і виховання цілих поколінь важко переоцінити. Саме тому мистецьке відзначення історичних державних подій та пам'ятних дат, пов'язаних зі значущими постатями світової та національної освіти, науки і культури, набуває особливо важливого значення.

Одинадцятий випуск традиційно висвітлює питання, що є найбільш актуальними для науково-освітніх та культурних трансформаційних процесів в Україні, які відбуваються у тісному зв'язку з загальноєвропейськими, світовими тенденціями та знайшли відображення у глобальних проектах і документах ООН, ЮНЕСКО, ВЕФ, ВООЗ та ін. Кожен наступний випуск тематично пов'язаний з попереднім, що дає змогу читачам відслідковувати та осмислювати найбільш цікаві, перспективні напрямки розвитку суспільства, освіти, культури, науки тощо.

У мистецько-освітньому довіднику окреслені мета і завдання, обґрунтовано зміст загальних та фахових компетентностей здобувачів освіти мистецьких спеціальностей, формуванню яких буде сприяти пізнання матеріалів довідника. Серед найважливіших, що суттєво збагатять виховний чинник освітнього процесу, необхідно виокремити здатність до професійної рефлексії та саморефлексії, самоорганізації, цілепокладання і планування музично-педагогічної, культурно-просвітницької і концертно-виконавської діяльності; здатність організовувати та реалізовувати освітні, наукові і виховні мистецько-просвітницькі заходи та проекти.

Окрім подій та дат освітньо-мистецького спрямування всесвітнього значення, вирізняється ретельне опрацювання і широке представлення тематики знаменних дат та визначних особистостей *Рівненщини й Волині*, пізнання котрих буде сприяти саморефлексії національної свідомості, формуванню почуття патріотизму, здатності до національної самоідентифікації здобувачів освіти, що сьогодні виступає найважливішими освітніми завданнями та особливо гостро актуалізується у час щоденної запеклої боротьби українців за свою незалежність та культурну ідентичність. Пізнання знаменних і пам'ятних дат формує у здобувачів ціннісні орієнтації та стійкий інтерес до пізнання рідної (національної, регіональної) і світової культури, що зміцнює повагу до національних скарбів українського народу і світового культурного спадку та є важливим для взаємного збагачення і діалогу культур.

Робота з матеріалами щорічного мистецько-освітнього довідника поглиблює і розширює міжпредметні зв'язки, об'єднуючи зміст і опанування знань дисциплін загального та мистецького спрямування. Відтак, занурення у зміст видання створює підґрунтя для цілісного художнього мислення та дозволяє реалізувати поліхудожній зміст мистецької освіти для представників різних мистецьких спеціальностей.

Для підготовки довідника використано чималий обсяг інформаційних джерел: Інтернет-ресурси провідних міжнародних та державних установ, бібліотек, енциклопедії, довідники, сучасну науково-освітню літературу тощо, додаткове опрацювання якої активізує формування наукових інтересів, пошукову та науково-дослідницьку діяльність, розширить світогляд здобувачів освіти.

Навчально-довідкове видання окрім трьох основних розділів (пам'ятні дати світового, національного та краєзнавчого значення) містить розробки для підготовки та проведення

виховних заходів до визначних дат і подій регіонального (краєзнавчого), всеукраїнського та світового значення; матеріали для самопідготовки, розвитку креативності та професійної рефлексії (саморефлексії), чимало іншої цікавої та корисної інформації і слугує як посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Самостійна навчально-пізнавальна робота студентів сприяє формуванню дисциплінованості, самостійності, відповідальності, ініціативності, творчості та креативності, що важливо для фахового становлення в їхній освітній та майбутній професійній діяльності.

Видання дає можливість читачу ознайомитися із золотим фондом людського капіталу, з яскравими прикладами розвитку і досягнень кращих представників людства, які жили в різні часи та знаходили можливості для активної, плідної діяльності навіть у важких обставинах життя. Вивчення життєвих шляхів видатних діячів науки і культури, важливих історичних подій, спонукатимуть суспільство та молоде покоління зокрема, на мобілізацію власних сил, бажання зміни обставин у досягненні визначеної мети. Пропонуємо опрацювати цікавий та корисний матеріал мистецько-освітнього довідника для розширення світогляду, організації просвітницької роботи, розробки та проведення освітніх і культурно-мистецьких заходів тощо. Також видання допоможе здобувачам освіти активізувати їх самостійну пошукову, науково-дослідницьку, художньо-практичну й творчу діяльність тощо.

Пропонований мистецько-освітній довідник знаменних та пам'ятних дат на 2025 рік для здобувачів освіти, викладачів Факультету музичного мистецтва РДГУ та інших культурно-мистецьких освітніх закладів, що містить історичні культурно-мистецькі події й дати світового та державного значення, а також м. Рівного та Рівненської області – простий та ефективний спосіб забезпечити завчасне планування та інформаційну підтримку в організації художньо-мистецького відзначення певних регіональних, національних, європейських та загальносвітових подій в рамках концертів, конференцій, семінарів, навчально-виховних заходів тощо в університеті, місті, області.

Метою розробки мистецько-освітнього довідника знаменних та пам'ятних дат є ознайомлення викладачів та здобувачів освіти з найважливішими пам'ятними датами світового, державного, національного й регіонального значення на 2025 рік, а також, найголовніше – збагачення виховного чинника освітнього процесу.

Основні завдання мистецько-освітнього довідника:

- формування у здобувачів освіти загальних та фахових компетентностей;
- сприяння формуванню навичок професійної саморефлексії;
- досягнення саморефлексії національної свідомості та почуття патріотизму;
- формування ціннісного ставлення до різних культур світової спільноти;
- підготовка здобувачів освіти до культуротворчості в напрямку пошуку, вивчення та популяризації важливих історичних культурно-мистецьких подій та постатей рідного краю, України й світу;
- активізація навчальної, концертно-виконавської, культурно-просвітницької роботи здобувачів освіти, збагачення освітнього процесу в цілому;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти та викладачів зі знаменними датами, історичними подіями державного й всесвітнього значення та видатними діячами м. Рівного, області та світу, ювілеї яких відзначаються у 2025 році;
- надання допомоги у своєчасному плануванні та інформаційній підтримці культурно-просвітницької і концертно-виконавської роботи творчих колективів кафедр Факультету музичного мистецтва РДГУ та інших культурно-мистецьких освітніх закладів.

У процесі пізнання змісту посібника, здобувачі вищої освіти Факультету музичного мистецтва також будуть набувати необхідні для підготовки майбутніх вчителів мистецтва (музичного мистецтва) закладів загальної середньої та позашкільної освіти, культорганізаторів дитячих позашкільних закладів, асистентів вчителя, керівників музичних та інших мистецьких спеціальностей **загальні (ЗК) та фахові (ФК) компетентності:**

ЗК01 – Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, суспільну мультикультурність (культурна компетентність).

ЗК02 – Здатність до творчої самореалізації (культурна компетентність).

ЗК 03– Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, міжпрофесійного спілкування (соціально-партнерська компетентність).

ЗК 04 – Здатність організувати роботу на засадах поваги до громадянських прав і свобод людини (громадянська компетентність).

ЗК05 – Вміння виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї, проявляти ініціативність, підприємливість (підприємницька компетентність).

ЗК07 – Здатність приймати обґрунтовані та ефективні рішення у професійній діяльності, відповідально ставитись до обов'язків (лідерська компетентність).

ЗК08 – Здатність усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ФК01 – Здатність до розуміння значення мистецтва у сучасному суспільстві; сприяння збереженню, збагаченню світової, вітчизняної, регіональної музичної культури (культурницька компетентність).

ФК02 – Здатність до реалізації особливостей змісту та організаційно-методичної специфіки музичної освіти (інтегрованого курсу «Мистецтво») (предметно-методична компетентність).

ФК03 – Здатність обґрунтовувати, розробляти, вдосконалювати системи керування освітнім процесом; моделювати його складові з використанням класичних методів та інноваційних підходів (предметно-методична, інноваційна компетентності).

ФК04 – Здатність забезпечувати виконання виробничих (освітніх) завдань з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей учнів на засадах чинних стандартів і нормативнозаконодавчої бази освітньої діяльності (предметно-методична, психолого-педагогічна компетентності).

ФК05 – Здатність узагальнювати, інноваційно переосмислювати та творчо використовувати досягнення музичної культури (мистецтва, педагогіки), знаходити оптимальні рішення щодо їх теоретичного, методичного, виконавського впровадження у освітній процес (предметно-методична, інноваційна, педагогічна, мистецтвознавча компетентності).

ФК06 – Володіння методологією музично-педагогічної діяльності у галузі освіти, навичками її традиційного та інноваційного інтерпретування у професійній діяльності викладача (предметно-методична, інноваційна компетентності).

ФК07 – Здатність виявляти та реалізовувати педагогічний потенціал мистецтва, зокрема музичного в контексті освітнього процесу; оволодіння засобами художньо-образного впливу на суб'єктів навчальної діяльності (предметно-методична, психолого-педагогічна, мистецтвознавча компетентності).

ФК11 – Здатність вирішувати варіативні музично-естетичні завдання на основі сучасних технологій навчання, експериментальних програм, тощо викладача (інноваційна компетентність).

ФК12 – Здатність до планування та організації освітнього процесу, розроблення та керування освітніми проектами; створення освітніх осередків (проектувально-прогностична, педагогічна компетентності).

ФК16 – Володіння навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій (інформаційно-цифрова компетентність).

Відповідно визначеним компетентностям, окреслено **програмні результати (ПРН)**:

ПРН02 – Знати та розуміти соціокультурні феномени, закономірності їх виникнення та розвитку.

ПРН05 – Володіти провідними педагогічними технологіями, інноваціями в галузі сучасної мистецької, зокрема музичної освіти.

ПРН06 – Розуміти специфіку педагогічної співпраці із учнівською аудиторією, зокрема основи музично-виконавської, ораторської майстерності.

ПРН08 – Знати закономірності процесу організації і проведення педагогічних досліджень.

ПРН10 – Застосовувати методи формування у здобувачів освіти основ загальнолюдської моралі.

ПРН12 – Володіти сучасними засобами пошуку і обробки та педагогічної інтерпретації наукової інформації.

ПРН13 – Використовувати прогресивні підходи до керівництва навчальною, суспільною і художньо-творчою діяльністю.

ПРН16 – Використовувати міжпредметну інтеграцію в умовах освітнього процесу.

ПРН17 – Впливати на цілісний художній та музичний розвиток здобувачів освіти (в інтелектуальній, емоційно-ціннісній, практичній складових).

ПРН18 – Здійснювати музично-просвітницьку діяльність, пропагувати кращі зразки мистецтва, сприяти розвитку вітчизняного музичного мистецтва.

ПРН20 – Ефективно використовувати мультимедійні засоби навчання.

ПРН21 – Зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРН25 – Оволодіти здатністю відповідально ставитись до виконуваної роботи та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.

Робота з матеріалами мистецько-освітнього довідника **сприяє поглибленню та розширенню міжпредметних зв'язків**, об'єднуючи зміст та оанування знань з навчальних дисциплін мистецького спрямування («Основний музичний інструмент», «Додатковий музичний інструмент», «Концертмейстерський клас», «Клас ансамблевої гри», «Хорове диригування», «Постановка голосу», «Історія музики», «Музичне краєзнавство Рівненщини», «Методика музичної освіти», «Народознавство та музичний фольклор України», «Історія мистецтв» та ін.) та дисциплін загального циклу («Історія України», «Історія української культури», «Релігієзнавство» та ін.), що забезпечує умови для їх кращого розуміння і засвоєння, а також, найголовніше – створює підґрунтя для цілісного художнього мислення та дозволяє реалізувати поліхудожній зміст мистецької освіти для здобувачів освіти різних мистецьких спеціальностей.

Мистецько-освітнього довідник буде корисний працівникам культури і мистецтва, освітянам, краєзнавцям, здобувачам освіти усіх мистецьких спеціальностей тощо.


~~~~~  
*Книги – морська глибина:  
Хто в них пірне аж до дна,  
Той, хоч і труду мав досить,  
Дивнії перли виносить*  
*(І. Франко)*  
~~~~~

ТВОРЧІ ПОРТРЕТИ

12 січня 145 років від дня народження **Василя Васильовича Безкоровайного** (1880–1966), українського композитора, диригента, піаніста, педагога, музичного діяча, батька української акторки і громадської діячки (США) Неоніли Василівни Безкоровайної-Стецьків

Народився В. В. Безкоровайний в м. Тернополі. Навчався в Тернопільській українській гімназії та Учительській семінарії, співав у церковному хорі. Під час навчання у гімназії зумів об'єднати своїх друзів та створив струнний оркестр. Музиці почав навчатися в м. Тернополі у О. Голембівського та Ю. Нижанківського, зокрема пізнавав

гру на фортепіано та скрипці. Згодом здобував освіту у м. Львові одночасно у Політехніці (тоді Цісарсько-королівська політехнічна школа) та музичній Консерваторії Галицького музичного товариства (нині Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка), де навчався у М. Солтиса та С. Невядомського.

Таке активне життя та напружена праця підірвала здоров'я майбутнього композитора і він був змушений зробити перерву на кілька років лікування в курортній м. Аббації (Опатії, Адріатичне море), а згодом на Гуцульщині. Після лікування В. В. Безкоровайний продовжив навчання на філологічному і фізико-математичному факультетах найстарішого в Україні та Східній Європі Львівського університету (нині Львівський національний університет ім. І. Я. Франка). Також навчався грі на цитрі і контрабасі.

Згодом, упродовж кількох років паралельно викладав в академічній гімназії та Вищому музичному інституті у м. Львові. По направленню працював на Лемківщині у м. Новий Тарг, Тарнув (1910–1911 рр.), згодом вчителював на Івано-Франківщині у м. Станіславі (нині Івано-Франківськ, 1911–1913 рр.), де заснував хор «Боян» та музичну школу. Виступав як хоровий диригент і концертмейстер на Шевченківських концертах та вечорах, присвячених М. В. Лисенку, М. Д. Леонтовичу, І. Я. Франкові, Лесі Українці, О. Ю. Кобилянській тощо. Співпрацював з драматичним театром на чолі з М. М. Крушельницьким, Є. І. Купчинським,

Я. Я. Ярославенком. Був активним учасником музичного життя, членом Музичного товариства ім. М. В. Лисенка.

У 1912 р. В. В. Безкоровайний переїхав до м. Тернополя, де був учителем української гімназії та диригентом хору «Боян». У 1919 р., коли м. Тернопіль опинилося в окупації польського війська, композитора було заарештовано та ув'язнено неподалік м. Каліша (Польща). Після повернення до м. Тернополі заснував філію Львівського Вищого музичного інституту (1928 р.) та оркестр в «Бояні». У час чергового загострення національних взаємин із Польщею переїхав до м. Золочева, де В. В. Безкоровайний організував філію Вищого музичного інституту, смичковий і духовий оркестр та драматичний гурток (1931 р.).

У 1935 р. повернувся до м. Тернополя та активно зайнявся композиторською діяльністю. У цей час народилися три сонати, два ноктюрни, «Думи мої», оркестровка оперети «Наталка Полтавка», музика до п'єси М. Г. Куліша «Мина Мазайло» (1942 р.) та ін. Загалом надруковано було близько 60 творів, понад 30 творів залишилося у рукописах.

Через лихоліття війни у 1944 р. разом з Львівським оперним театром (нині Львівський національний академічний театр опери та балету ім. С. Крушельницької), де працювала дружина композитора, В. В. Безкоровайний виїжджає до Австрії (м. Габленц), з 1948 р. проживав у м. Буффало (США). В еміграції продовжував активно пропагувати українське музичне мистецтво і народні традиції та займатися творчою роботою: композиторською, педагогічною, концертмейстерською, просвітницькою діяльністю (викладав у філії Українського музичного інституту США, давав уроки гри на фортепіано і скрипці, виступав та акомпанував на концертах, керував українським хором на чужині, був членом правління Хору Українського конгресового комітету Америки, писав музику тощо). Тоді з-під пера композитора вийшли твори на релігійну тематику, для скрипки та фортепіано, «Українська різдвяна увертюра» для симфонічного оркестру (1956 р.), яка отримала високу оцінку слухачів і музичних критиків, що було відображено у пресі та мистецькій періодиці.

Музичну спадщину В. В. Безкоровайного складають понад 350 різножанрових творів, серед них: хорові твори «Полуботок», «Думи мої» і «Садок вишневий» (1921 р.) на слова Т. Г. Шевченка, «Гей, хто в світі кращу долю має» на слова І. Я. Франка, «Піду в садочок», «Золоті зорі», «Квітчастий луг» (1927 р., слова П. Г. Тичини); «Країно див» (1929 р., слова О. Олесья); «Гетьте думи», «Соловейковий спів» і «Лягідні весняні ночі» (слова Лесі Українки), «Думка-шумка» і «Для розради» для симфонічного оркестру; дитяча казка-оперета «Червона шапочка» (1960 р., лібрето Л. Полтава); водевіль «Жабуринні» у співавторстві з В. Болтаровичем; фортепіанні твори («Спомин з гір» (1911 р.), «Хризантеми» (1911–1913 рр.), «В гаю зеленім» і «Пісня без слів» (1912 р.), «Заколисна пісня» (1919 р.); для віолончелі з фортепіано «Ой, Морозе, Морозенку», «Над річкою бережком», «Ой зйди, зйди»; музика до вистави «Тополя» Г. Л. Лужницького за Т. Г. Шевченком, «Українська рапсодія» для скрипки, «Українські мелодії» для струнного квартету, «Фортепіанне тріо», «В'язанка народних пісень» і «Для розради» для цитри (1911 р.), псалми; колядки, танці («Гуцулка», «Козачок», «Незабудька», «Пластунка»); обробки народних пісень; збірка колядок «При ялинці», збірки обробок українських народних пісень, пісні на сласні слова та українських поетів: Т. Г. Шевченко, Лесья Українка, П. Г. Тичина, М. С. Шашкевич, Б. С. Лепкий, С. В. Руданський, М. Г. Філянський, О. Олесь та ін. (Композитору належить романс «Сміються плачуть солов'ї» на слова О. Олесья, який через популярність часто вважають народного авторства). У 2004 р. в Україні світ побачив нотні збірники «Українські думки» для скрипки і фортепіано (2004 р.), «Сонати для фортепіано» (2008 р.).

Загалом творчості В. В. Безкоровайного притаманний напрямок фольклоризму, композитор спирався на міську пісенно-танцювальну музику, тісно пов'язану з традиціями й жанрами побутового музикування і близьку до салонних зразків. Чимало творів композитор видав власним коштом у м. Львові в 20-30-х рр. ХХ ст., які виконувалися в еміграції в Австралії, Канаді, США, а до початку 1940-х та з 1997 р. і в Україні (щорічний Міжнародний український музичний фестиваль «Київ Музик Фест», 2001 р., Міжнародний фестиваль «Синій птах», 2004 р. тощо).

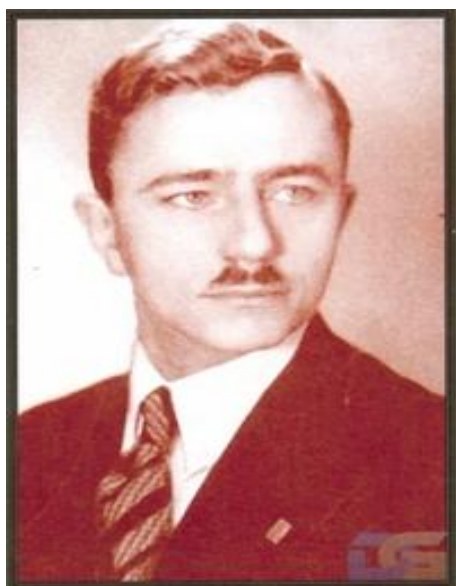
Записи солоспівів та інших інструментальних творів, перекладених для оркестру народних інструментів, зберігаються у Золотих фондах Українського радіо.

У 1999 р. у м. Сімферополі засновано науково-творче Товариство В. В. Безкоровайного, яке досліджує і популяризує творчу спадщину композитора.

Більше про Василя Васильовича Безкоровайного дивитися у джерелах:

1. Безкоровайний Василь. Біографія. Нотна бібліотека капели «Дударик». URL: <http://surl.li/kxvram>
2. Безкоровайний Василь Васильович. Музикант, композитор, диригент. 1880–1966 : (біобібліографічний покажчик) / упоряд. О. В. Башун. Донецьк : НТШ-Донецьк, Східний видавничий дім, Донецька обласна наукова бібліотека, 2005. 40 с.
3. Безкоровайний Василь Васильович (1880–1966), український композитор диригент, педагог. Митці України : енциклопед. довідник. Київ, 1992. С. 54.
4. Безкоровайний Василь – композитор і диригент. Енциклопедія українознавства. Львів, 1993. Т. 1. С. 107.
5. Водяний Б., Олексин Г., Ціж М. Безкоровайний Василь (1880–1966) – композитор. Короткий словник діячів української музичної культури. Тернопіль, 1992. С. 6.
6. Медведик П. Василь Безкоровайний – композитор, диригент, піаніст-аккомпаніатор, засновник музичних шкіл, хорів, оркестрів, диригент хору Тернопільського «Бояна». Джерело : наук.-краєзнавч. часопис Тернопілля, 1994. № 1. С. 212–220.

~~~~~

19 лютого 120 років від дня народження **Авеніра Калениковича Коломийця** (іноді – під псевдонімом Марко Крилатий) (1905–1946), (за іншими даними – 19 листопада 1906 р.), українського театрального режисера, журналіста, письменника, поета, прозаїка, драматурга, художника, мовознавця, видавця, укладача підручників з мови і літератури, організатора дитячих театрів, майстра по виготовленню бандур, громадсько-політичного діяча

Дослідження рівненських краєзнавців фіксують кілька місць народження письменника на Рівненщині (м. Бережниця Дубровицького району, за іншими даними – с. Городець Володимирецького району). Сам А. К. Коломиєць, у своїй автобіографічній довідці зазначає, що народився на Сарненщині. Відтак, попри полемічні дослідження науковців приходимо до беззаперечного висновку про те, що багатогранно талановитий А. К. Коломиєць

народився на Волині (зазначимо, що м. Бережниця після 1921 р. належало до Сарненського повіту; тут письменник одружився з місцевою вчителькою Ангеліною, з якою мав трьох синів – Авеніра, Тараса і Ждана).

Батько А. К. Коломийця, виходець з міщанства м. Городець на Волині був адвокатом волосного м. Бережниця; мати письменника проживала в с. Бережниця, куди переїхала після смерті чоловіка. Місце народження письменника було загадкою і для нього самого, а також і те, що на восьмому році життя він залишився без обох батьків. Волинсько-поліські дитячі та юнацькі враження дуже помітно вплинули на формування і світогляд майбутнього письменника.

Освіту здобув у Клеванському духовному училищі на Рівненщині, Волинській духовній семінарії (1920–1926 рр.). З 30-х рр. ХХ ст. вчителював у Рівненському краї (с. Малі Сади та Ситне Дубенського повіту), і від тоді творча та просвітницька праця аж до останніх днів заповнила життя А. К. Коломийця.

А. К. Коломиєць був улюбленим студентом проф. І. І. Огієнка. За універсальність таланту нашого земляка називають «волинським Франком». Поруч з У. О. Самчуком він є одним з найвизначніших літераторів та громадських постатей Волині минулого століття. Його короткий, проте динамічно насичений земний і творчий шлях був сповна наповнений вдячністю до Рівненської (Волинської) землі, яка рясно обдарувала його багатогранными талантами, зокрема красою мистецтва та багатством своєї мови.

Активно друкувався у львівських виданнях. Поетичний шлях розпочав 1928 р. у першому всеукраїнському науково-літературному і громадсько-політичному часописі «Літературно-науковий вісник» (заснований за ініціативою М. С. Грушевського), що належав до найпрестижніших видань українських письменників. У 1929 р. був одним із засновників літературної громади українських митців «Танк» у м. Варшаві (з 1933 р. – видавництво «Варяг»).

Навчався у Варшавському університеті на філологічному і теологічному факультетах, згодом вступив на режисерський відділ Інституту театрального мистецтва у м. Варшава, де студіював 3 роки. У час навчання у м. Варшаві письменника дуже тягнуло у рідний волинський край: він приїздив до своєї Бережниці, де гуртував навколо себе українських патріотів. У 20-х рр. ХХ ст. там виникло товариство «Просвіта», яке швидко набуло регіонального значення. А. К. Коломиєць зумів добитися у 1932 р. дозволу на вивчення української мови в місцевій школі, відкриття хати-читальні та функціонування окремого відділу літератури для дітей, яким користувався увесь регіон. У м. Луцьку організував «український театр з європейським репертуаром».

У 1936–1944 рр. проживав на Дубенщині. З 1939 р. працював режисером та педагогом Будинку піонерів, вчителював. Був засновником та керівником українського видавництва «Лад» у м. Дубно, де друкував свою книгу «Шевченкова ера» (1942 р.) та відкрив Волинський музичний інститут ім. М. Д. Леонтовича, що діяли під час німецької окупації. Був причетний до створення газети «Волинь» у 1941 р. Ще за польських часів мав потужну підтримку своїх національних ідей в редакції львівського видавництва «Світ дитини», де опублікував чимало поетичних і прозових творів для дітей.

Вірші поета відображають його глибоку любов до української культури, природи та народних традицій. У своїх творах А. К. Коломиєць звертається до тем національної ідентичності, любові до рідного краю, філософських роздумів про життя та долю.

З початку німецької окупації у час Другої світової війни займався педагогічною діяльністю: вчителював, очолював шкільництво у відділі освіти і виховання м. Дубна, працював у газеті «Волинь». Брав активну участь у створенні Дубенського музично-драматичного театру «Просвіти» у 1942 р. З 1941 р. видавав у м. Дубно часопис для школярів «Школярник», де друкував свої патріотичні вірші під псевдонімом Марко Крилатий («Кохай рідну хату», «Данкова молитва», казки «Громадка гнома Дадка», статті про українську національну символіку «Знаки влади державності» та ін.). Підготував та видав для українських початкових шкіл підручники «Звучня», «Основи граматики і правопису» (1942 р.).

У перші часи війни, як і уся творча прогресивна інтелігентна спільнота мав ілюзії щодо відродження української державності в умовах розпаду СРСР, про що свідчить «Грамота», яку написав і прочитав для «урочистого акту сипання пам'ятного кінця визволення» на Шибеній горі за м. Дубном. Протестував проти насильницького вивезення волинян до рейху, за що був двічі заарештований гестапо та вивезений 1944 р. німцями до Німеччини, перебував у таборах для переміщених осіб (Західна Німеччина та Австрія).

Оселившись через воєнні лихоліття в Австрії, А. К. Коломиєць активно продовжував гуртувати навколо себе українську творчу інтелігенцію та невтомно створював українську культуру далеко від рідного дому, не забуваючи визнавати і адресувати свої здобутки й надбання своїй Батьківщині та рідному Волинському краю. Маючи тяжку хворобу, митець усвідомлював і передчував швидке завершення життя, тому поспішав і був невгамовним у своїй багатогранній праці. В Австрії був засновником і головним редактором літературно-мистецького і наукового журналу «Керма», заснував Спільку українських науковців, літераторів і митців (м. Зальцбург). Також друкував статті та вірші у журналах «Литаври», «Нові дні», «Студентський голос» тощо.

Писав українською та польською мовами. Написав підручник есперанто для українців. Де б не перебував А. К. Коломиєць, – незгасаючою була його туга і любов до рідного Волинського краю та до України (поема «Сон», твори «Кохай рідну хату», «О краю мій», «За що люблю Вкраїну?», «Заповіт» та багато ін.).

Автор поеми «Дев'ятий вал» (1930 р.), збірки поезій «Провісні кадри» (1932 р.), творів «Розкопи», «Мікроби», сценічного жарту «Суд над Дон Жуаном», комедії «Манко покрите», гротеску «Левенята житимуть», лібрето до оперети «Новий одяг короля». Незадовго до Другої світової війни світ побачили п'єси для дітей «Громадка гномика Дадка», «Про хлопчика Антипка, сухенького, як скрипка» та «Казка темного бору» (1938 р.). У той же час були написані драма «Єретик» (1936 р.), повість «Погоринська рапсодія», «Тіні над прикреп'ями». У 1933 р. А. К. Коломиєць написав польською мовою драматичну п'єсу «Іменем», за що отримав першу нагороду на конкурсі драматургів у м. Варшаві. Намагався пізнати комуністичні ідеї, однак швидко зрозумівши суть страшного тоталітарного режиму написав твори «Повернувши від виборчої урни», «Мої помилки», «Черга і мегафон» із циклу «З років покути і прозріння». Також перу письменника належить збірка нарисів «Шевченкова ера» (м. Дубно, 1942 р.), «Казки» (1946 р.) для дітей і дорослих та ін.

Помер видатний син Волинського краю А. К. Коломиєць в австрійському м. Зальцбурзі 1946 р., де і похований.

Після смерті залишилася велика творча спадщина митця. Чимало творів видано за кордоном (м. Мюнхен, Зальцбург, Нью-Йорк, Сідней тощо), багато залишилися не надрукованими (поезії, драми, публіцистика, щоденники тощо). В Україну творчі надбання А. К. Коломиєця повернулися зусиллями його земляків. Перше видання творів письменника

вийшло у рівненському видавництві «Азалія» 2010 р. Крім того, Дубенським відділенням Національної Спілки письменників України 1998 р. було започатковано Міжнародну літературно-мистецьку премію ім. А. К. Коломийця. У 2005 р. з нагоди 100-річчя поета чотирикілометрову центральну вулицю с. Городець Володимирецького району було перейменовано на вул. А. К. Коломийця, також встановлено меморіальну дошку, започатковано Алею письменників, щороку проводиться літературне свято «Городецький автограф». До 65-річниці смерті митця у 2011 р. в Австралії за ініціативи синів письменника Ждана (священника) і Тараса (адвоката) та за підтримки української діаспори було видано книги А. К. Коломийця «Антологія поезій», «Літературні твори», «Шевченкова ера», «Збірка матеріалів про життя і діяльність українського письменника і режисера» та ін.

Уся багатогранна діяльність видатного волинянина (у галузі театрального мистецтва, журналістики, поезії, прози, редагування, укладання підручників, розвиток української мови та літератури, організація театрів, виготовлення бандур, просвітництво тощо) сприяла збереженню і популяризації української культурної спадщини.

Більше про Авеніра Калениковича Коломийця дивитися у джерелах:

1. Безсмертна барвінкова синь (до 115-ї річниці від дня народження Авеніра Коломийця). Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека. URL: <https://libr.rv.ua/sections/items/174?module=virt#gsc.tab=0>
2. Козачук Н., Каштанова М. Неординарність таланту «вимушеного емігранта». Дзвін, 2017. № 5. С. 178–180.
3. Коломиєць Авенір. Українські письменники діаспори: матеріали до бібліографічного словника / Авт.-упор.: О. Білик, Г. Гамалій, Ф. Погребенник. Київ, 2006. Ч. 1. С. 150–151.
4. Коломиєць Ж. Авенір Коломиєць, 1905 – 1946 : зб. матеріалів про життя і діяльність українського письменника і режисера. Сідней, 2011. 112 с.
5. Одарченко В. Повернення з небуття Авеніра Коломийця. Радіо Свобода. 15.07.2010 р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/2100829.html>
6. Світайло Л. Р. Коломиєць Авенір Каленикович. Українська літературна енциклопедія: У 5 т. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1990. Т. 2. С. 533.

~~~~~

29 березня 70 років від дня народження Леоніда Авакумовича Гопанчука (1955–2013), українського художника, живописця, портретиста

Народився Л. А. Гопанчук на Рівненщині (с. Заболотинці Млинівського району), в родині священнослужителя, садівника й пасічника, де був наймолодшим з трьох дітей. У с. Заболотинці ходив до початкової школи, у с. Малин навчався у восьмирічній школі, де вчитель давав перші уроки живопису, розгледівши художнє обдарування майбутнього майстра. Малювати Л. А. Гопанчук почав рано, серед його перших робіт – портрети селян, хати на хуторах, янголи, які досі прикрашають домівки його

односельчан. Завжди мріяв стати художником і докладав до цього чимало зусиль. Після закінчення Острожецької середньої школи у 1972 р. не встиг вчасно подати документи до Львівського художнього інституту на навчання, відтак рік працював художником у селі. У 1973–1981 рр. навчався на архітектурному факультеті Київського художнього інституту (нині Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури), де здобув дві спеціальності: архітектора та живописця. У час навчання поділяв погляди своїх викладачів Л. П. Скорик та М. М. Степанова, які зробили помітний вплив на мистецьке формування митця. Працював художником, а згодом і головним художником Промторгу України, поєднуючи роботу з творчою діяльністю. У 1990-х рр. організовував у приватних галереях м. Києва мистецькі виставки вільних художників, які шукали свободу у темах і формах своєї виразності, писав праці про них. З 1993 р. був активним учасником всеукраїнських та міжнародних мистецьких виставок та культурних імпрез, персональних виставок у м. Києві (1998, 2000, 2010, 2012, 2013 рр.). Був Заслуженим художником України (2009 р.), членом Національної спілки художників України (2011 р.). Співпрацював та приятелював з І. С. Марчуком, А. В. Гайдамакою, А. В. Будником, І. В. Пилипенко, В. В. Скопенком, М. І. Стратілатом, В. А. Красьохою, О. І. Мельником та іншими митцями.

Художник активно займався громадською діяльністю: був членом Національної ради з питань культури і духовності при Президентові України, Міжнародної асоціації «Афганці Чорнобиля», міжнародного громадського об'єднання «Рівненське земляцтво», почесним членом Фонду сприяння розвитку мистецтв, членом журі Міжнародного дитячого фестивалю «Світ талантів», куратором інших багатьох мистецьких проєктів. У 1990 р. став учасником соціально-екологічної групи художників, що об'єдналися через байдужість до екологічної проблеми Чорнобиля – арт-групи «Стронцій-90».

Неодноразово проводив арт-перформанси (музика та живопис) з піаністом, поетом, журналістом, теле та радіоведучим Р. В. Колядою. Також вів авторську програму на радіо «Шедеври української культури» у 2012 р. тощо.

Стійке прагнення відродити духовні скарбниці України, пробудити в українців національну свідомість і гідність реалізував у масштабному мистецькому проєкті «Святині України-Руси». Закоханий в Україну та Волинський край, митець звеличує у своїх роботах сакральні місця: Берестечко, Хотин, Кам'яну Могилу, Хортицю, Батурин, Чигирин. Відроджені пензлем художника святі місця зміцнюють відчуття величності українського народу, спонукаючи знаходити у духовному світлі полотен сили для щоденної боротьби за незалежність України. Альбом серії робіт проєкту, якими митець активно пропагує духовне повернення українців до своїх національних святинь визнано Держкомітетом радіо і телебачення як найкраще мистецьке видання 2011 р.

Свій талант художник розкривав у творах історичної тематики, також тяжів до релігійних, філософських сюжетів. Митцю притаманно поєднання мистецьких стилів; людське Божественне осяяння виражав яскравим колоритом полотен, надаючи кольорам і відтінкам символічного й містичного значення. Проблеми духовності людства, одвічних людських цінностей та своє бачення сотворіння світу виклав на полотнах «Явлення (Патріарх Київський та всієї Русі-України Володимир (Романюк))» (1995 р.), «Повернення блудного сина. Вікно отчого дому» («Притча про блудного сина») (1997 р.), «Ранкова зоря» (2003 р.), «Хрест спасіння. Діалог з Казимиром Малевичем» (2003 р.), «Катехизис. Світло для світу» (2003 р.), «Зоря надвечірня, відповідь Казимиру Малевичу» (2003 р.).

Л. А. Гопанчук мав глибокий поклик душі повернути історичну пам'ять, доносити драматичну правдиву історію українського народу й держави через мистецтво, пробуджуючи генетичну пам'ять та формуючи національну свідомість молодого покоління.

Художник зорів бажанням відобразити у роботах своє коріння та любов до рідної малої Батьківщини, так народилися полотна «Дороги дитинства» (1999 р.), «Вікно отчого дому» (1997 р.), «За читанням» (1992 р.), «Дорога до храму» (1995 р.), «Цвітуть соняшники» (2006 р.) та ін.

У багатожанровому творчому доробку художника важко визначити основний напрям його творчості. Однак, усій його творчості притаманний яскравий національний колорит. Разом з тим, Л. А. Гопанчука визнано одним з найкращих портретистів Європи (на V міжнародному фестивалі мистецтва у 2010 р., м. Київ). Так, з-під пензля художника по-новому постали образи знаних українців, зокрема: «Явлення. Портрет Патріарха Київського і всієї України-Руси Володимира Романюка» (1995 р.), «Незнищений вогонь» (портрет першого митрополита Української автокефальної церкви В. Липківського, 2008 р.), «Дорога завдовжки в життя» (портрет Т. Г. Шевченка, 2010 р.), портрети гетьманів І. Мазепи, І. Виговського, Б. Хмельницького (2007 р.) та ін. Також серед перлин портретного мистецтва майстра «Українка. Портрет матері» («Українка (Мати)») (2002 р.), «Юна вершниця. Портрет доньки Богдани» (2000 р.), «Дочка Богдана (Пам'яті К. Моне)» (2001 р.), «Портрет сина Аланчика» (1996 р.), «Портрет Оксани» (1998 р.), «Прогулянка в Качанівці. Портрет Олі» (2000 р.), «Перші проліски. Портрет Лариси Хаматової» (2005 р.) та ін. Захоплення музичними творами А. Вівальді знайшло втілення в серії творів «Пори року».

Переконливим та глибоким є митець також у пейзажах, натюрмортах.

Творчість Л. А. Гопанчука представлялася на багатьох виставках і арт-фестивалях в Україні та за її межами: Німеччина (1993 р.), Швеція (1995 р.), Південна Корея (1999 р.), Туреччина (2005 р.) тощо.

Роботи самобутнього українського майстра пензля, художника Л. А. Гопанчука знаходяться у музеях і приватних колекціях понад 20 країн світу – США, Аргентина, Болгарія, Великобританія, Італія, Канада, Німеччина, Південно-Африканська республіка, Південна Корея, Польща, Фінляндія, Франція, Швеція, Чехія та ін.

Л. А. Гопанчук проживав у м. Києві, похований у м. Бровари.

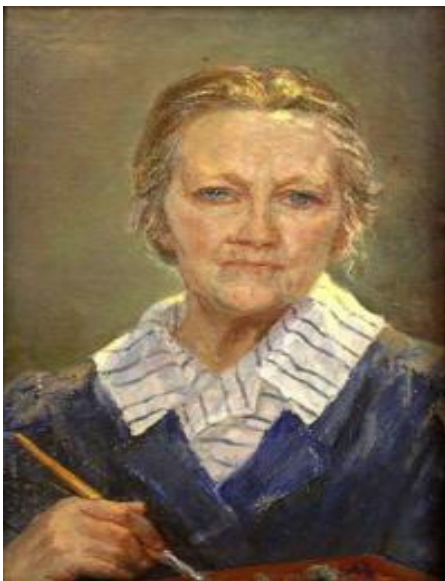
Виставки-реквієми пройшли у Київському національному університеті ім. Т. Г. Шевченка (2013 р.), Спільці Архітекторів України (2014 р.), Музеї літератури України (2015 р.), Національній спілці художників України (2015 р., Мистецький проект «Справжні українці»), Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського (2019 р.), галереї НСХУ «Митець» (2022 р.) тощо. Разом з тим, виставки робіт художника з успіхом пройшли на його Малій Батьківщині у м. Рівному, Дубно, а також в Броварах, Івано-Франківську, Кам'янці-Подільському, Луцьку, Меджибожі, Нетішині, Хотині, Чернівцях, Шепетівці тощо.

Більше про Леоніда Авакумовича Гопанчука дивитися у джерелах:

1. Асадчева Т. Столична галерея експонує виставку пам'яті заслуженого художника України Леоніда Гопанчука. Вечірній Київ, 12 вересня 2022 р.
2. Добко Т. Живопис Леоніда Гопанчука: проблеми дослідження творчої спадщини. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва, 2019. № 2. С. 291–294.
3. Комісаров С. Художня виставка Леоніда Гопанчука «Ми вільні!». Міжнародне інформаційне агентство «Ukrpres-Info Укрпрес-Інфо». URL: <http://surl.li/rieyec>

4. Мистецький проект «Святині землі української» презентує ювілейну виставку живопису Леоніда Гопанчука, присвячену 30-річчю творчої діяльності майстра. Православ'є в Україні, 25 березня 2008 р.
URL: http://arhiv.orthodoxy.org.ua/uk/tserkva_i_kultura/2008/03/25/15068.html
5. Степовик Д. В. Гопанчук Леонід Авакумович. Енциклопедія сучасної України. Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. Т. 6. С. 172–173. URL: <https://esu.com.ua/article-30954>
6. Струк Н. Леонід Гопанчук – українськми живописець, залужений художник України. Еліта, 4 вересня 2023 р. URL: <https://elita.org.ua/leonid-hopanchuk/>

~~~~~

5 квітня 115 років від дня народження **Лідії Іванівни Спаської** (1910–2000), української художниці (жанри історичного живопису, портрету), майстрині церковного розпису

Народилася Л. І. Спаська у м. Умань в багатодітній родині Лисяних. Батько був працьовитим поміщиком, дуже доброю і чуйною людиною, мати походила з давнього роду запорізьких козаків. Дитячі роки пройшли на Волині (с. Гавчиці, нині с. Муравище Луцького району Волинської області) у батьківському маєтку в атмосфері теплоти, злагоди та взаєморозуміння.

Старовинний Луцьк з його казковою природою, замком і храмами зачаровував майбутню художницю, будив фантазію та спонукав до творчості. Її змалку приваблювали людські обличчя, в які вона любила годинами пильно вдивлятися, що часто приводило сторонніх людей до зникання. Проте саме ця звичка пізнавати через риси обличчя характер людини, що зберігалася у неї на все життя, допомогла Л. І. Спаській намалювати сотні прекрасних портретів, у кожному з яких тонко й глибоко розкривається духовний світ особистості.

Після закінчення Луцької жіночої гімназії у 1927 р., де зробила перші кроки в малюванні, упродовж двох років навчалася в приватній школі ім. Крижановського у м. Варшаві (1927–1929 рр.). У 1931 р., отримавши після смерті матері спадщину та знехтувавши порадами старших братів збудувати на ці кошти собі гарний будинок для життя, Л. І. Спаська обрала ще одну сходинку у професійному художньому зростанні та переїхала у місто художників Париж, що був найбільшим мистецьким центром Європи, до якого з'їжджалися молоді живописці, щоб удосконалити свою майстерність. Попри модні тогочасні авангардні течії кубізму, сюрреалізму та абстракціонізму, художниця минаючи модерністські школи обрала для навчання приватну Академію малярства і скульптури ім. Р. Жуліана, що стояла на засадах реалістичного мистецтва, де відшліфовувала свою майстерність упродовж чотирьох років. Там найбільше молода мисткиня була захоплена засвоєнням техніки олійного живопису, її роботи були відібрані на виставки разом з картинами відомих художників.

Паризький період свого життя художниця характеризувала як «багатство життя», розуміючи не матеріальні блага, а духовне багатство, яке дарувало їй у Парижі спілкування з цікавими творчими людьми, що наповнювали й надихали її.

Темперної техніки іконопису навчилася у провідного на той час майстру іконопису – сестри Іоанни (в миру Ю. М. Рейтлінгер), з якою познайомилася у церкві Св. С. Радонежського. У тому ж храмі Л. І. Спаська познайомилася зі священником і філософом, засновником Свято-Сергійівського Православного Богословського інституту у м. Парижі С. М. Булгаковим, та з його студентом, Василем Георгійовичем Спаським (1900–1945), сином ніжинського священника, за якого після повернення на Волинь у 1935 р. вийшла заміж. Оселилося молоде подружжя у батьківському родинному маєтку художниці, де 1936 р. народився син Микита, у 1940 р. дочка Машенька, яка, на жаль, померла семимісячним немовлям.

Чимало незгод пережила мисткиня у час війни. У 1941 р. рідне с. Гавчиці було спалене і вона з чоловіком перебралися до сусіднього м. Ківерці, проте у 1943 р. подружжя знову переїхало до м. Луцька; згодом, рятуючи життя пішки переходять до м. Дубно, де народжується другий син Климент. У 1944 р. Л. І. Спаську прямо з пологового будинку через десять днів після народження сина ледве не вивезли до Німецьких таборів. Лише щасливий випадок врятував її та немовля, згодом вона ховалася з малими дітьми по лісах, хуторах, селах... Того ж року її чоловік пішов воювати, а 1945 р. вона отримала листа про його героїчну загибель. Залишившись одна з двома малими дітьми без притулку та засобів для життя у 1946 р. художниця поневірялася по селах та згодом, на запрошення свого брата переїхала (прийшла пішки) у м. Острог Рівненської області, з яким пов'язала усе своє подальше життя (у м. Острозі були школи й музей, тому вона мала надію, що там знадобиться її професія живописця). В м. Острозі до кінця 1960-х рр. проживала у дуже поганих умовах, напівпідвальному холодному й сирому приміщенні.

На замовлення Острозького музею майстерно робила копії картин відомих художників України (І. С. Їжакевича, В. І. Касіяна та ін.). Така робота хоча і не приносила задоволення і професійного зростання, проте давала можливість зароби на хліб та прогудувати дітей.

Пізнавши історію міста та краю Л. І. Спаська писала картини, де відтворювала важливі історичні події м. Острога (до цього малювала переважно портрети). У 1952 р. для музею пише першу історичну картину «Повстання в селі Новомалин. 1905 р.», яка експонувалася на виставках у м. Києві, Рівному і закордоном та отримала визнання, зокрема удостоєна Грамотою Української республіканської ради профспілок. Її творчому доробку належить серія картин (понад 20 полотен), присвячених історичній тематиці, зокрема національно-визвольній війні українського народу 1648–1654 рр., серед них: «Битва з татарами під Острогом 1578 р.», «Северин Наливайко в Острозі», «Острозька трагедія 1636 р.», «Повстання острозьких міщан проти княгині Анни-Алоїзи Ходкевич 1636 р.», «В'їзд Богдана Хмельницького до Острога 1648 р.», «Тарас Шевченко в Острозі», «Думи Шевченка» та ін., що прикрашають експозиції музеїв заповідника. З часом з'явилися полотна присвячені сторінкам історії м. Острога в роки Другої світової війни. Полотна талановитої майстрині оповідають про історію древнього м. Острога, роду князів Острозьких, перебування визначних постатей у краї і слугують важливим джерелом пізнання історії та героїчної боротьби українського народу за свою незалежність.

З кінця 1940-х рр. Л. І. Спаська почала розписувати храми та писати ікони, які відрізнялися глибокою духовною просвітленістю та водночас експресією, молитовним психологізмом, поєднанням канонічних та індивідуальних новаторських рис, злиттям

богословських та художніх ідей. У 1957–1958 рр. художниця розписувала Покровську церкву в м. Києві («Покладання у гроб», «Воскресіння», майже всі ікони для іконостасу та головний вівтарний образ «Покрова»). Для церкви с. Дермань Рівненської області була написана ікона Петра і Павла та картина «Голгофа». Також створила полотна «В'їзд Господній в Іерусалим» та «Нагорна проповідь Ісуса Христа» у Свято-Троїцькому кафедральному соборі м. Луцька. Здійснювала у м. Чернігові розпис храму Св. Ф. Чернігівського. Вражають своєю красою ікони «Вечеря в Єммаусі», «Христос і самарянка», «Ходіння апостола Петра о водах», «Зцілення сліпого», написані для Свято-Воскресенського храму в м. Острозі, який постійно відвідувала художниця як прихожанка. Серед найкращих робіт останніх років вирізняється монументальний образ «Розп'яття» висотою понад три метри, написаний для одного з вівтарів Острозького римо-католицького костюлу, що вражає не лише віртуозністю свого живописного втілення, а й глибоким внутрішнім змістом. Подібно змісту полотна, художниця прагне наслідувати його жертвовність та служіння, самовіддано й подвижницько віддаючи себе та своє мистецтво іншим людям, вбачаючи у цьому зміст і сенс свого життя.

У час антирелігійної політики партії та важкого хрущовського гоніння на церкву й переслідування священників, презирливо-злочинного ставлення до вірян, її ікони, написані таємно, ставали могутньою зброєю з бездуховністю того часу. Її церковні розписи та ікони, як найпотужніший пласт художньої спадщини, непідвладний ідеології і часові, прикрашають храми м. Києва, Острога, Луцька та багатьох інших міст Волині, також Л. І. Спаська розписувала храми в м. Ташкенті, Нальчику, Астрахані, Архангельську, Мурманську, Великому Устюзі тощо.

На початку 90-х рр. ХХ ст., коли почали відкриватися закриті радянською владою та будуватися нові храми, Л. І. Спаська, як провідний іконописець Волині отримувала багато замовлень на створення ікон. У 1991 р. для відкритого після тридцятирічної перерви Острозького Богоявленського собору художниця пише образи «Трійця Старозавітна», «Покладання у гроб», «Покрова», « Св. Кузьма і Даміан», «Іоанн Предтеча». У 1994 р, у віці 84 р. мисткиня безкоштовно розписала відновлену церкву у с. Гавчиці, де проживала у дитинстві. 1995 р. для храму Острозької академії написала ікону «Святі Кирило і Мефодій», яка нині зберігається у храмі.

Поряд з іконописом важливе місце у творчості мисткині займав портрет (олія, гуаш, акварель, пастель). Л. І. Спаська була одним з найкращих дитячих портретистів сучасності. Переконаливою та глибокою вона була і в пейзажі. Разом із старшим сином, який працював геологом та молодшим (закінчив Львівський медичний інститут) багато подорожувала (Карпати, Грузія, Казахстан, Киргизія тощо), і де би художниця не опинилася, вона скрізь почувалася як дома, завжди та всюди натхненно малювала без упину.

Які би полотна не поставали з-під її пензля (ікони, портрети, історичні композиції, квіти, що виходили на картинах немов живі тощо) у кожному творі відчувається поетична душа, доброта і любов, що підіймає над буденним життям, розкриває духовні цінності.

У 1998 р., на 89 році життя художниця взяла участь у всеукраїнському конкурсі на кращий портрет Ельжбети-Гальшки, княжни Острозької, першої фундаторки Острозької слов'яно-греко-латинської академії та здобула перше місце.

Чимало персональних виставок майстрині влаштовувалися у різні роки в м. Острозі, Рівному, Луцьку, Нетішині, Києві тощо. У 1999 р. в Художньому музеї м. Луцька експонувалася персональна виставка Л. І. Спаської «У пошуках добра, краси, гармонії», де було представлено 65 творів живопису, іконопису та графіки.

За довгий життєвий і творчий шлях Л. І. Спаська створила понад 200 ікон для храмів багатьох міст в Україні та за її межами, понад 100 ікон приватним особам, крім того сотні картин на історичну тематику, безліч прекрасних портретів, пейзажів, натюрмортів тощо. Загалом кількість її творів більше тисячі, крім того ще є чимало ескізів, етюдів, нарисів.

Похована Л. І. Спаська на Волині (с. Муравище Луцького району Волинської області).

Більше про Лідію Іванівну Спаську дивитися у джерелах:

1. Бондарчук Я. В. Лідія Спаська. Острозькі просвітники XVI–XX ст. Острог : Національний університет «Острозька академія», 2000. С. 296–301.
2. Бондарчук Я. В. Острозька художниця Лідія Іванівна Спаська. Подорожі Україною. URL: <http://surl.li/hegpus>
3. Козловська Л., Данилюк М. Острозька художниця Лідія Іванівна Спаська. Державний історико-культурний заповідник міста Острога. URL: <https://ostrohcastle.com.ua/ostrozka-hudozhnytsya-lidiya-ivanivna-spaska/>
4. Спаська Лідія. Велика Волинь. Галерея мистецтв. URL: https://volart.com.ua/art/spaska_lidiya/
5. Якель Р. Виповнилося 100 років з дня народження Лідії Спаської. В історії українського малярства її ім'я – одне з найяскравіших. Дзеркало тижня. 20 квітня 2010 р. URL: https://zn.ua/ukr/ART/lidiya_spaska_doroga_do_boga.html#

~~~~~

25 травня 105 років від дня народження **Зіновія (Зіновія) Павловича Штокалка** (псевдонім Зіновій Бережан) (1920–1968), українського бандуриста-віртуоза, композитора, письменника, поета-модерніста, художника, дослідника фольклору, лікаря (онколог, дерматолог)

Народився З. П. Штокалко у м. Бережани (за іншими даними с. Кальне) Тернопільської області в родині українського письменника, греко-католицького священика П. Л. Штокалка.

Після закінчення Кальненської школи навчався у Бережанській гімназії до 1938 р., Львівському медичному інституті (нині Львівський національний медичний університет ім. Д. Галицького, 1939–1941 рр.). У вільний від навчання час збирав музичний фольклор Західної України (свідченням є збережений зошит із записами народних пісень 1936 р.), займався фотографуванням, радіотехнікою, спортом. Гру на бандурі почав опановувати у рідному м. Бережани у Ю. Клевчуцького. Також навчався в українського бандуриста Ю. Сінгалеви́ча у м. Львові. На формування музиканта-бандуриста З. Штокалка потужний вплив мав бандурист Г. Бажул (основоположник кобзарських колективів в Харкові, Німеччині, Австралії, репресований), з яким виступав у складі ансамблю.

Через воєнні лихоліття з 1944 р. перебував у таборі для переміщених осіб в Німеччині. Після Другої світової війни залишився жити в Німеччині.

Вдосконалював медичний фах в Університеті Людвіга-Максиміліяна у м. Мюнхені (1948–1951 рр.). У 1946–1948 рр. був редактором тижневика «Студентські Вісті» у м. Мюнхені.

У 1952 р. емігрував до США. Працював лікарем у лікарні Метрополітен та у Брукліні (м. Нью-Йорк). Отримав науковий ступінь доктора медицини у 1951 р. Є автором наукових статей з медицини (проблеми етіології новоутворень та лікування злоякісних пухлин).

Літературна спадщина З. Штокалка є маловідомою. Письменник є автором авангардних літературних творів, створених між прозою і поезією. Був активно задіяний в громадсько-літературному житті української діаспори на чужині після Другої світової війни, однак жодна його праця того часу не вийшла друком. За життя було опубліковано лише два твори: «Антологія» (1957 р., німецький переклад Е. Котмаєр) та невелика добірка поезій і прози, надрукована у другому номері альманаху «Хорс» на початку 1950-х рр. Усі інші твори залишилися у рукописах. Українською мовою його поезію було вперше опубліковано в м. Мюнхені 1969 р. («Координати» II т.).

У збірці творів та поезій «На окраїнах ночі» (м. Мюнхен, 1977 р.), що вийшла під псевдонімом Зіновій Бережан) вміщено передмову-літературний портрет З. Штокалка, написаний українським письменником І. Костецьким (справжнє І. Мерзляков). Також збереглося аудіо записи 25 літературних текстів З. Штокалка (З. Бережана) у виконанні автора, нині переписаних з аудіокасет на компакт-диски.

З. Штокалко як графік проявляв себе ще у студентські роки. Серед двох його відомих малярських робіт того періоду, написаних в Україні – портрет матері та сюрреалістичний автопортрет олівцем. Напрямок мистецтва початку ХХ ст. – сюрреалізм С. Далі, яким захоплювався та з яким З. Штокалко був особисто знайомий, відображений у пізніх його творах – автопортреті та двох картинах-масках, надрукованих на сторінках його книги «На окраїнах ночі».

З. Штокалко є визначним виконавцем дум на бандурі. З 1939 р. активно концертував у складі тріо бандуристів у м. Львові разом з Ю. Сінгалевицем і Ф. Якимцем. Був солістом і членом управи Капели Бандуристів ім. Т. Шевченка в США. З. Штокалко пропагував українське бандурне мистецтво як соліст та у складі різноманітних колективів в Україні, Німеччині та США.

Як фольклорист зібрав, зафіксував та опрацював понад 300 дум, балад, козацьких, стрілецьких, повстанських та інших українських народних пісень. Багато часу приділив відтворенню стародавніх билин Київської Русі. З. Штокалко є автором «Кобзарського підручника» (Едмонтон-Київ, Вид-во Канадського інституту українських студій, 1932, 1992 рр.), «Підручника гри на бандурі» (рукопис, 112 с.), чималої кількості пісень та дум («Кобза: Збірка п'єс для бандури» (Едмонтон-Київ, Вид-во Канадського інституту українських студій; 1997 р., 560 с.), історично-теоретичної праці та низки статей про бандуру.

Також займався педагогічною діяльністю, серед його учнів бандуристи-виконавці М. Дяковський, А. Горняткевич та ін.

Залишив звукозаписи козацьких, інших дум та українських народних пісень у супроводі бандури. Крім того, у м. Нью-Йорку 1970 р. українською книгарнею «Сурма» посмертно було випущено альбом на двох платівках, який у 1985 р. було перевидано на одній касеті («О, Думи Мої» – Пам'яті Бандуриста З. Штокалка), де серед творів «Дума про Олексія Поповича», «Сіяв Мужик Гречку», «Йди Від Мене», «Дума про Козака Голоту», «Турецький Танець», «Чичітка», «Дума про Озівських Братів», «Дума про Марусю Богуславку», «Вязанка українських народних пісень» та ін.

Серед творів його багатого репертуару варто згадати «Думу про Марусю Богуславку XVI ст.», «Думу про Олексія Поповича», «Думу про трьох братів з Азова», «Думу про

руйнування Запорізької Січі та перехід запорожців на Кубань», «Билину про Іллю Муромця», пісні «У славнім місті Заліщики», «Взяв би я бандуру», «Сон», «Ой, у полі» та ін.

Похований З. Штокалко на українському цвинтарі в Сант-Баунд-Брук (штат Нью-Джерсі, США).

Більше про Зиновія Павловича Штокалка дивитися у джерелах:

1. Зиновій Штокалко: лікар, вчений, бандурист, педагог, письменник. Визначні постаті Тернополя : біографічний збірник / уклад. О. Бенч, В. Троян. Київ : Дніпро, 2003. С. 224–225.
2. Костецький І. Молодий бандурист. Жайвір: Літературно-мистецький історично-краєзнавчий альманах, Травень 1995 р.
3. Мельничук Б., Неборак В. Бережан Зиновій. Тернопільський енциклопедичний словник : у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2004. Т. 1 : А – Й. С. 103.
4. Мельничук Б. Штокалко Зиновій – кобзар-бандурист, композитор, поет, прозаїк, лікар, художник. Тернопіль вечірній, 19 березня 1997 р.
5. Подуфалий В. Багатогранний талант. Храм книги: Літопис Бережан. Регіонального центру української книги. Бережани, 1994. С. 99–103.
6. Проців М. Вшануймо Зиновія Штокалка і бандуру! : про відзначення 100-річчя від дня народження видатного бандуриста. Свобода, 2020. 14 лютого. С. 3.
7. Штокалко Зиновій. Тернопільська обласна бібліотека для молоді. URL: <https://tobm.org.ua/shtokalko-zinovij/>

~~~~~

1 червня 130 років від дня народження **Романа Павловича Придаткевича** (1895–1980), українського та американського композитора, скрипаля, одного з найяскравіших представників галицької скрипкової школи початку ХХ ст., музикознавця, педагога, музично-громадського діяча, організатора Української консерваторії у м. Нью-Йорку, пропагандиста української музики в США, Канаді та Європі.

Народився у м. Живець у родині члена віденської «Січі». Гру на скрипці почав опановувати у п'ятирічному віці, у 7 р. виступав у м. Перемишлі та Львові. Здобував освіту в Інституті Св. Миколая у м. Львові (1905 р.), академічній гімназії м. Львова (нині Львівська академічна гімназія при національному університеті «Львівська політехніка», найстаріший заклад з українською мовою викладання) та Вищому музичному інституті (1910–1913 рр., нині Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка), де опановував гру на скрипці у А. Должицького, Є. Щедрович-Ганкевич, Є. Перфецького (один з кращих його учнів) та теоретичні дисципліни у Ф. Колесси і С. Людкевича.

Зі студентських років Р. Придаткевич виступав із сольними концертами у м. Львові, Одесі, на Шевченківських вечорах у м. Львові (1908, 1911, 1917, 1923 рр.), Берліні, Відні (1914 р., з віолончелістом Б. Бережницьким, скрипалем Р. Криштальським), на концертах товариства «Січ» тощо.

У 1915 р. закінчив Віденську музичну академію (клас Ю. Свєртки, Р. Гарцера, К. Флеша та О. Шевчика; клас композиції й теорії музики Р. Штерна та Й. Маркса). У час Першої світової війни вступив в австрійське військо, згодом служив в Українській Галицькій армії як скрипаль. У 1920 р. повернувся на навчання у Віденську музичну академію. Паралельно вивчав слов'янську філологію Віденському університеті.

У 1919–1922 рр. музикант викладав в Одеському театральному інституті ім. І. Тобілевича, був завідувачем музичного відділу Інституту народної освіти в м. Одеса.

У 1922 р. брав майстер-класи скрипкової гри у Г. Готтесмана. Цього ж року їде до Німеччини, де у м. Берліні приватно підвищував свою майстерність у К. Флеша і Р. Гарцера, одночасно студії композиції у В. Гмайндля.

У 1923 р. емігрував до США (м. Нью-Йорк, з 1946 р. м. Мюррей, штат Кентуккі), де плідно займався композиторською, виконавською, науковою, педагогічною, громадською, просвітницькою діяльністю.

Вступив на навчання до Колумбійського університету (клас композиції, музичного аналізу та інструментування у С. Бінгама, О. Марріса, П. Галліко), згодом закінчив Інститут музики Кертіса у м. Філадельфія.

Музикант виступав ініціатором створення різних українських та американських інституцій. У 1924 р. разом з українським композитором М. Гайворонським заснував та очолював Музичну консерваторію у м. Нью-Йорку, де викладав гру на скрипці у 1924–1930-х рр. Також був співорганізатором «Товариства приятелів української музики» (1934–1938 рр., м. Нью-Йорк), активним членом Наукового товариства ім. Т. Шевченка у США, членом Союзу українських професійних музик, Спілки композиторів США та інших музичних і композиторських товариств.

У 1930 р. Р. Придаткевич організував ансамбль «Українське Тріо», куди увійшли співачка М. Гребінецька (сопрано), піаністка А. Корчак і сам Р. Придаткевич як скрипаль. Також заснував Український струнний квартет. Репертуар колективів складали переважно твори українських композиторів В. Барвінського, П. Козицького, Б. Кудрика, М. Лисенка, Б. Лятошинського, Л. Ревуцького, К. Стеценка, Ф. Якименка, Й. Баха та власних композицій, які виконувалися з величезним успіхом, зокрема в концертному залі «Таун-Холл» м. Нью-Йорк тощо.

Був артистом і концертмейстером низки оркестрів: Нью-Йорк Сіті Оркестру (1937–1940 рр.), Джільбер і Суліван Опера та багатьох інших оркестрів США.

У 1953 р. в Рочестерському університеті Р. Придаткевич захистив кандидатську дисертацію на тему «Бахові Пасіони та їх музично-історичний підклад», у м. Мюнхені 1967 р. – докторську дисертацію «Іван Франко і українська музика». У 1944–1945 рр. – концертмейстер і заступник диригента Оперної компанії ім. Гілберта й Саллівена. У 1946–1965 рр. був професором музичного відділу Державного коледжу у м. Мюррей (штат Кентуккі), також викладав на Вищих освітніх курсах у Канаді (1940-ві рр.)

Композиторська спадщина налічує понад 200 музичних творів (переважно для голосу, інструментальні оркестрові та скрипкові), серед них вирізняються: чотири симфонії (1-ша «Українське визволення» (1933–1937 рр., інтонаційно та образно перегукується з «Українською симфонією» М. Колачевського та 2-ї симфонією Л. Ревуцького), 2-га одночасна за мотивами поеми «Тополя» Т. Шевченка (1940–1945 рр.), 3-тя симфонія «Гетьман Мазепа» (1959 р.), 4-та «West Kentucky» (1961 р.)); «Українська сюїта» для камерного оркестру (1937–1939 рр.); дві «Українські рапсодії» («Кобзарська», 1942 р., «Весільна», 1947 р.); Струнний квартет; 8 прелюдів для фортепіано; 3 сюїти: Перша «Подільська сюїта» (1932–1937 рр.), «Козацька сюїта», «Гуцульська сюїта» (1932–1947 рр.); «Сюїта для донечки»; 3 сонати для скрипки та фортепіано (1938–1946 рр.); «Пісня без слів» (1911 р.), 3 твори на основі народних пісень («З буйним вітром», «Янічок», «Козачок», 1929 р.); вокальний цикл «Атомне століття» на слова М. Кавмана, 1959 р. (отримав Лауреата премії ім. К. Шова 1978 р., шт. Кентуккі, США); твори

для голосу, скрипки та фортепіано за народними мотивами («Гуцульська коляда», «Перепілка», «Чайка», «Ой ходила дівчинонька» (1931 р.); обробки українських народних пісень (для скрипки і фортепіано) та ін. Здійснив оркестровку музики до кінофільму «Маруся» та диригував оркестром при його озвучуванні (1938 р., керівник О. Кошиця, «Українська фільмова корпорація», США).

Твори композитора надруковані у США, Канаді, Німеччині, Бельгії, Франції, Японії тощо. Разом з тим, Р. Придаткевич є автором численних статей у наукових виданнях (присвячені проблемам органології, скрипичній педагогіці, українській музиці в еміграції тощо), як музичний критик написав понад 30 рецензій, оглядів в українських і американських часописах і пресі.

Композиторська творчість характеризується поєднанням рис пост романтизму та фольклоризму. В романтичній музичній мові Р. Придаткевич органічно поєднав український народний мелос із засобами тогочасної академічної музики. Композитор вважав себе «приналежним до національно-української школи». У творах, у процесі рясного використання фольклорного матеріалу відходить від прямого цитування, з народної теми, яка постає як імпульс, розвиває власну думку. Композиторському стилю Р. Придаткевича у великих формах притаманне поліфонічне мислення, барвисті гармонії та багате оркестрове звучання. Значний доробок скрипкової музики вирізняється оригінальною музичною мовою, романтично-імпресіоністичною, часто досить сміливою.

Постійно активно та з успіхом гастролював в Америці, Канаді та Європі, отримує велику популярність та визнання. Найчастіше виступав в м. Берліні, Зальцбурзі, Лондоні, Парижі, Філадельфії, Детройті, Чикаго, Торонто, Вінніпегу, Оттаві тощо. Концертував переважно з українською програмою (наприклад, 1934 р. здійснив концертне турне Канадою, де зіграв 24 концерти української музики тощо).

Донька музиканта – Ганна Придаткевич-Кухарчук (Ганна Кучар) стала піаністкою, педагогом. Внук Теодор Кучар (справжнє Кухар) – американський диригент, керівник Національного симфонічного оркестру України (1994–1999 рр.). Похований Р. Придаткевич у м. Мюррей (штат Кентуккі, США).

Більше про Романа Павловича Придаткевича дивитися у джерелах:

1. Антошевська В. Роман Придаткевич. Ukrainian Live Classic. URL: <https://ukrainianlive.org/prydatkevych-roman>
2. Карась Г. Придаткевич Роман Павлович. Українська музична енциклопедія. Київ : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, 2018. Т. 5: ПАВАНА–«ПОЛІКАРП». С. 418–420. URL: <https://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/dovidkovi/2018/ume5.pdf>
3. Костюк Н. Придаткевич Роман. Шевченківська енциклопедія : у 6 т. / Гол. ред. М. Г. Жулинський. Київ : Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка, 2015. Т. 5 : Пе – С. С. 319. URL: <https://archive.org/details/shevch05/page/319/mode/1up?view=theater>

~~~~~

21 липня 105 років від дня народження **Ісаака Соломоновича Стерна** (Штерн) (1920–2001), видатного скрипаля XX ст., музиканта світового масштабу, педагога і громадського діяча, народженого в Україні.

Ісаак Соломонович Стерн народився в м. Кременець на Тернопільщині. У 2021 р. сім'я емігрувала до США, в Сан-Франциско. Займатися музикою почав з шести років. Першою вчителькою була його мати, яка чудово володіла грою на фортепіано.

Скрипкою він зацікавився, почувши гру сусідського хлопчика. У 8-річному віці Ісаак вступив до консерваторії Сан-Франциско, де навчався 3 роки в класі скрипки у Луїса Персінджера, учня знаменитого бельгійського скрипаля-віртуоза Ежена Ізаї та Наума Блиндера,

професора Сан-франциської консерваторії і концертмейстера Сан-Франциського симфонічного оркестру, колишнього російського скрипаля, який під час концертного турне по Японії вирішив не повертатися в Росію.

Перший дебют І. Стерна відбувся у 1933 р. у віці 13 років, другий – через 3 роки. З Симфонічним оркестром Сан-Франциско він виконав третій скрипковий концерт французького композитора Каміля Сен-Санса під орудою французько-американського диригента П'єра Монте. У 1943 р. відбувся його виступ у знаменитому Нью-йоркському Карнегі-холі.

У воєнні роки І. Стерн виступав з концертами для солдат американських військових баз. По закінченню війни продовжив розвивати свою концертну діяльність. У 1950 р. І. Стерн познайомився з музичним і громадським діячем, віолончелістом та композитором Пабло Казальсом та став учасником його фестивалів.

У 60-х рр. організував тріо з американським піаністом Юджином Істомінім та віолончелістом Леонардом Роузом, з якими виступав понад 20 років з концертами в різних куточках Сполучених Штатів.

І. Стерн відіграв важливу роль у збереженні історичного залу Карнегі-холу: будівлі загрожував знос, але завдяки зусиллям музиканта й групи його однодумців історичний зал було врятовано і перетворено на центр музичного життя. Ставши президентом Ради Карнегі-холу, І. Стерн сприяв збереженню зали та проведенню у цьому приміщенні найпрестижніших концертів. На знак вдячності за те, що він зробив для збереження Карнегі-холу, головний зал назвали його іменем – Isaac Stern Auditorium.

У 50-х рр. він здійснив одне із найбільших своїх турне, що охопило чи не весь світ. Відвідав Шотландію, Бомбей, Калькутту, Ізраїль, Італію, Англію, Швейцарію тощо. Турне завершилося в Лондоні виступом із Королівським оркестром. З концертами виступав у найбільших залах м. Києва, де його концерти проходили з величезним успіхом.

За 60 років своєї активної кар'єри виступав на багатьох престижних світових сценах. Скрипаль побував чи не в кожному куточку нашої Землі, за виключенням Німеччини, що було пов'язано з подіями Другої Світової війни та діями нацистів проти євреїв.

І. Стерн виконував та записував твори італійського композитора Вівальді, німецьких митців Баха, Мендельсона, Брамса і Бетховена, Бернстайна і Барбера. Рецензенти описували гру музиканта на скрипці як сповнене «тонкого артистизму й емоційності».

Свій перший запис скрипаль зробив для фірми «Колумбія» у 1945 р. Вже за деякий час з'явилося понад 200 записів. Більшість концертів американської зірки українського походження

збереглися до наших днів на магнітофонній плівці. Дещо можна знайти у вільному доступі на платформі Інтернет, зокрема його один із останніх виступів.

І. Стерн відзначився не лише в музичній індустрії ХХ ст., але й у кіномистецтві. Американську мелодраму «Гумореска» світ побачив у 1946 р. Сам І. Стерн зіграв у стрічці 23 скрипкові композиції. Це, зокрема, спеціальне аранжування «Смерті Ізольди». Саме ця композиція, у виконанні американського скрипаля звучить в останніх фінальних сценах. У 1953 р. вийшов фільм кінорежисера Мітчела Лейзена «Сьогодні ввечері ми співаємо». У мюзиклі І. Стерн зіграв роль Ежена Ізаї.

За численні здобутки музикант неодноразово був нагороджений цінними нагородами, почесними званнями та відзнаками, зокрема, Гарвардського, Нью-Йорського, Колубійського, Оксфордського, Тель-Авівського університетів.

Декілька разів отримував престижну музичну нагороду «Греммі» за найкраще інструментальне виконання та як найкращий інструментальний соліст. У 1991 р. був нагороджений золотою медаллю Королівського філармонічного товариства, в 1999 р. – премією «Грамфон» за прижиттєві досягнення.

Уродженцю українського м. Кременця вдалося після себе залишити вічний слід в американській культурі. Ім'я скрипаля серед інших видатних зірок віднайшло своє місце на голлівудській Алеї Слави.

У 1991 р. І. Стерн помер у м. Нью-Йорку.

Більше про про Ісаака Соломоновича Стерна дивитися у джерелах:

1. Абліцов В. «Галактика «Україна». Українська діаспора: видатні постаті». Київ : 2007. 436 с.
2. Ісак Стерн – скрипаль ХХ століття. URL: <http://surl.li/jiprzy>
3. Ісаак Стерн: історія блискучої кар'єри талановитого скрипаля-емігранта з Кременеччини. URL: <http://surl.li/shfshy>

~~~~~

17 серпня 80 років від дня народження **Віктора Геннадійовича Киркевича (Кіркєвича)** (1945–2022), краєзнавця, дослідника історії м. Києва, літератора, журналіста, колекціонера

Народився в м. Києві у родині ветерана німецько-радянської війни, працівника Раднаркома УРСР Геннадія Киркевича. За словами самого Віктора Киркевича, він походив з російської (з боку матері) і зросійщеної (з боку батька) родини, і з дитинства йому не прищепили шану до української історії та культури. Проте доля подарувала зустрічі з людьми, які вплинули на світогляд та змінили його життя. Одним з них був бібліофіл, власник найбільшої колекції екслібрисів Яків Бердичівський.

Освіту здобув в Івано-Франківському інститут нафти і газу. Понад 20 років працював геологом. Геологічні експедиції дали змогу йому глибше познайомитися з історичними та архітектурними пам'ятками України. Зацікавленість історією рідного краю привела краєзнавця

до Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, який він закінчив у 1989 р. Тридцять п'ять років працював екскурсоводом.

В. Киркевич є автором та співавтором понад 500 статей та 30 книг з історії м. Києва та України, а також путівників, туристичних карт. У своїх роботах він висвітлював та досліджував історію, культуру та високу духовність України. Грунтовні дослідження В. Киркевича були присвячені православним храмам української столиці – Володимирському собору, Церкві Святої Покрови, монастирям та храмам Сіверщини, іншим християнським святиням. На прохання президента В. Ющенка досліджував тему гетьманської столиці Батурина. Багато написано ним про одну із найвідоміших вулиць Києва – Андріївський узвіз. Його завжди можна було побачити неподалік Музею однієї вулиці за столиком з книгами його авторства і старовинними листівками, репродукціями.

Серед написаних ним видань:

Церква Покрови Пресвятої Богородиці. Київ, 1999. 142 с. (Національні святині України); Монастирі та храми землі сіверської: до 900-річчя Новгород-Сіверського князівства. Київ, 1999. 231 с. (Національні святині України); Україна. Туристична карта. Київ, 2003; Володимирський собор у Києві. Київ, 2004. 208 с. (Національні святині України); Гетьманська столиця Батурин. Київ, 2007. 192 с. (Національні святині України), у співавторстві; Православні святині Києва, Київ, 2011. 352 с. (у співавторстві) та ін.

Книга «Київ для романтиків» була визнана кращою книгою 2008 р. у номінації «Документалістика».

Крім того, В. Киркевич підготував 15 авторських передач на українському телебаченні, 10 сценаріїв для науково-популярних фільмів, серед яких вийшли:

«Реріх і Україна» (1991, режисер В. Соколовський); «Зійди на гори київські» (1992, у співавт. з В. Соколовським; режисер В. Соколовський); «Княжий пам'ятник» (Студія науково-популярних фільмів); «Владислав Городецький» (1993, режисер В. Соколовський) та ін.

В. Киркевич колекціонував документи, світлини, листівки, книги, журнали та газети, гравюри і твори живопису, твори декоративно-ужиткового мистецтва та предмети побуту тощо. Більшість експонатів колекції існує в кількох примірників, деякі у єдиному.

Брав участь у понад 50 виставках у різних містах України та за кордоном, мав 18 персональних виставок. Багато років збирав матеріали про шведсько-українські дипломатичні відносини, про Івана Мазепу, Карла XII та їх оточення. Це зібрання демонструвалося на виставках у м. Лінчепінгу (Швеція), Нью-Йорку (США), м. Києві.

За понад 20 років В. Киркевич зібрав велику колекцію матеріалів, які пов'язані з різними етапами становлення української державності, передусім – з її боротьбою за незалежність у ХХ ст.

Витрачаючи власні кошти, покладаючись лише на свій ентузіазм, дослідник зібрав колекцію, багато експонатів якої прикрасили би будь-який державний музей. Його основна колекція, присвячена м. Києву, формуванню української державності і цікавим особистостям нараховує понад 4000 листівок, 1000 книг, 500 журналів, 500 фотографій, 500 летучих видань (листівок, брошур), 100 картин і гравюр. Експерти визнають, що це зібрання не має собі рівних.

Напередодні 16-ї річниці Незалежності краєзнавець організував виставку «Державотворення й незалежність» у Державному музеї літератури України. На урочисте відкриття виставки в музеї дуже чекали представників держави. Проте на церемонії були лише автор експозиції, працівники музею та близько двох десятків ентузіастів. За браком коштів оголошень про унікальну виставку практично не було...

Останніми роками В. Киркевич докладав багато зусиль, щоб передати свою колекцію державі для заснування в м. Києві Музею історії державотворення та незалежності України, але, на жаль, його мрія не здійснилася. Тепер це завдання стане пріоритетом для його друзів, знайомих та всіх киян, які цінують історію м. Києва та України.

Помер український краєзнавець, дослідник історії м. Києва, колекціонер В. Г. Киркевич 25 грудня 2022 р. у м. Києві.

Більше про Віктора Геннадійовича Киркевича дивитися у джерелах:

1. Віктор Геннадійович Киркевич про Мазепу, пам'ятник Щорсу і Музей незалежності України. URL: <https://obarykada.com/chasopys/viktor-kyrkevych/>
2. Вахтанг Кіпіані. Киянину, без якого Київ неможливий. URL: <https://istpravda.com.ua/columns/2022/12/26/162208>

~~~~~

3 вересня 150 років від дня народження **Ольги Іполітівни Окуневської** (1875–1960), піаністки, педагогині, хорової диригентки, культурної та освітньої діячки

О. Окуневська належала до старовинного священицького роду Окуневських, якому вдалося зберегти свою ідентичність, уникнувши зради національних ідеалів. Цей рід відіграв важливу роль у культурному відродженні Покуття поряд з такими знаними родинами, як Кобринські, Шухевичі, Озаркевичі та іншими діячами культури, чії імена, на жаль, мало

відомі сучасному українцеві. Протягом XIX ст. представники Окуневських зробили вагомий внесок у розвиток української політики, літератури, науки та музики.

Старший брат Теофіл був відомим громадським і політичним діячем, депутатом австрійського парламенту від радикальної партії у 1897–1900 та 1907–1918 рр., завжди відстоював інтереси українського народу. Інший брат, Ярослав, був військовим лікарем та першим гуцульським адміралом у складі австро-угорського флоту. Окрім медицини, він зробив вагомий внесок у розвиток української публіцистики і мемуаристики, зокрема через художньо-документальні нариси «Листи з чужини», присвячені побуту різних народів світу. Сестра Наталія працювала у жіночому русі Галичини й Буковини, а Софія Окуневська-Морачевська стала першою жінкою-лікарем в Австро-Угорщині, письменницею та збирачкою фольклору.

Була наймолодшою у родині. Її дитинство пройшло в середовищі, де панувала любов до музики. Вже в ранньому віці вона виявляла надзвичайний хист до гри на фортепіано. З восьми років почала брати уроки гри на фортепіано у приватних вчителів.

У родині гостювали Іван Франко, Михайло Коцюбинський, Гнат Хоткевич, Ольга Кобилянська, Олександр Олесь та інші визначні діячі української культури.

У 1899–1901 рр. навчалася у Віденській конерваторії. (клас А. Доора), де взаємодіяла з найкращими музикантами свого часу. У 1890-х рр. брала уроки в Миколи Лисенка в м. Києві.

Під час стажування у м. Києві познайомилася з багатьма діячами української культури і, зокрема, з Лесею Українкою.

Після закінчення навчання викладала в Перемишльській (тепер Пшемисль, Польща) музичній школі (згодом очолювала її) при Українському інституті для дівчат (1901–1918 рр.); у філіалі ВМІ ім. М. Лисенка у м. Стрию (1922–1926 рр.) та м. Яворові. Як солістка, диригентка та концертмейстерка брала участь у концертах львівського, перемишльського, стрийського «Боянів». Акомпанувала С. Крушельницькій, М. Менцинському. Виступала на Шевченківських концертах у м. Відні (1901 р.), Коломиї, Львові, Перемишлі, Стрию, Чернівцях, у ювілейних вечорах І. Франка (1898, 1913 рр.), М. Шашкевича (1893 р.).

Репертуар мисткині був надзвичайно широкий та складався як з широко відомих творів, так і менш популярних композицій. Вона часто виконувала українську народну музику в аранжуванні для фортепіано. Її виступи на концертах завжди відзначалися високою технічною майстерністю, витонченістю інтерпретації та глибоким емоційним впливом. Особливу увагу піаністка приділяла українській музиці, популяризуючи твори М. Лисенка, В. Барвінського, В. Косенка, С. Людкевича та ін. Також виконувала твори світової класики, зокрема Ф. Шопена, Л. Бетховена, Ф. Ліста, Й. Брамса, Е. Гріга, Р. Шумана, надаючи їм свіжого, особистісного звучання.

О. Окуневська гастролювала Україною, також виступала в країнах Європи, де українське фортепіанне мистецтво завдяки їй здобувало високого визнання.

Паралельно з концертною діяльністю активно займалася педагогікою, викладала фортепіано в різних музичних освітніх закладах Галичини. Її методика вирізнялася індивідуальним підходом до кожного учня, поєднанням технічного вдосконалення та духовного збагачення. Вона виховала цілу плеяду талановитих музикантів, які продовжили її справу. Серед учнів – В. Божейко, Н. Кміцикевич-Цибрівська, М. Барабаш та ін.

У пізніші роки продовжувала концертувати та викладати, зберігаючи високий професійний рівень.

Радянський режим ставився до неї як до родички потенційних «ворогів народу», пам'ять про яких намагалися стерти. У м. Яворів і Городенка з хрестів було знято епітафії, що містили прізвище «Окуневський». Двотомник Ярослава Окуневського «Листи з чужини» було вилучено з бібліотек. З тієї ж причини поховання О. Окуневської залишалося без підпису після її смерті у 1960 р. Лише в 90-х рр. Микола Мицканюк встановив просту алюмінієву табличку, яка ідентифікувала могилу між похованням її матері та сестри.

Громадськість залишилася байдужою до долі жінки, яка зробила неоціненний внесок у популяризацію української музики, зберігала та примножувала національну культурну спадщину.

На превеликий жаль, ніхто не подбав про збереження документів чи записів спогадів людей, які знали Ольгу Окуневську особисто. Ця недбалість призвела до втрати значної частини інформації про видатну піаністку...

Більше про Ольгу Іполітівну Окуневську дивитися у джерелах:

1. Будз М. Забуте ім'я (До 130-річчя від дня народження Ольги Окуневської). *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*, 2005. Вип. 10. С. 133–136.
2. Гуменюк В. Ольга Окуневська в контексті своєї доби. *Гуцульський край*, 2010. 12 березня.
3. Гуменюк В. Порвані струни родини Окуневських. *Гуцульщина*, 1994. № 6 (42).
4. Кашкадамова Н. Фортеп'яне мистецтво у Львові. Тернопіль, 2001.

5. Людкевич С. Проблема сучасної музичної культури в західній Україні. *Дослідження, статті, рецензії, виступи*. Том II. Львів, 2000.
6. Михальчишин Я. З музикою крізь життя. Піаністка й педагог. Львів : Каменяр, 1992.
7. Пелипейко І. Жінка високої шляхетності (про Ольгу Окуневську). *Гуцульщина*, березень, 1995. № 2.

~~~~~

2 жовтня **160 років** від дня народження **Дениса Володимировича Січинського** (1865–1909), українського композитора, хорового диригента, педагога, громадського діяча, першого професора музики у Галичині

Композитор Д. Січинський здобув визнання ще за життя, особливо на початку ХХ ст. Його творчість була широко популяризована хоровими колективами Галичини та видатними українськими виконавцями, зокрема С. Крушельницькою.

Народився в с. Клювинці (тепер – Гусятинський район Тернопільської області). Його батько, вчитель за професією, працював управителем місцевого панського маєтку. Через ранню втрату батьків Денис Січинський не зміг здобути систематичної музичної освіти, яка тоді була доступна лише за кордоном. Основи музичних знань здобув у Тернопільській гімназії, а згодом, після нетривалого навчання у Львівському університеті, продовжував їх освоювати самостійно. Найбільшу роль у становленні майбутнього композитора мав В. Вшелячинський, піаніст та органіст, опісля професор Львівської консерваторії.

Життя Д. Січинського було постійним пошуком заробітку. До 1888 р. працював як дрібний урядовець в намісництві у м. Львові; як вчитель музики, зокрема, гри на цитрі в м. Коломиї; як учасник мандрівного вокального квартету. Від 1886 р. почав писати твори для хору, голосу з фортепіано, цитри, фортепіано. У 1888–90 рр. став студентом юридичного і теологічного факультетів Львівського університету. Вирішивши остаточно обрати музику своєю професією, вступив до Львівської консерваторії, але фактично, у 1890–1892 рр. навчався приватно гармонії і контрапункту у проф. К. Мікулі, учня Ф. Шопена.

Маючи винятковий талант, постійно стикався зі злиднями, боргами й нерозумінням навіть з боку друзів. Д. Січинський став першим композитором у Галичині, який наважився повністю присвятити себе музиці, нехтуючи кар'єрою службовця. Попри злигодні, він брався за будь-яку роботу: диригував хорами, увійшов до складу першого правління «Бояна» у м. Львові.

У 1892 р. за кантату «Дніпро реве» отримав I Премію на конкурсі товариства «Боян». У 1893 р. Д. Січинський організував товариство «Боян» в м. Коломиї і працював у ньому диригентом. Від кінця 1893 до 1895 рр. заробляв у м. Львові приватними лекціями, переписуванням нот, аранжуванням популярних творів, а також працею бухгалтера. Саме у той час Д. Січинський познайомився з І. Франком, почав виступати як музичний критик.

Пошуки заробітку привели композитора у 1895 р. до м. Перемишля, де Д. Січинський став головним організатором музичного життя, зокрема, як диригент «Бояна» та хорів в

навколишніх селах. У 1896 р. був капельмейстером і вчителем музики у закладі для сиріт в с. Дроговижі біля м. Стрия.

Останні 10 років життя (1899–1909 рр.) працював з невеликими перервами у м. Станіславі (Івано-Франківську), де був диригентом «Бояна» і вчителем фортепіано у новоствореній музичній школі. З його ініціативи у 1902 р. виникло перше в Галичині Музичне товариство і видавництво, яке видало 22 випуски «Музичної Бібліотеки». Композитор також сприяв мистецькому розвитку м. Коломия, Перемишль. Всі напрямки його діяльності були переважно громадською роботою, то ж для заробітку він мусив аранжувати твори інших композиторів.

Найвизначнішими творами Д. Січинського є вокальні композиції на слова І. Франка та Т. Шевченка філософського та психологічного змісту: «Один у одного питаєм», «Минули літа» (Т. Шевченко), «Даремне, пісне», «Непереглядною юрбою» (І. Франко). Ця поезія була для Д. Січинського камертоном його власного життя.

Д. Січинський залишив у спадок прекрасні пісні-романси «Як почувеш вночі» на слова І. Франка, «Дума про Нечая» на народний текст, «У гаю, гаю» (сл. Т. Шевченка), «Не співай мені» (сл. Лесі Українки), «Із сліз моїх» (сл. Г. Гейне). Пісню «Бабине літо» («Гей, лети, павутиння») С. Крушельницька виконувала на останньому своєму концерті.

Також звертався композитор і до великих форм, як-от історична опера «Роксоляна» та ін. Одним із найвідоміших творів Д. Січинського стала пісня «Чом, чом, чом, земле моя», яка звучить не лише в Україні, але й серед діаспори в США, Канаді та інших країнах.

Помер Д. Січинський від важкої хвороби. Лише після смерті композитора суспільство усвідомило масштаб утрати. У 1956 р. була видана перша музикознавча праця про життєвий і творчий шлях композитора доктора мистецтвознавства С. Павлишин. На честь композитора Д. Січинського було названо вулиці в м. Івано-Франківську, Коломиї, Тернополі, Калуші та Гусятині. До 100-літнього ювілею композитора за ініціативою А. Ставничого та за підтримки дирекції Станіславському (нині Івано-Франківському) музичному училищу було присвоєно ім'я Д. Січинського.

У меморіальному сквері м. Івано-Франківська встановлено пам'ятник на могилі музиканта, виконаний у формі кобзи. У жовтні 2015 р. музична громадськість м. Івано-Франківська та усієї України відзначила 150-річний ювілей композитора. Було проведено пам'ятні урочистості в Івано-Франківській обласній філармонії, також відбулися концерти, де звучали твори композитора.

Більше про Дениса Володимировича Січинського дивитися у джерелах:

1. Єгорова І. Вивчення творчості Дениса Січинського в школі (урок-лекція). *Мистецтво та освіта*, 1998. № 4. С. 7–10.
2. Кияновська Л. Денис Січинський як центральна постать української композиторської богеми. *Українська музика*, 2015. № 3 (17). С. 67–78.
3. Павлишин С. Від отчої землі. *Музика*, 1991. № 1. С. 23–24.
4. Павлишин С. Денис Січинський. Київ, 1980. 48 с. (Творчі портрети українських композиторів).
5. Павлишин С. Нездійснений Геній (до 150-річчя Дениса Січинського). *Українська музика*, 2015. № 3 (17). С. 62–67.

~~~~~

14 листопада 140 років від дня народження **Соні Делоне** (дошлюбний псевдонім Соня Терк, справжнє ім'я Сара Еліївна Штерн) (1885–1979), української і французької художниці та дизайнерки єврейського походження, найвидатнішої представниці напрямку арт-деко (авангардний напрям футуризм)

Засновниця художніх напрямків орфізму (абстрактний стиль живопису під впливом кубізму, розроблений Робертом та Сонею Делоне близько 1912 р.) та симультанізму (термін винайдений художником Робертом Делоне для опису абстрактного живопису, розробленого ним та його дружиною Сонею Делоне близько 1910 р.).

Народилася Соня Делоне в м. Градизьку (нині Полтавська область) у родині робітника цвяхового заводу та одеситки (батьки народилися в Одесі, але були прописані на Волині, у м. Володимирі). Зростала дівчинка у родині дядька по матері, який переїхав через адвокатську практику до Петербургу. Там Соня отримує гарну освіту та ім'я Соня Терк, багато подорожує на канікулах Європою і відвідує музеї Франції, Італії, Німеччини. Батьки дівчинки мріяли, щоб вона займалася математикою, проте її гімназійний вчитель, який розгледів у Соні хист до малювання і яскраве сприйняття світу, виборов для неї навчання у художніх школах. Тож спочатку Соня студіює в Академії витончених мистецтв у м. Карлсрує (Німеччина), у 1907 р. переїздить до м. Парижу (Франція), де навчається в Академії Ла Палетт (серед вчителів – А. Озафан, А. Дюнуає де Сегонзак). Попри високий статус освітнього закладу Соня незадоволена навчанням в Парижі через надто критичні настрої освітнього закладу, відтак більше часу проводить не в Академії, а в галереях поблизу Парижа, де знайомиться з колекціонерами та тісно спілкується з радикальною французькою молоддю. Її роботи того періоду написані під впливом пост-імпресіоністичного мистецтва В. ван Гога, А. Руссо та фонізму А. Матісса та А. Дерена.

У 23 роки художниця у м. Лондоні одружується з німецьким критиком і колекціонером В. Уде, який відкриває їй шлях до мистецької та літературної еліти та різноманітних виставок. В. Уде займався сучасним живописом та мав власну галерею, в якій Соня знайомиться з абстракціоністом Р. Делоне та 1909 р. пов'язує з ним життя. Соню та Робера Делоне поєднував не лише родинний союз, а й творчий, що був міцним та плідним. В. Уде вона зберегла теплі приятельські стосунки (він купував полотна талановитого подружжя Соні та Роберта Делоне).

З другим чоловіком Робером Делоне вона ділила майстерню та вибудовувала свою ідентичність художника. У роботах мисткині відходить від натуралізму, послідовниця фовізму на початку своєї творчості вона поступово змінює свій стиль на більш абстрактний, де визначальними є яскраві кольори. На роботи над текстилем впливає її українське походження.

За два роки С. Делоне народила сина Шарля (став істориком джазу). Для його колиски 1911 р., натхненна українською традицією, вона пошила свою першу ковдру з клаптиків у стилі «печворк» (з використанням кольору та геометрії), яка зберігається у Національному музеї сучасного мистецтва у м. Парижі. Кубістичний характер цієї роботи прослідковується потім у всій її творчості.

У цей час у м. Парижі проходить виставка робіт кубізму і подружжя Делоне починають експериментувати з кольором, що називають «симультанізмом» (ефект взаємопроникнення предметів або малюнків один в інший завдяки їх близькому розміщенню, що створює ефект руху через гру кольору і світла). С. Делоне пише у цьому стилі свою першу картину «Бал Бульє» (1912–1913 рр).

Творчий стиль С. Делоне кубізм був названий «орфізмом» поетом і товаришем подружжя Г. Аполінером (як перетворення світу творцем структур Орфеєм).

У 1912 р. С. Делоне ілюструє поему французького і франкошвейцарського поета Б. Сандра «Транссибірський експрес»: створює 2-метрову симультаністичну книжку-розкладачку, яку оздоблює орнаментами, де текст накладається на малюнки. У 1913 р. книга демонструвалася на Осінньому салоні у м. Берліні разом з сукнями та іншими її творами ужиткового мистецтва. Інноваційно-революційний підхід С. Делоне в оздобленні книги (використання кубічних елементів, який пізніше швейцарсько-німецький художник П. Клеє запозичив для своїх робіт), викликав шквал емоцій у паризької критики та вразив художній бомонд.

Перша світова війна змушує подружжя Делоне переїхати до Іспанії у 1914 р., а згодом до Португалії, де художниця через безгрошів'я і турботу за сім'ю береться за будь-яку роботу з ужиткового мистецтва. Проте, складні обставини війни не згасили її інтерес до мистецтва, вона із запалом проявляє себе у різних видах діяльності: займається живописом, керамікою та вітражами, ілюструє книги (книжкова графіка), створює ткани килими, аплікації і основи для вишивок, театральні костюми і декорації для балетів та кінофільмів, малюнки до гральних карт, моделі автомобілів, моделі взуття і одягу (сукні «від-кутюр»), що мало великий вплив на моду 20-30-х рр. ХХ ст. тощо. У 1920 р. створює костюми для опери «Аїда» Д. Верді для театру у м. Барселоні, де використовує безпредметний декор.

Повернувшись до Франції у 1920 р. художниця розробляє для фабрик малюнки до тканин. У 1924 р. відкриває «Симультаністський бутік», що 1925 р. увійшов до Міжнародної виставки декоративного мистецтва в м. Парижі, де демонструвалися ділові, вечірні та спортивні сукні з тканин авангардного типу з крупними кольоровими візерунками.

Завдяки С. Делоне зокрема, стиль арт-деко, що поєднав модерн і авангард, став провідним у моді у міжвоєнний час. У 1931 р. вона стала спів організаторкою салону «Абстракція-творчість», у 1939 р. – салону «Нові реальності» у м. Парижі.

Разом з тим, подружжя Делоне займається й монументальними роботами та представляють Францію на Всесвітній виставці в м. Парижі у 1937 р.

Масштабні композиції «Диски» зберігаються в Музеї сучасного мистецтва м. Парижа, що стало художнім заповітом чоловіка Соні Робера Делоне, який помер від онкології у 1941 р.

Після смерті чоловіка С. Делоне публікує його теоретичні праці помертню та продовжує працювати над їхніми спільними численними проєктами. Також пише спогади про нього та їхніх друзів (Г. Аполінера, П. Пікассо, М. Жакоба, Ж. Леже, Ж. Брака, українських художників О. Екстер, Н.Альтмана, О. Архипенка та ін.).

С. Делоне маючи гарний достаток та широке визнання, продовжує активно займатися дизайном, володіє ательє та великою колекцією картин різних художників, представляє свої моделі і роботи на численних виставках в Європі у повоєнну добу. У 1963 р. художниця дарує Франції 117 робіт власних та свого чоловіка, які наступного року презентуються у Луврі. С. Делоне стала першою жінкою-художницею, чия ретроспективна виставка у Луврі відбулася

за життя. У 1975 р. художниця була нагороджена орденом Почесного Легіону – вищою нагородою Франції, також була кавалеркою Мистецтв та Літератури, Гран-Прі м. Парижа.

Померла мисткиня у 94 р. у м. Парижі. Її українське походження згадували і в Європейських країнах. Після смерті С. Делоне польські та французькі газети писали: померла видатна українка Соня Делоне.

На жаль, робіт художниці в рідній Україні не залишилося, хоча її ім'я серед перших художників світового авангарду. Проте С. Делоне ніколи не забувала своєї Батьківщини. У її книзі спогадів «Ми йдемо до сонця» мисткиня пояснює свою любов до яскравих кольорів тим, що це фарби її дитинства та її України! Неодноразово також підкреслювала своє українське походження С. Делоне пояснюючи свій мистецький напрямок, зокрема образи симультанізму вона створювала завдяки яскравим враженням від української культури і традицій українських весіль.

Твори однієї з найвпливовіших художниць ХХ ст. С. Делоне (у час, коли жінки часто виступали лише в ролі музи чи моделі) експонуються в постійних колекціях Музею сучасного мистецтва та Центру Ж. Помпіду в м. Парижі. Її творчість у різних сферах залишила вагомий відбиток у світі мистецтва.

У 2004 р. робота С. Делоне «Сонечко» була розміщена на поштовій марці французькою поштою та Королівською поштою Великої Британії на честь сторіччя підписання «сердечної угоди» військово-політичного угруповання Антанта.

Ім'я С. Делоне увіковічено на «Поверсі спадщини» (феміністичній мистецькій композиції Д. Чикаго з інсталяцією «Звана вечеря»).

У 2021 р. С. Делоне стала однією з 36 українок, обличчя та силует яких стали праобразом української серії ляльок Барбі («Barbie: Пані України», виставка, м. Київ).

Більше про Соню Делоне дивитися у джерелах:

1. Делоне Соня Єлієвна. Універсальний словник-енциклопедія. URL: <http://slovoedia.org.ua/29/53396/9962.html>
2. Деменок Є. Соня Делоне повертається до Одеси. Єврейський Світ України. URL: <http://ju.org.ua/ru/publicism/295.html>
3. Соня Делоне: Французький інститут в Україні. URL: https://institutfrancais-ukraine.com/mediatheque/personnes/sonia_delaunay

23 листопада 165 років від дня народження **Марії Костянтинівни Башкирцевої** (Башкірцева) (1860–1884), української і французької художниці, майстрині жанрового живопису, скульпторки, письменниці

Народилася в с. Гавронці на Полтавщині в родині сина генерала, великого землевласника Полтавської губернії та доньки полковника-аристократа, бібліофіла й поціновувача мистецтв.

У 1870 р. разом з матір'ю та рідною сестрою переїхала за кордон. Часто відвідували Австрію, Німеччину,

Швейцарію, Францію, де у 1873 році М. К. Башкірцева почала вести свій згодом знаменитий «Щоденник».

Фінансовий стан дозволяв відвідувати світські прийоми, знані театри й музеї Західної Європи. Вільно володіла французькою та англійською мовами. Не за віком розумна дівчинка дуже відрізнялася від споглядально-помірного європейського вищого світу. Живопису навчалася в приватній паризькій Академії Р. Жуліана, також в студії Р. Флері в м. Парижі.

Українка за походженням стала визначною постаттю французького мистецтва. Художниця формувалася під впливом творчості живописця Ж. Бастьєн-Лепажа (про нього важкохворого дбала в останній рік життя).

Талант М. К. Башкірцевої помітили одразу і її роботи стали завойовувати головні призи й золоті медалі на численних виставках і конкурсах, про що багато разів писала захоплені її талантом французькі газети і журнали.

Є майстриною жанрового живопису. Серед її найвідоміших картин варто згадати «За книгою», «Молода жінка» (1881 р.), «Молода дівчина з букетом бузку» (1881 р.), «В художній студії Жульєна» (1881 р.), «Парасолька від дощу» (1883 р.), «Дитяча посмішка» (1883 р.), «Посмішка дівчини» (1883 р.), «Осінь» (1883 р.), «Весна» (1884), «Мітинг», серію автопортретів та ін. Світ картин художниці – це світ світ служниць, робітниць, безпритульних дітей і школярів, паризького передмістя тощо.

Також М. К. Башкірцева є авторкою широковідомого європейській аудиторії вже згадуваного «Щоденника» (1873–1884), який вона розпочала писати у підлітковому віці французькою мовою. Він є відвертим представленням її художнього та емоційного розвитку й становлення, де наскрізною темою є бажання досягти великої слави, не втративши марно ні хвилини свого життя, що підсилюється її побоюваннями про наявність важких хвороб. Також щоденник містить новелістичний опис європейської буржуазії кінця XIX ст. Вперше опублікований у 1887 р. щоденник миттєво здобув успіх, оскільки окрім відвертих глибоких розмов із собою та космополітичний конфесійний стиль став другим виданим у Франції щоденником жінки.

У 1917 – 1919 рр. її маєток було зруйновано, а у період Другої світової війни від нього не залишилося і сліду.

Через хворобу на туберкульоз померла у віці 25 років. Похована в м. Парижі.

Посмертні виставки художниці відбулися в Парижі та інших містах Європи, її твори зберігаються в музеях Франції, Нідерландах, США, рф та України. У Люксембурзькому палаці в м. Парижі неподалік символічної скульптури «Безсмертя», поруч з іменами видатних французьких митців також є ім'я української художниці.

Після її смерті чимало робіт (малюнки, ескізи, полотна, пастелі, скульптурні етюди тощо) було закуплено музеями (Люксембурзький та ін.), частина залишилася у Луврі. Більша частина її полотен загинула під час Другої світової війни, відтак оригінальні роботи художниці є рідкістю.

У 1930 р. з рф було отримано дві картини майстрині до Дніпропетровського музею, у 1932 р. в Україну передано близько 130 робіт. Сьогодні Україні є лише кілька її картин, що зберігаються в музеях м. Харкова, Дніпра, Сум (чимало робіт художниці досі знаходяться в рф, під час евакуації картинної галереї Харківського художнього музею понад сімдесят її полотен безслідно зникли). Не дивно, що у 1980-х рр. в національній бібліотеці рф було виявлено оригінальний текст щоденника М. К. Башкірцевої, який раніше вважали втраченим. На жаль, не викликає подиву і факт: під час вивчення щоденника, знайденого в рф з'ясувалося, що

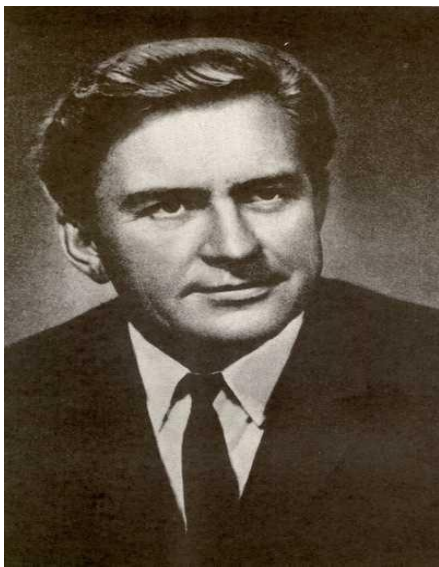
більша його частина невідома широкому загалу, а опублікована частина містить багато спотворень. Повне видання щоденника (2012 р., англійська версія) по-новому розкриває особистість М. К. Башкирцевої, а також висвітлює яскраві особливості життя тієї епохи.

Особистість художниці та її творчий доробок є предметом дослідження багатьох авторів, а саме: український літературознавець М. Ф. Слабошпицький видав роман «Марія Башкирцева» (українською та французькою мовами), «Справжнє життя мадемуазель Башкирцевої» українського письменника О. Александрова, повість О. В. Балабка «Променад з мадемуазель Марі» та п'єса на дві дії «Сон Марії Башкирцевої» тощо.

Більше про Марію Костянтинівну Башкирцеву дивитися у джерелах:

1. Батченко О. Українська парижанка Марія Башкирцева та її живопис на тлі європейського мистецтва другої половини XIX ст. Портал «Український Простір». 9 липня 2014 р. URL: <http://surl.li/epuacs>
2. Понятишин Н. 10 маловідомих українських художників зі світовими іменами, які нам варто знати. Всвіті. 20 липня 2015 р. URL: <https://vsviti.com.ua/ukraine/41519>
3. Рудяченко О. Марія Башкирцева. Замурована в мистецтві. Укрінформ. 10 листопада 2018 р. URL: <http://surl.li/vhkxbw>
4. Слабошпицький М. Башкирцева Марія. Українська літературна енциклопедія: У 5 т. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1988. Т. 1, С. 139.
5. Слабошпицький М. Марія Башкирцева. Роман-есе. Київ : Ярославів Вал, 2009. 240 с.

~~~~~

25 листопада **100 років** від дня народження **Юрія Дмитровича Бедзика** (1925–2008), українського прозаїка, фантаста, драматурга

Ю. Бедзик народився 1 червня 1925 р. в с. Стайки на Київщині. Батько, Д. Бедзик, також був відомим письменником і драматургом, що значно вплинуло на становлення Юрія як митця. З ранніх років хлопець захоплювався літературою, зокрема пригодницькими та фантастичними жанрами.

Під час Другої світової війни перебував на фронті.

У 1949 р. закінчив факультет міжнародних відносин Київського університету, потім аспірантуру на кафедрі міжнародно-публічного права. Довгий час працював у Європі, потім перейшов на викладацьку роботу в Київський університет. Виступав у пресі зі статтями на міжнародні теми. Працював у редакції газети «Літературна Україна», видавництві «Радянський письменник» та інших, очолював художній відділ Кіностудії ім. О. Довженка. Займав посаду секретаря Київської спілки письменників України. Двадцять років (з 1978 по 1998 рр.) був головою Українського відділення фонду миру. В останні роки життя працював заступником Голови конгресу літераторів України.

Творчий шлях Ю. Бедзика розпочався віршем опублікованим в армійській газеті під час війни. В українську літературу він увійшов як майстер прози. Перша книга автора (збірник оповідань «Поруч з тобою») вийшла друком у 1956 р.

Творчість Ю. Бедзика охоплює різні жанри. Він є автором романів і повістей, що торкалися соціальних, історичних та філософських питань. Написав понад 40 книг у різних жанрах, сценаріїв і п'єс, поставлених багатьма театрами.

Одним із центральних мотивів його прози була доля людини у складних суспільних умовах. Проблема суспільного та гуманістичного обов'язку працівників науки присвячено роман «Альма-матер» (1964 р.) і повість «Над планетою – «Левіафан» (1965 р.).

Події Другої світової війни стали темами романів «Полки ідуть на переправу» (1959 р.), «Честь мені дорожча» (1967 р.), «Чорний лабіринт» (1991 р.), збірки прози «Вас чекають, тридцятий» (1986 р.), «Дуель. Капітан і Март» (1989 р.).

У романах «Блакить» (1973 р.), «Розкрилля» (1974 р.), «Поверх-42» (1977 р.), «Довге повернення» (1981 р.) зображено життя і працю робітників.

Міжнародна проблематика – у центрі роману «Кожна хвилина життя» (1984 р.), п'єси «Врятуйте доктора Рейча» (1986 р.).

У співавторстві з О. Бердником написав гостросюжетну науково-фантастичну повість «Людина без серця» (1957 р.), присвячену трансплантації людського серця, що стало науковим передбаченням (уперше пересадка серця здійснена 1967 р.).

У пригодницькій повісті «Великий день інків» (1989 р.) змальовано наукову в експедицію одну з південноамериканських країн.

Ю. Бедзик є автором роману про Голодомор 1932–1933 рр. («Гіпсова лялька», 1989 р.), романів про Другу світову війну («Чорний лабіринт, або Довгий шлях в Альпи», 1992 р. та «Про що не доповідали фюреру» 1996 р.), фантастичних романів («Любов, Президент і парадигма космосу» (2002 р.) і «Меч Торквемади» (2003 р.), повісті «Штормове попередження» (2005 р.), п'єс «Лицарів не судять» (1980 р.), «Чотири жінки біля ставу» (1984 р.) та інших творів.

Останнім твором письменника став роман «Дім сумних душ». Це задокументовані спогади дитинства про трагічні події в харківському будинку письменників «Слово» часів сталінських репресій, зокрема про самогубство М. Хвильового.

Ю. Бедзик переклав з німецької мови роман Б. Узе «Патріоти» (1958 р.), дитячу пригодницьку книжку В. Мейнка «Незвичайні пригоди Марко Поло» (1959 р.). Твори Ю. Бедзика перекладені англійською, іспанською, латиською, молдавською, польською, російською, словацькою, угорською та французькою мовами.

Письменник поєднував у своїх творах гуманістичний пафос і глибоке розуміння сучасних проблем. Його фантастика вирізняється науковим підходом і цікавими уявленнями про майбутнє.

Ю. Бедзик отримав низку літературних премій за свої твори. Його творчість залишила значний слід у розвитку української літератури ХХ ст.

Ю. Бедзик помер 20 березня 2008 р., залишивши по собі багату літературну спадщину. Похований на Байковому кладовищі.

Більше про Юрія Дмитровича Бедзика дивитися у джерелах:

1. Буркатов Б. Прагнення висоти. *Дніпро*. 1978. № 10.
2. Жулинський М. В межах «однієї думки». *Вітчизна*. 1975. № 7.
3. Карацупа В., Левченко О. Минуле української фантастики: [Про письменників-фантастів Миколу Дашкієва, Миколу Руденка та Юрія Бедзика]. *УФО*, 2008, № 3.

~~~~~

7 грудня 125 років від дня народження **Катерини Василівни Білокур** (1900–1961), української художниці, майстрині народного декоративного живопису

Видатна українська художниця К. Білокур (1900–1961) стала символом народного мистецтва. Її творчість вражає глибиною художнього таланту, тонким відчуттям природи й здатністю передавати найдрібніші деталі квіткового світу. Вона є однією з найбільш впізнаваних мисткинь України, хоча її творчий шлях був непростим.

Катерина Білокур народилася 7 грудня 1900 року в с. Богданівка (нині Київська область) у селянській родині. Її дитинство проходило в умовах бідності. У родині не переймалися її потягом до мистецтва, вважаючи це недоцільним, тим паче для дівчини. Однак, навіть попри заборони й відсутність формальної освіти, мисткиня самостійно опановувала малювання.

Згодом почала займатися в драматичному гуртку, створеному подружжям учителів Калитів. Батьки дозволили їй брати участь у виставах за умови, що це не заважатиме роботі по господарству. У гуртку ставили відомі твори, такі як «Наталка Полтавка» І. Котляревського, «Сватання на Гончарівці» Г. Квітки-Основ'яненка, «Наймичка» І. Карпенка-Карого тощо. У віці 24–26 років К. Білокур грала переважно ролі молодих жінок.

1928 р. вона спробувала вступити до Київського театрального технікуму, але отримала відмову.

У 1934 р., переживаючи депресію, вона намагалася втопитися, але це закінчилося лише застудою ніг. Після цього батько, хоч і з неприйняттям її великого бажання, дозволив їй займатися малюванням.

К. Білокур не мала можливості навчатися у художніх школах. Вона здобувала знання з доступних джерел: книжок, листівок, репродукцій картин тощо. Її унікальний стиль формувалася під впливом природи. Основним жанром її творчості став квітковий натюрморт, але це були не просто зображення рослин. Її картини сповнені символізму, ліричності й глибокої любові до рідної землі.

Серед її найвідоміших робіт – «Цар-Колос», «Декоративні квіти», «Богданівські яблука». Її полотна вирізняються надзвичайною деталізацією та життєвою правдивістю.

Творчий злет мисткині розпочався 1940 р., коли К. Білокур написала лист до співачки О. Петрусенко, в якому художниця надіслала свій малюнок – кетяг калини. Цей лист привернув увагу до її творчості О. Петрусенко, яка порадила звернути увагу на художницю В. Касіяну і П. Тичині. Завдяки опіці співачки про К. Білокур дізналися в Полтавському музеї. З того часу почався період виставок, поїздок у музеї та знайомство її з українськими культурними діячами та інша творча діяльність. Вже того ж року у Полтавському будинку народної творчості відбулася перша персональна виставка художниці, що складалася з її 11 картин. Виставка стала настільки популярною, що К. Білокур преміювали поїздкою до м. Москви, де вона відвідала Третьяковську галерею та Пушкінський музей. Але самостійно вона туди поїхати не могла, бо не мала паспорта. Тож жінка поїхала у супроводі В. Хитька, працівника обласного Будинку народної творчості.

У К. Білокур був шанс перебратися із рідної Богданівки до великого міста, жити й творити у комфортній квартирі. Проте відмова малювати портрет Й. Сталіна у 1947 р. перекреслила цю можливість.

Роботи К. Білокур були представлені на виставках у м. Києві, Москві та Парижі. Всесвітньо відомий художник П. Пікассо познайомився з творчістю К. Білокур на Міжнародній виставці в м. Парижі у 1954 р. (тоді комуністи додали до експозиції радянського мистецтва три картини майстрині). Побачивши її картини, П. Пікассо сказав: «Якби у Франції була така художниця, ми змусили б увесь світ говорити про неї». Роботу «Цар колос» навіть демонстрували в Луврі. Там вона загадково зникла й досі вважається втраченою.

Попри популярність та високий рівень майстерності, система забороняла виходити К. Білокур з образу наївної сільської художниці. Про гонорари теж не йшлося. Мешканка невеличкого села і й справді сама хотіла світового визнання, але натомість радянська влада позиціювала її як «народну художницю, чий талант розцвів завдяки радянській владі». Комуністи використовували талант К. Білокур для пропаганди «щасливого колгоспного життя». Безсумнівно, якби не радянська влада, К. Білокур ще за життя набула би світової слави.

У 1949 р. К. Білокур стала членкинею Спілки художників України, 1951 р. отримала орден «Знак Пошани» та звання Заслуженого діяча мистецтв України. У 1956 р. їй присвоїли звання Народного художника України.

Майстерність самоуки К. Білокур не поступається митцям, які мали академічну освіту. Катерина самостійно навчилася не лише малювати, а й створювати пензлі та розмішувати фарби. Фарби та полотна для неї були розкішшю. Ймовірно, якби художниця не бідувала та не змушена була господарювати, то створила би ще більшу кількість робіт.

Більшість робіт К. Білокур – не натюрморти, як заведено вважати. На картинах помічаємо, що художниця поєднує різні квіти та овочі між собою, які не квітнуть в один і той самий час. Вона вигадувала комбінації квітів, як модерністка створювала свій світ. Але реальність теж потрапляє у цей світ – через чорний простір на картинах. Українська природа багата, але завжди поруч присутня чорнота: колонізація, терор, голод, війна...

Творчість К. Білокур є символом незламності духу й натхнення. Мисткиня довела, що навіть у складних умовах можна досягти вершин майстерності. Її роботи стали надбанням української та світової культури, а її ім'я – прикладом сили таланту та відданості мистецтву. «Це – геній, поставлений в умови, що унеможлилювали самореалізацію: вона не мала паспорта, була фактично «прикріплена» до свого колгоспу, до того ж, вона була жінкою – у неї не було шансів. І ось ця жінка з її неймовірною, просто скаженою гордістю і впертістю, одна проти системи, проти спільноти й проти родини, з якою теж треба було воювати за право бути собою», – висловлювалася про К. Білокур письменниця О. Забужко.

Сьогодні ім'я К. Білокур носять музеї, художні школи, вулиці. У с. Богданівка відкрито музей-садибу художниці, де зберігаються її картини та особисті речі.

Творчість безмежно талановитої К. Білокур є джерелом гордості для українців і натхненням для сучасних митців. Її картини демонструють красу природи та нагадують про необхідність берегти духовне багатство нашої української культури.

Більше про Катерину Василівну Білокур дивитися у джерелах:

1. Бедрик-Білан Х., Безносик А., Гнатюк М., Громовенко Л. 100 найвідоміших українців / Під заг. ред. Ю. Павленко. Київ, 2005. С. 539–544.
2. Кагарлицький М. Катерина Білокур очима сучасників. Київ, 2018.
3. Катерина Білокур. Видання у 2-х книгах. Київ: Родовід, 2010.
4. Катерина Білокур. Портрет з натури: Етюд-монографія: наукове видання. Полтава, 2012. 52 с.
5. Клименко В., Пасічник І. Білокур Катерина Василівна. Київ, 2012.
6. Яворівський В. Автопортрет з уяви. Київ, 2018.

~~~~~

ПРОСТІР ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

~~~~~  
*Учіться так, немов ви постійно
відчуваєте брак своїх знань,
і так, немов ви постійно
боїтеся розгубити свої знання
(Конфуцій)*
~~~~~

Сторінка для самопідготовки, розвитку креативності та професійної рефлексії

1. Ознайомтеся із знаменними та пам'ятними датами на *січень – червень 2025 року*.
2. Заплануйте дослідження теми, яка найбільше Вас зацікавила. Це може бути знаменна чи пам'ятна подія та / або видатна особистість, про яку, на Ваш погляд, варто було би дізнатися більше:
  - оберіть для опрацювання тему, що відповідає знаменній даті *міжнародного* значення;
  - опрацюйте тему, що відповідає пам'ятній даті *всеукраїнського* значення;
  - проведіть пошуково-дослідницьку роботу з *краєзнавчої* теми, що присвячена знаменній даті чи / та видатній особистості Вашого регіону (краю), Рівненщини за визначений період.
3. Оформіть Ваше дослідження у формі реферату або доповіді.
4. Підберіть літературу, аудіо та відео матеріали для ілюстрацій.
5. Навчіться правильно оформлювати першоджерела, які Ви використали для підготовки реферату (доповіді) за посиланнями:
  - Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015. Нац. стандарт України. Вид. офіц. Введ. з 01.07.2016. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 16 с.;
  - Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015. URL: http://lib.znau.edu.ua/jirbis2/images/phocagallery/2017/Pryklady_DSTU_8302_2015.pdf;
  - Правила оформлення списку використаних джерел за міжнародним стандартом APA. Міжнародні конференції: ukrlogos.in.ua. URL: https://ukrlogos.in.ua/documents/apa_style_ua.pdf;
  - VAK.in.ua. Оформити нове джерело по вимогам ВАК України. URL: <https://vak.in.ua/do.php>;
  - Правила оформлення списку використаних джерел при написанні наукових робіт. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravyloaoformlennypyskuvykorystanyhdzherel.pdf>;
  - Транслітерація онлайн з української на англійську (згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55 «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею» (чинна). УКПЛІТ.ORG. URL: <http://ukrlit.org/transliteratsiia>

~~~~~  
*Самостійні думки виникають тільки із самостійно отриманих знань
(К. Д. Ушинський)*
~~~~~


Джерела для самопідготовки:

1. Вербицький В. В. Позаурочна та позакласна освітня (неформальна) діяльність в умовах розвитку стратегії виховання України. URL: <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2018/02/PPOD.pdf>.
2. Децюк Т. М., Дударенко А. А. Форми та методи позааудиторної роботи студентів у вищих навчальних закладах. *Young Scientist*. № 3 (55). March, 2018. С. 81–85.
3. Карпенчук С. Г. До вершин досконалості : науково-методичний посібник з проблем самовиховання. Рівне : Волинські обереги, 2009. 260 с.
4. Коваль В. Ю. Система позааудиторної діяльності студентів вищих навчальних закладів. *Наукові праці Донецького національного технічного університету*. Серія: «Педагогіка, психологія, соціологія», 2009. № 6. С. 19–23.
5. Кондрашова Л. В., Лаврентьєва О. О., Зеленкова Н. І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі : навчальний посібник. Кривий ріг : КДПУ, 2008. 187 с. URL: <https://www.kremenetslyceum.com.ua/wp-content/uploads/Vihovna-robota-v-shkoli-formi-zahodiv.pdf>.
6. Організація позакласної роботи в сучасному навчальному закладі як інноватика в освітньому просторі : рекомендований список літератури / уклад. : С. Н. Грипич, О. В. Слобода, Л. В. Ковальчук. Рівне : РДГУ, 2014. 15 с. URL: <http://library.rshu.edu.ua/pdf/pok/organ.pozakl.rob.pdf>.
7. Прокопчук В. І., Смалько М. Ф. Мистецько-освітній проект «Знаменні та пам'ятні дати»: ціннісно-виховний потенціал. *Мистецтво та освіта*, 2022. № 1-2 (103-104). С. 57–62. DOI: [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2022-1-2\(103-104\)-57-62](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2022-1-2(103-104)-57-62)
8. Смалько О. Позааудиторна виховна робота як чинник професійно-особистісного становлення майбутніх фахівців. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*, 2014. № 8. С. 76–80.

~~~~~  
*Творчість! Лише вона здатна вберегти
від мук і зробити життя легшим!*
(Ф. Ніцше)
~~~~~


**Сторінка для самопідготовки,
розвитку креативності та професійної рефлексії**

1. Ознайомтеся із знаменними та пам'ятними датами на *липень – грудень 2025 року*.
2. Заплануйте проведення культурно-мистецького або концертного заходу з теми, яка найбільше Вас зацікавила. Це може бути знаменна чи пам'ятна подія та / або видатна особистість, про яку, на Ваш погляд, варто було би дізнатися більше:
  - оберіть для опрацювання тему, що відповідає знаменній даті *міжнародного* значення;
  - опрацюйте тему, що відповідає пам'ятній даті *всукраїнського* значення;
  - проведіть пошуково-дослідницьку роботу з *краєзнавчої* теми, що присвячена знаменній даті чи / та видатній особистості Вашого регіону (краю), Рівненщини за визначений період.
3. Проект Ви можете презентувати одноосібно, або залучити до нього студентів Вашого курсу (класу, факультету) та / чи інших курсів (класів, факультетів), у рамках роботи студентської наукової проблемної групи Мистецький кіноклуб «Видатні музиканти світу», концертних виступів студентів кафедри гри на музичних інструментах, кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу, для студентів класу, для проведення кураторської години тощо.
4. Розробіть план заходу, який би найкраще зміг розкрити обрану тему.
5. Підберіть літературу, аудіо та відео матеріали для ілюстрацій тощо.

Джерела для самопідготовки:

1. Бурчак Л. В., Бурчак С. О. (2020). Позааудиторна робота як засіб розвитку творчості здобувачів вищої освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2020. № 191. С. 44–47. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/666>
2. Виштак О. М. Сучасний підхід до позакласної виховної роботи. Нові форми позакласної виховної роботи. URL: http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/42138/.
3. Князева М. О. Позааудиторна робота як складова формування творчості здобувачів освіти. URL: <http://surl.li/wrvjim>
4. Козліковська Н. Я. Позааудиторна робота як складова вищої освіти. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: збірник наукових праць*, 2008. № 5. URL: <https://ap.uu.edu.ua/article/512>
5. Комаровська О. А. Музика, театр, хореографія у позаурочний час : метод. рек. *Шкільний світ. Спецвип*, 2005. № 32 (304) серп. С. 1–23.
6. Організація позакласної роботи в сучасному навчальному закладі як інноватика в освітньому просторі : рекомендований список літератури / уклад.: С. Н. Грипич, О. В. Слобода, Л. В. Ковальчук. Рівне : РДГУ, 2014. 15 с. URL: <http://library.rshu.edu.ua/pdf/pok/organ.pozakl.rob.pdf>
7. Прокопчук В. І., Корейчук М. П. Студентські наукові проблемні групи у професійній підготовці здобувачів освіти музичних спеціальностей. *Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. / Інститут пед. освіти і освіти дорослих ім. І. Зязюна НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т ім. В.Г.Короленка. Полтава; Київ, 2024. Вип. 29. С. 181–191. DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2024.29.306166>*
8. Твердохліб Т. С. Педагогічна майстерність класного керівника в організації виховної роботи : навч.-метод посіб. Харків : ХНПУ ім. Г. С Сковороди, 2017. 156 с. URL: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Kaf_zag_pedagog/OPM_nav_metod_posibnik_20_03_2_0.pdf.

~~~~~  
*Чим повніше джерело знань,
тим глибша ріка життя
(В. Доміль)*
~~~~~

2025 РІК НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ ООН оголосила 2025 рік:

- Міжнародний рік миру та довіри (резолуція ООН 78/266)
- Міжнародний рік збереження льодовиків (резолуція ООН 77/158)
- Міжнародний рік кооперативів (резолуція ООН 78/175)

МІЖНАРОДНІ ТИЖНІ ООН

Лютий

1–7 лютого – Всесвітній тиждень гармонійних міжконфесійних відносин (*World Interfaith Harmony Week*), *перший тиждень лютого*

Березень

21–27 березня – Тиждень солідарності з народами, які борються проти расизму і расової дискримінації (*Week of Solidarity with the Peoples Struggling against Racism and Racial Discrimination*)

Квітень

19–23 квітня – Глобальний тиждень ґрунтів (*Global Soil Week 2017*)

24–30 квітня – Всесвітній тиждень імунізації (*World Immunization Week*)

Травень

8–14 травня – Глобальний тиждень безпеки дорожнього руху ООН (*UN Global Road Safety Week*)

25–31 травня – Тиждень солідарності з народами несамоверховних територій (*International Week of Solidarity with the Peoples of Non-Self-Governing Territories*)

Серпень

1–7 серпня – Всесвітній тиждень грудного вигодовування (*World Breastfeeding Week*)

Жовтень

4–10 жовтня – Всесвітній тиждень космосу (*World Space Week*)

24–30 жовтня – Тиждень роззброєння (*Disarmament Week*)

24–31 жовтня – Глобальний тиждень медійної та інформаційної грамотності (A/RES/75/267)

Листопад

10–16 листопада (тиждень, на який припадає 11 листопада) – Міжнародний тиждень науки та миру

18–24 листопада – Всесвітній тиждень правильного використання антибіотиків

ЄС ОГОЛОСИВ:

2025 рік Європейським роком цифрової громадянської освіти

м. Вільнюс (Литва) – «зеленою» столицею Європи

м. Нова Гориця (Словенія), м. Гориція (Італія), м. Хемніц (Німеччина) – культурними столицями Європи

ЮНЕСКО ОГЛОСИЛО:

2025 рік – м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) – Всесвітньою столицею книги

Європейський молодіжний форум визначив:

м. Лівів (Україна) – молодіжною столицею Європи

МІЖНАРОДНІ ДЕСЯТИЛІТТЯ за рішенням Генеральної Асамблеї ООН

2016–2025 роки – Десятиліття дій ООН з проблем харчування

2018–2028 роки – Міжнародне десятиліття дій «Вода для сталого розвитку»

2019–2028 роки – Міжнародне десятиліття ООН щодо сімейних фермерських господарств

2021–2030 роки – Міжнародне десятиліття Організації Об'єднаних Націй з відновлення екосистем

2021–2030 роки – Міжнародне десятиліття науки про океан в інтересах сталого розвитку

2022–2032 роки – Міжнародне десятиліття мов корінних народів

2024–2033 роки – Міжнародне десятиліття науки для сталого розвитку

На державному рівні оголошено:

2018–2028 роки – Десятиліття української мови (Указ Президента України № 156/2018 від 31.05.2018 р.).

КНИГИ-ЮВІЛЯРИ

855 років епосу «Пісня про Роланда» (1170, пам'ятка французького героїчного епосу)

840 років епосу «Слово о полку Ігоревім» (1185–1187, пам'ятка давньоукраїнської літератури)

825 років епосу «Пісня про Нібелунгів» (1200, пам'ятка німецького героїчного епосу)

430 років трагедії «Ромео і Джульєтта» В. Шекспіра (1605)

240 років повісті «Пригоди барона Мюнхаузена» Р. Распе (1795)

195 років роману «Червоне і чорне» Ф. Стендаля (1830)

195 років повісті «Гобсек» О. де Бальзака (1830)

190 років повісті «Вій» та «Тарас Бульба» М. В. Гоголя (1835)

190 років казці «Дюймовочка» Г. К. Андерсена (1835)

185 років збірці «Кобзар» Т. Г. Шевченка (1840)

180 років роману «Чорна рада» П. О. Куліша (1845)

175 років роману «Життя Девіда Копперфілда, розказане ним самим» Ч. Діккенса (1850)

160 років повісті-казці «Аліса у Дивокраї» Л. Керролл (1865)

160 років роману «Вершник без голови» Т. М. Ріда (1865)

155 років роману «20000 лє під водою» Ж. Верна (1870)

150 років з часу написання і **145** з часу публікації роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» П. Мирного (1875, 1880)

150 років роману «Таємничий острів» Ж. Верна (1875)

145 років роману «Пригоди Піноккіо» К. Коллоді (1880)

135 років казці «Лис Микита» І. Я. Франка (1890)

135 років роману «Портрет Доріана Грея» О. Вайльда (1890)

125 років повісті-казці «Чарівник із країни Оз» Л.-Ф. Баума (1900)

120 років оповіданню «Жага до життя» Д. Лондона (1905)

100 років казці «Вінні Пух» А.-А. Мілна (1925, перша глава циклу)

80 років повісті-казці «Пеппі Довганчоха» А. Ліндгрена (1945)

70 років повісті «Зачарована Десна» О. П. Довженка (1955)

70 років казці «Малий і Карлсон, який живе на даху» А. Ліндгрена (1955)

- 60 років** збірці «**Олень Август**» Є. П. Гуцала (1965)
45 років роману «**Роксолана**» П. А. Загребельного (1980)
35 років збірці казок «**Тисяча парасольок**» З. Мензатюк (1990)
35 років збірці казок «**Панна квітів**» В. О. Шевчука (1990)
25 років роману «**Гаррі Поттер і келих вогню**» Д. Роулінг (2000)
15 років повісті «**Чудове чудовисько в країні жаховиськ**» О. С. Дерманського (2010)

2025 РІК В УКРАЇНІ

2550 років від дня народження **Есхіла** (525 до н. е. – 456 до н. е.), давньогрецького драматурга

1080 років з початку правління **княгині Ольги**, дружини Ігоря (945)

1045 років від дня народження **Авіценни (Ібн Сіни)** (980–1037), перського вченого-енциклопедиста, філософа, лікаря, хіміка, астронома, теолога, поета, найвпливовішого ерудита Золотої доби ісламу

970 років від часу народження **Нестора Літописця** (1055–1113), історика та літератора

955 років від часу першої літописної згадки про **Видубицький монастир**, заснованим київським князем Всеволодом Ярославичем (1070)

840 років від часу написання «**Слово о полку Ігоревім**» (1185–1187), найвідомішої пам'ятки давньоукраїнської літератури часів Київської Русі

520 років від часу народження **Роксолани** (справжні ім'я – Анастасія Лісовська) (близько 1505–1558), дружини султана Османської імперії Сулеймана I Пишного, меценатки

515 років від дня народження **Івана Федоровича (Івана Федорова)** (1510–1583), діяча східнослов'янської культури, одного із перших східнослов'янських друкарів, гравера, інженера, ливарника

455 років з дня народження (1550 (1570)–1632) **Памво (Павла) Беринда**, видатного діяча української культури й культурно-освітнього руху, енциклопедиста, лексикографа, мовознавця, письменника, поета, друкаря, гравера

430 років від дня народження **Богдана (Зіновія-Богдана) Михайловича Хмельницького** (1595–1657), українського гетьмана, творця Української держави, державного, військового, політичного діяча

410 років від часу заснування (1615) **Київської братської школи**

410 років від часу заснування (1615) першої друкарні м. Києва – **Києво-Печерської друкарні** Єлисеєм Плетенецьким (в миру Олександр Михайлович Томашевич), українським і рідч посполитим православним церковним, культурним та громадським діячем, просвітителем, письменником

400 років від дня народження **Марусі Чурай** (Марини Гордіївни) (1625–1653), української народної співачки часів Хмельниччини, поетеси, письменниці та авторки пісень

325 років від дня народження **Олекси Васильовича Довбуша** (1700–1745), українського ватажка опришків

300 років від дня народження **Григорія Андрійовича Полетики** (1725–1784), письменника, лексикографа, перекладача-поліглота, історика, політичного та культурного діяча

290 років від дня народження **Дмитра Григоровича Левицького** (1735–1822), українського художника, живописця-портретиста

260 років від дня народження **Василя Григоровича Полетики** (1765–1845), українського історика, історіографа, джерелознавця, громадського діяча, засновника та попечителя навчальних і медичних закладів

230 років від дня народження **Івана Григоровича Озаркевича** (1795–1854), письменника, церковного, культурного, освітнього діяча, організатора театру в Галичині, співзасновника аматорського театру в Коломиї

200 років від дня народження **Василя Михайловича Білозерського** (1825–1899), громадського, політичного, культурного діяча, журналіста, видавця, вченого, педагога, співзасновника Кирило-Мефодіївського братства

200 років від дня народження **Павла Савича Братиці** (1825–1887), кобзаря, бандуриста

200 років від часу заснування **Одеського археологічного музею Національної академії наук України** (1825)

190 років від дня народження **Миколи Хомича Лисикевича** (1835–1883), поета, педагога, мецената

190 років від дня народження **Каленика Васильовича Шейковського** (1835–1903), мовознавця, етнографа, видавця, педагога

185 років з часу першого виходу у світ збірки поетичних творів Тараса Григоровича Шевченка «Кобзар»

180 років з часу створення таємного **Кирило-Мефодіївського братства** (товариства) в м. Києві, української таємної організації, що спиралася на традиції національного визвольного та автономістського руху (1845)

170 років від дня народження **Феофана (Теофана) Олександровича Василевського** (1855–1912), письменника, публіциста, перекладача, громадського діяча

150 років від часу заснування **Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича** (1875)

150 років від часу відкриття комунальної установи «**Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М.С. Грушевського**» (1875)

150 років від дня народження **Зінаїди Василівни Мірної** (1875–1950), громадської та політичної діячки, учасниці феміністичного руху, діячки Української Центральної Ради, публіцистки, перекладачки, борця за незалежність України у ХХ ст.

150 років від дня народження **Івана Омеляновича Вороньківського** (справжнє прізвище – Коновал) (1875–1925), письменника, поета, педагога, громадського діяча, збирача народної творчості

150 років від дня народження **Данила Федоровича Сахненка** (1875–1930), кінооператора, кінорежисера, піонера української кінематографії

150 років від дня народження **Оксани Михайлівни Старицької** (у шлюбі Стащенко) (1875–1942), української письменниці, перекладачки, освітянки

140 років від дня народження **Всеволода Олександровича Голубовича** (1885–1939), політичного і державного діяча, голови Ради Народних Міністрів УНР, члена Української Центральної Ради, репресованого, борця за незалежність України у XX ст.

140 років від дня народження **Номана Челебіджіхана** (1885–1918), кримськотатарського політичного та державного діяча, голови першого національного уряду, муфтія мусульман Криму, Литви, Польщі, Білорусі

125 років від часу заснування **Львівського національного академічного театру опери та балету ім. Соломії Крушельницької** (1900)

125 років з моменту започаткування (1901) **Нобелівської премії**

105 років з часу заснування (1920) **Лесем Курбасом** (Олександр-Зенон Степанович Курбас) експериментальної театральної компанії «**Киїдрамте**» (Київський драматичний театр)

100 років від часу заснування **Шевченківського національного заповідника** у м. Каневі (1925)

100 років від часу заснування **Союзу українок Америки** (1925)

100 років від часу відкриття комунальної установи «**Одеський академічний український музично-драматичний театр ім. В.С. Василька**» (1925)

100 років від часу заснування у м. Парижі **Союзу українських емігрантських організацій** у Франції (1925)

100 років від часу відкриття державного підприємства «**Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М.В. Лисенка**» (1925)

100 років від часу заснування журналу «**Народна творчість та етнографія**» (1925)

100 років від дня народження **Ольги Семенівни Чемерис** (1925–1950), діячки ОУН, борця за незалежність України у XX ст.

65 років дитячому журналу «**Малятко**» (1960)

55 років від часу заснування **Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв**

2025 РІК НА РІВНЕНЩИНІ

1020 років від часу першої писемної згадки про **м. Дубровицю** Рівненської області (1005)

925 років від часу першої писемної згадки про **м. Дубно** (1100)

925 років від часу першої писемної згадки про **м. Острог** (1100)

875 років від часу першої писемної згадки про **м. Корець** (1150)

735 років від часу першої писемної згадки про **с. Степань** Сарненського району (1290)

625 років тому була заснована **Острозька синагога** (бл. 1400–1941), культурно-освітній осередок єврейської громади, при якій діяла друкарня (1608–1832) та школа рабинів У 1941 р. синагога збула руйнована та пограбована німецькими окупантами, у 1960-х рр. була перетворена на склад, 2016 р. розпочалося її відновлення

580 років від часу першої писемної згадки про **с. Квасилів** Рівненського району (1445)

580 років від часу першої писемної згадки про **с. Котів** Рівненського району (1445)

580 років від часу першої писемної згадки про **с. Шубків** Рівненського району (1445)

580 років від часу першої писемної згадки про **с. Світанок** Рівненського району (до 2021 р. Корецького району). До 1963 р. село мало назву Блудів (1445)

580 років від часу першої писемної згадки про **с. Дерев'яне** Рівненського району (1445)

580 років від часу першої писемної згадки про **м. Березне** Рівненського району (до 2021 р. Березнівського району). До початку XVII ст. була назва Андріїв, р поч. XIX ст. Бережанка, Бережне (1445)

565 років від дня народження **Костянтина Івановича Острозького** (1460–1530), військового й державного діяча Великого Князівства Литовського, Руського та Жемайтійського, великого гетьмана Литовського (1497–1500, 1507–1530)

555 років від часу першої писемної згадки про **с. Корнин** Рівненського району (1470)

555 років від часу першої писемної згадки про **с. Колоденка** Рівненського району (1470)

545 років від часу першої писемної згадки про **с. Зарічне** Вараського району (до 1946 р. Погост, Погост Зарічний) (1480)

530 років тому у с. Клевані (нині селище Рівненського району) князем Федором Чорторійським було завершено будівництво замку (1475–1495). Архітектор Ян Ліс (Іван Ліс)

530 років від дня народження **Марціна Бельського** (1495–1575), польського письменника, історіографа, автора поетичних та прозових творів, військовика, автора «Хроніки всього світу» (1551) – історії народних рухів, у т.ч. козацтва 1590-х рр.

505 років тому було написане **Нобельське Четвероєвангеліє** (1520) у с. Нобель Зарічненського району, рукописне старослов'янське Євангеліє, збережене в єдиному екземплярі, старше на 41 рік від Пересопницького Євангелія, визначна рукописна пам'ятка XVI ст., визнане українською Першокнигою, найдавніша писемна пам'ятка Українського Полісся, що зберігається у фондах бібліотеки Академії наук Литви у Вільнюсі

470 років від дня народження **Самуїла Едельса (Магарша)** (1555–1632), єврейського освітнього й культурного діяча, коментатора Талмуду. У 1599 р. переїхав до м. Острога, де отримав посаду головного рабина та був обраний ректором школи рабинів при Острозькій головній синагозі (упродовж багатьох століть найбільша синагога м. Острога носить ім'я Едельса). Ініціатор заснування друкарні. Помер в м. Острозі Рівненської області, де був похований

465 років від дня народження **Яна-Кароля Ходкевича** (1560–1621), державного і політичного діяча, великого гетьмана Литовського, воєводи Віленського, чоловіка Анни-Алоїзи з Острозьких. Похований з дружиною в домініканському костелі Успіння Діви Марії м. Острога

460 років від часу першої писемної згадки про **с. Грушвиця Перша** Рівненського району (1565)

455 років від дня народження **Петра Конашевича-Сагайдачного** (бл. 1570/1578–1622), видатного політичного і культурного діяча, полководця, гетьмана Війська Запорізького. У 1592–1598 рр. навчався в Острозькій Академії

455 років від часу першої писемної згадки про **с. Володимирець** Вараського району (до 2021 р. Володимирецького району) (1570)

455 років від часу першої писемної згадки про **Стару осаду** (нині смт Володимирець) (1570)

455 років від часу першої писемної згадки про **с. Підгірці** Рівненського району (1570)

455 років від часу першої писемної згадки про **с. Тайкури** Рівненського району (1570)

455 років від часу першої писемної згадки про **с. Користь** Рівненського району (до 2021 р. Корецького району) (1570)

455 років від часу першої писемної згадки про **с. Біла Криниця** Рівненського району (1570)

450 років тому друкар **Іван Федоров** (Федорович) був призначений князем Костянтином Острозьким управителем Дерманського монастиря (1575–1576)

445 років тому Іван Федоров в м. Острозі видав перше повне видання «**Біблії**» церковнослов'янською мовою та «**Новий заповіт із Псалтирем**» (1580)

440 років тому м. Острогу було надано **Магдебурзьке право** (1585)

430 років від дня народження **Богдана Михайловича Хмельницького** (1595–1657), українського військового, політичного та державного діяча, великого гетьмана Війська Запорозького, очільника Гетьманщини (1648–1657), керівника Хмельниччини, учасника Берестецької битви 1651 р.

430 років від часу першої писемної згадки про **с. Загороща** Рівненського району (1595)

430 років тому в с. Синів Рівненського району (до 2021 р. Гощанського району) збудовано **церкву святого Івана Богослова**. Пам'ятка архітектури місцевого значення, де за переказами в 1651 р. молилися перед боєм козаки Б. Хмельницького (1595)

430 років від дня народження **Самуеля Твардовського** (між 1595 і 1600–1661), польського письменника, поета, хроніста доби бароко. Автор поеми «Громадянська війна», в якій чимало сторінок присвячено Берестецькій битві (1651)

425 років від дня народження **Адама Кисіля** (1600–1653), українського урядника, політичного та державного діяча Речі Посполитої, воєводи брацлавського й київського, одного з чотирьох православних сенаторів Речі Посполитої, що брав участь у Берестецькій битві 1651 р. Був власником маєтків в Гощі і Тайкурах, де проживав у період Визвольної війни під керівництвом Богдана Хмельницького 1648–1657 рр.

425 років від дня народження **Гійома Левассера де Боплана** (бл. 1600–1673 (1685), інженера, військового картографа французького походження, автора праці «Опис України» (1651)

425 років тому у с. Гощі дідами Гаврилом та Романом Гойськими був заснований **Гойський колегіум соціанів** (1600–1637)

425 років від дня народження **Анни-Алоїзи Острозької** (у заміжжі Ходкевич) (1600–1654), княгині роду Острозьких, онуки Василя-Костянтина Острозького, засновниці колегіуму єзуїтів у м. Острозі Рівненської області

425 років від дня народження **Інокентія Гізеля** (бл. 1605–1683), українського православного, освітнього, культурного діяча німецького походження, одного з перших ректорів школи при Гощанському православному монастирі (Рівненська область) у 1638 р.

420 років від дня народження **Станіслава Освенціма** (бл. 1605–1657), польського мемуариста, який на сторінках свого щоденника козацьких воїн згадує події Берестецької битви 1651 р.

420 років тому м. Межирічі Корецькі (с. Великі Межирічі Рівненського району) отримало **магдебурзьке право** (1605)

420 років тому м. Межиріч (тепер Рівненського району, до 2021 р. Острозького району) клопотами краківського каштеляна, римо-католика Януша Острозького офіційно отримало **магдебурзьке право** (1605)

410 років від дня народження **Лазаря Барановича** (у миру Лука) (1615 або 1620–1693), українського письменника, церковного й політичного діяча. У 1647–1650 рр. був ректором колегії в с. Гощі

405 років від дня народження **Лазаря Барановича** (1620–1693), українського письменника, церковного і політичного діяча. У 1647–1650 рр. був ректором колегіуму в Гощі

395 років з дня смерті **Лаврентія Зизанія** (Зизаній-Тустановський) (? – між 1630–1640), письменника, перекладача, освітнього та церковного діяча, викладача Острозької академії

395 років тому Юрієм Чарторийським завершено будівництво мурованого **Благовіщенського костелу** в с. Клевань Рівненського району. Освячений у 1637 р. (1630)

395 років тому у м. Дубно був збудований **Бернардинський монастир**, що проіснував до середини XIX ст. (понад 200 р.). Сьогодні він є діючим чоловічим монастирем, входить до складу єпархії Української православної церкви Київського патріархату та належить до пам'яток архітектури національного значення (1630)

375 років тому була побудована **Михайлівська церква** в с. Острів Рівненської області (до 2021 р. Радивилівського району) (1650). Пам'ятка архітектури національного значення. У 1912 р. була перенесена на острів Журавлиху – нині територію Національного історико-меморіального заповідника «Поле Берестецької битви» (с. Пляшева). За переказами, у церкві напередодні Берестецької битви 1651 р. митрополит Юсаф благословив Б. М. Хмельницького та його військо

370 років тому у с. Щекичин Рівненського району (до 2021 р. Корецького району) збудовано дерев'яну **церкву святого архангела Михаїла** (1655)

365 років тому у м. Дубно Анастасією Чарнецькою засновано **монастир кармеліток**, що сьогодні є діючим Свято-Варваринським жіночим монастирем єпархії Української православної церкви Київського патріархату та належить до пам'яток архітектури національного значення (1660)

330 років тому засновано **Колегіум католицького чернечого ордену піарів** у м. Дубровиці Рівненської області (1695–1931)

325 років тому в колишньому передмісті Сурмичі м. Дубно збудовано дерев'яну **церкву святого Юрія**, де знаходиться ікона роботи українського художника кінця XVII – поч. XVIII ст. Йова Кондзелевича (1700)

315 років тому у с. Тайкури Рівненського району одним з дідичів Лаврентієм Пепловським збудовано готичний католицький **костел Святого Лаврентія**. Залишався чинним до 1939 р., знищений радянською владою (1710)

300 років тому в с. Андрусіїв Рівненського району (до 2021 р. Гошанського району) збудовано дерев'яну **церкву Успіння пресвятої Богородиці**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1725)

300 років тому у м. Сарни збудовано дерев'яну **церкву святої Трійці**. Пам'ятка архітектури національного значення (1725)

295 років тому в с. Тучин Рівненського району (до 2021 р. Гошанського району) збудовано дерев'яну **церкву Преображення Господнього**. Пам'ятка архітектури національного значення (1730)

295 років тому у с. Будараж Рівненського району (до 2021 р. Здолбунівського району) збудовано дерев'яну **церкву Покрови пресвятої Богородиці**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1730)

285 років тому в с. Городок Рівненського району митрополитом Афанасієм Шептицьким збудовано муровану **Свято-Миколаївську церкву**. Нині входить до Городоцького Свято-Миколаївського жіночого монастиря (1740)

285 років тому у с. Михалківці Рівненського району (до 2021 р. Острозького району) збудовано дерев'яну **церкву святої Трійці**. Пам'ятка архітектури національного значення (1740)

285 років тому у с. Караєвичі Рівненського району збудовано дерев'яну **церкву Успіння пресвятої Богородиці** (1740)

285 років від часу першої згадки про **Рівненський кагал**, орган внутрішнього єврейського самоврядування, що виконував фінансові, судові, релігійно-виховні функції (1739–1740)

285 років від дня народження **Івана Гонти** (1740–1768), сотника козацького надвірного війська воєводи Францішека Потоцького, керівника українського гайдамацького руху, одного з очільників Коліївщини (1768)

270 років тому у с. Посягва Рівненського району (до 2021 р. Гошанського району) збудовано дерев'яну **церкву святої Трійці**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1755)

270 років тому у с. Почапки Рівненського району (до 2021 р. Острозького району) збудовано **церкву Воздвиження Чесного Хреста**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1755)

265 років тому князь Станіслав Любомирський дозволив будівництво **першої дерев'яної синагоги у м. Рівному** (1760)

260 років від дня народження **Ципріана Голубського** (1765–1809), польського поета, перекладача, публіциста, військового діяча. Навчався у школі піарів у м. Дубровиці Рівненської області

260 років тому у с. Білоберіжжя Дубенського району збудовано дерев'яну **церкву святого архангела Михаїла** (1765)

255 років тому у с. Оржів Рівненського району збудовано **церкву Преображення Господнього**. Пам'ятка архітектури національного значення (1770)

255 років тому у с. Степань Сарненського району збудовано **церкву Святої Трійці**. Пам'ятка архітектури національного значення (1770)

250 років тому у с. Боремель Дубенського району (до 2021 р. Демидівського району) збудовано дерев'яну **церкву святого Георгія**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1775)

250 років тому у с. Космачів Рівненського району (до 2021 р. Костопільського району) збудовано дерев'яну **церкву Різдва Пресвятої Богородиці** (1775)

250 років тому у с. Голишів Рівненського району збудовано дерев'яну **церкву Воскресіння Господнього** (1775)

250 років тому у с. Грабів Рівненського району збудовано дерев'яну **церкву святого Георгія**. Пам'ятка архітектури національного значення (1775)

245 років тому на території сучасної Рівненщини у м. Дубно виникла перша **масонська ложа**. Заснував і очолив шотландську ложу генерал-майор і шеф 13-го полку Острозької ординації Михайло Любомирський розпорядженням Великої ложі «Катерини під Північною Зіркою» у своєму помешканні в м. Дубно, яка отримала назву «Досконала таємниця» (1780)

245 років тому у с- Млинів (нині Дубенського району) закладений **палац Ходкевичів** Яном-Миколаєм Ходкевичем за проєктом Єфраїма Шрегера. Зберігся колишній флігель, в якому знаходиться експозиція Млинівського краєзнавчого музею (1780)

240 років від дня народження **Антонія Анджейовського** (1785–1868), природознавця, дослідника флори Волині. Уродженець с. Варковичі Дубенського району Рівненської області

240 років тому у с. Бродів Рівненського району (до 2021 р. Острозького району) збудовано дерев'яну **церкву святого Миколая**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1785)

235 років тому міщанином Шмулем Берковичем була заснована **друкарня** у м. Корець Новоград-Волинського повіту (нині Рівненська область) (1790–1792)

220 років тому в м. Рівне почала діяти **двокласна початкова школа**, заснована Тадеушем Чацьким (1805)

210 років від дня народження **Хаїма Цебі Лернера** (1815–1889), педагога та письменника, який народився у м. Дубні Рівненської області

210 років тому у с. Морочне Вараського району (до 2021 р. Зарічненського району) збудовано дерев'яну **церкву святої Параскеви**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1815)

195 років тому у м. Дубно збудовано **костел святого Яна Непомуки** отцем Алоїзом Осинським. За часів радянської влади був замкнений й заново відроджений у 1994 р. (1830)

195 років тому на Рівненщину прибули німецькі колоністи (аграрна імміграція) (1830–1850)

185 років тому у Млинові Дубенського району (до 2021 р. Млинівського району) збудовано кам'яну **церкву** і освячено ім'я Олександра Невського. У 1927 р. переосвячено на честь Покрови Святої Богородиці (1840)

185 років тому вийшло перше видання книги «**Спогади з Волині, Полісся й Литви**» Юзефа-Ігнація Крашевського (м. Вільно, Польща) (1840)

180 років тому український письменник, історик, фольклорист, перекладач Пантелеймон Куліш почав працювати у Рівненській чоловічій гімназії учителем історії (1845–1846)

180 років тому у м. Березне збудовано кам'яну **Свято-Миколаївську церкву** (1845)

175 років тому у с. Балашівка Рівненського району (до 2021 р. Березнівського району) збудовано дерев'яну **церкву св. Іоанна Богослова**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1850)

170 років від часу першої писемної згадки про **с. Бранів** Рівненського району (до 2021 р. Корецького району) (1855)

170 років від часу першої писемної згадки про **с. Голичівка** Рівненського району (до 2021 р. Корецького району) (1855)

170 років тому у с. Золотіїв (нині входить в межі м. Рівне) збудовано дерев'яну **церкву Покрови пресвятої Богородиці** (1855)

165 років тому на Рівненщині оселилися чехи-колоністи, які стали засновниками якісного волинського хмелярства (1860–1870)

165 років від дня народження **Анатолія Анципо-Чикунського** (1860–?), викладача історії та географії Рівненської гімназії (з 1888 р.), інспектора (1889–1890), директора Реального училища (1909–1911)

160 років тому створено **Кирило-Мефодіївське братство у м. Острозі** (1865–1930), однією із засновниць якого була письменниця, просвітниця, меценатка Антоніна Дмитрівна Блудова (1812–1891). Найбільш плідною виявилася релігійно-просвітницька діяльність братства

160 років тому у с. Срібне Дубенського району (до 2021 р. Радивилівського району) збудовано дерев'яну **церкву святого архангела Михайла**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1865)

150 років тому у с. Мульцичі Вараського району (до 2021 р. Володимирецького району) збудовано дерев'яну **церкву Покрови пресвятої Богородиці**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1875)

145 років тому у с. Стадники Рівненського району (до 2021 р. Острозького району) збудовано дерев'яну **церкву Різдва пресвятої Богородиці**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1880)

145 років тому у с. Хотин Дубенського району (до 2021 р. Радивилівського району) збудовано дерев'яну **церкву Покрови пресвятої Богородиці** (1880)

140 років від часу заснування **с. Нова Любомирка** Рівненського району (до 1914 р. були назви Любомирськ, Новий Любомирськ) (1885)

140 років тому у с. Берестечко Дубенського району (до 2021 р. Демидівського району) збудовано дерев'яну **церкву Різдва святої Богородиці**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1885)

140 років тому у с. Молодаво Дубенського району збудовано дерев'яну **церкву Різдва пресвятої Богородиці**. Пам'ятка архітектури національного значення (1885)

140 років тому у с. Цурків Рівненського району (до 2021 р. Здолбунівського району) збудовано дерев'яну **церкву святої Параскеви**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1885)

140 років тому у с. Привільне Дубенського району збудовано **дерев'яну церкву святої Трійці** (1885)

140 років тому у с. Кричильськ Сарненського району збудовано дерев'яну **церкву Покрови пресвятої Богородиці**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1885)

140 років від дня виходу у світ книги Володимира Антоновича «**Исторические деятели Юго-Западной России в биографиях и портретах**», перше та єдине видання, одне з низки рідкісних ілюстрованих книг історії України (1885)

135 років від часу першої писемної згадки про **с. Мала Клецька** Рівненського району (до 2021 р. Корецького району) (1890)

135 років тому у с. Велика Омеляна Рівненського району збудовано дерев'яну **церкву Покрови пресвятої Богородиці** (1890)

135 років від дня народження **Лідії Еразмівни Сеницької** (Волинцева) (1890–1973), письменниці, поета, критика, перекладача. Мешкала у м. Рівному, де брала участь у діяльності літературного гуртка, створеного Олександром Кондратьєвим, 1964 р. емігрувала у США

135 років від дня народження **Олександра Олександровича Ковалевського** (1890–1939), українського громадського діяча, публіциста, засновника і голови Української народно-республіканської партії у 1919–1921 рр. У кінці квітня 1919 р. підтримав спробу антидержавного заклоту у м. Рівне, який очолив В. П. Оскілко

130 років від часу будівництва та освячення **Свято-Воскресенського собору** у м. Рівному (1895). Архітектор Дейнека

130 років тому у с. Мала Любаша Рівненського району (до 2021 р. Костопільського району) збудовано **церкву Покрови пресвятої Богородиці** (1895)

130 років тому у с. Добривода Дубенського району (до 2021 р. Радивилівського району) збудовано дерев'яну **церкву Казанської ікони Божої Матері** (1895)

130 років тому у с. Перенятин Дубенського району (до 2021 р. Радивилівського району) збудовано дерев'яну **церкву святої Трійці**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1895)

125 років тому у с. Тучин Рівненського району (до 2021 р. Гощанського району) збудовано дерев'яну **церкву святої Параскеви**. Пам'ятка архітектури національного значення (1900)

125 років тому у м. Рівне збудовано **синагогу «Старий Клойз»** (мала рівненська синагога, вул. Шкільна) (1900)

120 років тому у с. Мирне Рівненського району (до 2021 р. Костопільського району) збудовано **церкву святого Миколая** (1905)

120 років тому у с. Смородськ Сарненського району (до 2021 р. Дубровицького району) збудовано дерев'яну **церкву Різдва святої Богородиці** (1905)

120 років тому у с. Вілія Рівненського району (до 2021 р. Острозького району) збудовано дерев'яну **церкву святої Параскеви**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1905)

120 років тому у с. Теслугів Дубенського району (до 2021 р. Радивилівського району) збудовано дерев'яну **церкву святої Трійці**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1905)

120 років від дня народження **Антіна Бориса** (псевдонім Ан-Бо) (1905–1987), українського поета, автора книги «З берегів Дерманки» (1939). Уродженець с. Дермань Рівненського району (до 2021 р. Здолбунівського району)

115 років від дня народження **Якова Бусла** (псевдонім Галина, Київський, Дніпровський, Шахтар) (1910–1945), політичного діяча, публіциста, учасника національно-визвольних змагань, одного із засновників революційного національного руху на Волині та Поліссі. Народився у с. Клевань Рівненського району

115 років від дня народження **Стефана Шайдака** (1910–2004), педагога, поета, співзасновника групи польських поетів «Волинь», що діяла у м. Рівному у 30-х рр. ХХ ст.

115 років тому у с. Волосківці Рівненського району (до 2021 р. Острозького району) збудовано дерев'яну **церкву Покрови пресвятої Богородиці**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1910)

115 років тому у с. Корост Сарненського району збудовано **церкву Воскресіння Господнього** (1910)

115 років тому у м. Березне (тепер Рівненського району) збудовано **єврейську синагогу** (після Другої світової війни у синагозі розмістився РАЦС (реєстрація актів цивільного стану) (1910)

105 років тому (19–30 серпня), 6-та Січова дивізія УНР під командуванням військового діяча, Генерал-хорунжого Марка Даниловича Безручка відбивала атаки 1-ї Кінної армії Будьонного під Замостям (**Варшавська битва**) (1920)

105 років від дня заснування у Млинові Дубенського району (до 2021 р. Млинівського району) **церкви євангельських християн-баптистів (ЄХБ)** (1920)

100 років від дня заснування у м. Костополі Рівненського району (до 2021 р. Костопільського району) **церкви євангельських християн-баптистів (ЄХБ)** (1925)

95 років тому у м. Рівне почав виходити науково-освітній, краєзнавчий збірник «**Rocznik Wołyński**» (1930–1939) під редакцією польського культурно-освітнього діяча, краєзнавця, дослідника Волині Якуба Гоффмана (1896–1964)

95 років тому у м. Рівне відбувся перший регіональний ярмарок «**Волинські торги**» у парку Любомирських (1930–1939)

90 років тому український письменник Улас Самчук завершив написання роману «Кулак». У 1937 р. роман видано у м. Чернівці, 2009 р. – перевидано Рівненським міським об'єднанням товариства «Просвіта» у видавництві «Волинські обереги» (м. Рівне) (1935)

90 років тому у с. Мощаниця Рівненського району (до 2021 р. Острозького району) збудовано дерев'яну **церкву Святої Трійці** (1935)

85 років тому розпочав роботу **Ровенський державний учительський інститут** (1940–1953), перший вищий навчальний заклад в області, який у 1953 р. реорганізовано у Ровенський державний педагогічний інститут, якому у 1967 р. надано ім'я Д. З. Мануїльського (до 1992 р.). Спадкоємцем Рівненського державного педагогічного інституту став Рівненський державний гуманітарний університет, що був створений у 1998 р.

85 років тому у с. Клевань Рівненського району створено районну **бібліотеку з дитячим відділенням** (1940)

80 років тому у с. Бистричі Рівненського району (до 2021 р. Березнівського району) збудовано дерев'яну **церкву св. Миколая**. Пам'ятка архітектури місцевого значення (1945)

70 років тому було відкрито **Рівненське музичне училище** (1955)

65 років тому побудовано приміщення **Рівненського обласного музично-драматичного театру** (нині Рівненський академічний український музично-драматичний театр) (1960). Архітектор О. Крилова

60 років від часу заснування у м. Рівне **незалежної церкви євангельських християн-баптистів (ЄХБ)** (1965)

55 років тому розпочав роботу **Рівненський культурно-освітній факультет Київського державного інституту культури ім. О. Корнійчука** (1970). З 1979 р. – Рівненський державний інститут культури, який у 1998 р. увійшов до структури Рівненського державного гуманітарного університету. Нині інститут мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету

50 років тому вийшла книга Григорія Дем'янчука **«Барви Полісся»**, нариси про природу Рівненського Полісся (1975)

35 років тому засновано газету Рівненської обласної ради народних депутатів **«Вісті Рівненщини»** (1990)

30 років тому у м. Рівне вперше видано довідник **«Літератори Рівненщини»**. Упорядник Є. І. Шморгун (1995)

30 років тому вийшла поетична антологія про Берестецьку битву 1651 р. **«За вольную волю»**. Редактор-упорядник І. Г. Пащук (1995)

30 років тому в м. Вараш почало діяти **німецьке товариство «Відергебурт» («Відродження»)** (1995)

30 років тому почав виходити науково-методичний журнал **«Нова педагогічна думка»** Рівненського інституту післядипломної педагогічної освіти (1995)

25 років тому вийшов з друку бібліографічний покажчик літератури **«Одвічні джерела. Острогу – 900»** (2000), укладений Рівненською обласною універсальною науковою бібліотекою (укладачі: П. Демчук, М. Манько, Н. Тимощук)

25 років тому вийшов перший випуск **альманаху «Наше коло»** Рівненського обласного літературного об'єднання. Упорядник Н. Диб'як (вийшло 5 випусків, останній 2013 р.) (2000)

25 років тому вийшов короткий довідник **«Рівне: вулиці, проспекти, майдани...»**. Автори Г. Бухало і В. Матійченко (2000)

25 років тому вийшло факсимільне видання позацензурного примірника **«Кобзаря» Т. Г. Шевченка** 1840 р. за ініціативи Рівненської обласної і міської організації «Просвіта». Підготував до друку М. Борейко (2000)

25 років тому у м. Рівне створений Рівненський обласний **благодійний фонд «Хесед-Ошер»** (керівник Г. Фраєрман) (2000)

25 років тому відкрито **Корецький історичний музей** в приміщенні колишнього палацу графів Горчинських, збудованого наприкінці XVIII ст. (2000)

25 років тому заснована Рівненська обласна мистецька **премія ім. Г. Л. Жуковського** (2000)

20 років тому у м. Березне Рівненського району (до 2021 р. Березнівського району) відкрито перший у світі **пам'ятник-погруддя Тарасу Бульбі-Боровцю**, командира УПА «Поліська Січ», уродженцю Березнівщини (2005)

20 років тому було побудовано **Свято-Воскресенський чоловічий монастир** на Повстанських Могилах (Гурби) (2005)

20 років тому у м. Рівному на Театральній площі відкрито **пам'ятник Уласу Олексійовичу Самчуку** (2005), українському письменнику, журналісту, публіцисту, редактору, уродженцю с. Дермань Здолбунівського району. Скульптор В. Шолудько, архітектор В. Ковальчук

20 років тому вийшла «**Літературно-краєзнавча енциклопедія Рівненщини**» (2005) Івана Григоровича Пашука (1938–2013), поета, педагога, журналіста, краєзнавця, яку у 2016 р. за результатами обласного конкурсу «Краща книга Рівненщини» було визнано переможцем у номінації «Краще довідкове видання»

20 років тому вийшов науковий збірник «**Берестецька битва 1651 р. мовою документів: за матеріалами наукової спадщини І. К. Свєшнікова**» (2005). Укладачі: В. Виткалов та Т. Пономарьова

20 років тому вийшов перший випуск наукового збірника Музею книги та друкарства Державного історико-культурного заповідника м. Острога «**Волинська книга: історія, дослідження, колекціонування**» (2005)

20 років тому вперше світ побачив незакінчений роман українського письменника Уласа Олексійовича Самчука «**Дермань**» (2005) у видавництві «Волинські береги» (м. Рівне)

20 років тому у м. Рівне відкрито **пам'ятник-погруддя Н. А. Хасевичу**, українському художнику, графіку, громадському і політичному діячу. Автор – київський скульптор Петро Глем'язь (2005)

20 років тому заснована Зарічненська районна **премія за збереження та охорону нематеріальної культурної спадщини ім. Є. І. Хоружої** (2005)

15 років тому у м. Рівне створений **Музей бурштину**, який є виставковою залою Рівненського обласного краєзнавчого музею (2010)

15 років тому вийшла книга дубенської дослідниці Тамари Дмитренко «**Дубно. Погляд крізь віки**», фотолітопис м. Дубна і краю (2010)

15 років тому вийшла книга історика, музейного фахівця О. С. Булиги «**Поєднані Волиню**», історико-краєзнавчі нариси (2010)

15 років тому вийшла книга краєзнавця, дослідника С. Г. Кравчука «**Святині Гощі: історико-туристичний путівник**» (2010)

15 років тому заснована Гощанська районна літературна **премія ім. Р. І. Журомського** (2010)

10 років тому заснована Гощанська районна літературно-мистецька **премія ім. М. Шакури** (2015)

ПЕРЕЛІК ЗНАМЕННИХ ТА ПАМ'ЯТНИХ ДАТ ЗА КАЛЕНДАРЕМ

Цього року виповнюється:

545 років від дня народження **Фернандо Магеллана** (1480–1521), національного героя Іспанії, португальського мореплавця, який зробив першу кругосвітню подорож, дав назву західному океанові «Тихий океан»

325 років від дня народження **Бартоломео Франческо Растреллі** (1700–1771), італійського архітектора, представника пізнього бароко

65 років від дня заснування **рок-гурту «Бітлз»**, створеного у м. Ліверпулі (Велика Британія) (1960)

СІЧЕНЬ

105 років від часу заснування (1920) **Харківського історичного музею** (на той час – Музей Слобідської України ім. Г. С. Сковороди)

35 років тому почала виходити газета Федерації професійних спілок Рівненщини «**За відродження**» (1990)

30 років тому був створений **телеканал РДТ** (Рівненське державне телебачення). Перша програма вийшла 8 січня. До 2005 р. телеканал мовив під логотипом «РТД», далі «РТБ», з 2017 р. створено філію Суспільного мовника (1995)

30 років тому у м. Рівне проведено перший фольклорний фестиваль «**Коляда**» (1995)

25 років тому засновано **Рівненську спілку фотохудожників України** (2000)

1 січня

145 років від дня народження **Василя Петровича** (справжнє – Сенік), (1880–1914), українського актора, співака

130 років від дня народження **Миколи Миколайовича Тарновського** (1895–1984), українського поета, прозаїка, гумориста, перекладача, громадського діяча

130 років від дня народження **Гната Павловича Западнюка** (1895–1979), автора стрілецьких пісень, воїна Армії УНР, вченого, ветеринара, ректора Львівського сільськогосподарського інституту, борця за незалежність України у ХХ ст.

95 років від дня народження **Жанни Юхимівни Колодуб** (1930), української композиторки, педагогині

90 років від дня народження **Миколи Івановича Братана** (1935–2010), письменника, поета, драматурга

75 років від дня народження **Валерія Андрійовича Смолія** (1950), українського громадсько-політичного діяча, історика, фахівця у галузі історії України доби середньовіччя та раннього Нового часу

75 років від дня народження **Галини Миколаївни Кирпи** (1950), української поетеси, прозаїка, перекладача, літературного редактора

2 січня

205 років від дня народження **Петра Гавриловича Лебединцева** (1820–1896), українського історика, археолога, педагога, журналіста, церковного та культурно-освітнього діяча

135 років від дня народження **Михайла Теодоровича Голинського** (1890–1973), українського співака (Канада)

105 років від дня народження **Айзека Азімова** (1920–1992), американського письменника-фантаста, біохіміка

85 років від дня заснування (1940) **Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника** (на той час – Львівська філія Бібліотеки Академії наук УРСР)

80 років від дня народження **Надії Павлівни Гуменюк (Лис)** (1950), українського поета, прозаїка

3 січня

400 років від часу укладення першого в історії військово-політичного союзу між Запорізькою Січчю та Кримським ханством – Базавлуцької угоди (1625)

130 років від дня народження **Бориса Миколайовича Лятошинського** (1895–1968), українського композитора, диригента, педагога, музичного та громадського діяча

130 років від дня народження **Насті Андріанівни Присяжнюк** (1895–1987), української фольклористки, краєзнавця, педагога

100 років від дня народження **Володимира Федоровича Сидорука** (1925–1997), українського художника, живописця

75 років від дня народження **Миколи Кириловича Кашука** (1950), українського письменника, сатирика, гумориста. Проживає на Рівненщині

4 січня

315 років від дня народження **Джованні Баттіста Перголезі** (Перголезе) (1710–1736), італійського композитора, скрипаля, органіста

240 років від дня народження **Якоба Людвіга Карла Грімма** (1785–1863), німецького письменника-казкаря

155 років від дня народження **Степана Олександровича Глазуненка** (справжнє – Глазунов) (1870–1934), українського актора, режисера, антрепренера

105 років від дня народження **Мирослава-Івана Велигорського** (1920–2008), дослідника історії, культури та мистецтв України, екологічного, громадського та спортивного діяча (Канада)

100 років від дня народження **Осипа Степановича Зінкевича** (1925–2017), літературознавця, видавця, редактора, громадського та культурного діяча, засновника видавництва «Смолоскип»

5 січня

405 років від дня народження **Міклоша Зрінї** (справжнє – Микола Зрінський (1620–1664), (за іншими даними 1508–1566 або 1518–1566), хорватського та угорського політика, воєначальника, громадського діяча, поета

165 років від дня народження **Василя Григоровича Ляскоронського** (1860–1928), українського історика, археолога, етнографа, нумізмата, картографа

145 років від дня народження **Василя Миколайовича Верховинця** (справжнє – Костів (1880–1938), українського композитора, диригента, хореографа, фольклориста, етнографа, педагога

135 років від дня народження **Євгена Михайловича Грицака** (1890–1944), українського мовознавця, етнографа, публіциста, педагога, громадського діяча

90 років від дня народження **Миколи Сома** (1935–2013), українського поета-шістдесятника, публіциста, журналіста, літературознавця, громадського діяча

90 років від дня народження **Миколи Архиповича Шудрі** (1935–2012), письменника, перекладача, кінодраматурга, літературознавця, журналіста, педагога

7 січня

175 років від дня народження **Сидора (Ісидора) Громницького** (1850–1937), українського педагога, громадсько-культурного діяча

130 років від дня народження **Антоня Дмитровича Лебединця** (Бас-Лебединець (1895–1979), українського композитора, хорового диригента, педагога, музично-громадського діяча

115 років від дня народження **Ганни Степанівни Матійко** (1910–1981), української письменниці, журналістки

100 років від дня народження **Джеральда Малкольма Даррелла** (1925–1995), англійського зоолога та письменника

100 років від дня народження **Танасія Танасійовича Баранюка** (1925–1964), майстра різьблення та інкрустації по дереву

95 років від дня народження **Євгена Гнатовича Гончарука** (1930–2004), українського вченого-гігієніста, педагога

95 років від дня народження **Володимира Терентійовича Денисенка** (1930–1984), українського кінорежисера, сценариста, педагога

8 січня

115 років від дня народження **Давида Кельмановича Вишневського** (1910–1977), українського письменника, журналіста

110 років від дня народження **Василя Ілліча Симчича** (1915–1978), українського актора театру та кіно, театрального режисера

95 років від дня народження **Василя Опанасовича Музичука** (1930), українського художника

90 років від дня народження **Василя Андрійовича Симоненка** (1935–1963), українського поета, журналіста, діяча українського руху опору, шістдесятника

9 січня

150 років від дня народження **Никанора Харитоновича Онацького** (1875–1937), українського художника, живописця, графіка, поета, мистецтвознавця, історика, археолога, етнографа, педагога, музейного діяча, репресованого

150 років від дня народження **Степана Теодоровича Томашівського** (1875–1930), українського філософа, історика, публіциста, громадського та політичного діяча

135 років від дня народження **Карела Чапека** (1890–1938), чеського письменника-фантаста, прозаїка, драматурга

10 січня

150 років від дня народження **Костянтина Яковича Здобудь-Волі** (справжнє прізвище – Блоха) (1875–1923), військового та громадського діяча, полковника Армії УНР, повстанського отамана, борця за незалежність України у ХХ ст.

115 років від дня народження **Йосипа Устимовича Кобіва** (1910–2001), українського філолога, перекладача

105 років від дня народження **Павла Мусійовича Денисовця** (1920–1991), українського історика

95 років від дня народження **Валентини Іларіонівни Щедрової** (1930), української скульпторки

85 років від дня народження **Петра Васильовича Рубана** (1940–2011), українського різьбяр, громадського діяча

11 січня

Міжнародний день «Дякую». Започатковане з ініціативи ЮНЕСКО та ООН та покликане нагадати людям про цінність хороших манер. В Україні це свято відзначається з 2008 р.

Міжнародний день заповідників і національних парків. Вперше почали відзначати у 1997 р. з ініціативи Центру дикої природи і Всесвітнього фонду дикої природи

180 років від дня народження **Омеляна Ієронімовича Калужняцького** (1845–1914), фольклориста, філолога, педагога, громадського діяча

150 років від дня народження **Рейнгольда Глієра** (1875–1956), українського композитора, диригента, педагога, музичного та громадського діяча німецько-польського походження

125 років від дня народження **Василя Яковича Камінського** (1900 – після 1941), українського історика, архівіста

120 років від дня народження **Володимира Шашаровського** (1905–1992), українського театрального актора і режисера у США

110 років від дня народження **Вітольда Антоновича Манастирського** (1915–1992), українського художника, живописця, графіка, педагога

100 років від дня народження **Віктора Васильовича Полтавця** (1925–2003), українського художника, заслуженого діяча мистецтв УРСР, народного художника УРСР, члена НСХ України

12 січня

160 років від дня народження **Федора Петровича Балавенського** (1865–1943), українського скульптора, художника, педагога

145 років від дня народження **Василя Васильовича Безкорвайного** (1880–1966), українського композитора, диригента, піаніста, педагога, музичного діяча

140 років від дня народження **Павла Григоровича Клепатського** (Клепацького) (1885–після 1938), українського історика, архівіста, краєзнавця, члена Української Центральної Ради, репресованого, борця за незалежність України у XX ст.

13 січня

150 років від дня народження **Володимира Теодора Яковича Сінгалевича** (1875–1945), українського громадського та політичного діяча у Галичині, правознавця, дипломата

145 років від дня народження **Йосипа Яковича Магомета** (1880–1973), українського вченого-селекціонера

135 років від дня народження **Василя Яковича Оренчука** (1890–1958), українського політичного діяча, дипломата, журналіста, публіциста

125 років від дня народження **Олександра Івановича Ковіньки** (справжнє – Ковінько (1900–1985), українського письменника-гумориста

85 років від дня народження **Василя Яковича Тація** (1940), українського вченого-правознавця, педагога, організатора вищої юридичної освіти та правової науки в Україні, Героя України (2004)

14 січня

170 років від дня народження **Опанаса Георгійовича Сластіона** (Сластьона) (1855–1933), українського художника, графіка, архітектора, мистецтвознавця, етнографа, педагога

140 років від дня народження **Петра Степановича Чучупака** (1885–1920), українського військового та громадського діяча, начальника штабу та отамана Холодноярської республіки, борця за незалежність України у XX ст.

115 років від дня народження **Василя Івановича Харченка** (1910–1971), українського театрального режисера, педагога

110 років від дня народження **Богдана Михайловича Антківа** (1915–1998), українського хорового диригента, театрального актора, драматурга

75 років від дня народження **Марії Михайлівни Немиро** (1950–2014), письменниці, фольклориста, педагога, доцента кафедри історії України Рівненського державного гуманітарного університету

15 січня

210 років від дня народження **Василя Івановича Подолинського** (1815–1876), українського громадського та політичного діяча, священника, історика, публіциста

155 років від дня народження **Андроника Григоровича Лазарчука** (1870–1934), українського живописця, педагога, культурного діяча

145 років від дня народження **Павла Семеновича Ходченка** (1880–1967), українського письменника

120 років від дня народження **Григорія Борисовича Берковича** (1905–1976), українського художника, живописця, графіка, педагога

115 років від дня народження **Валентина Павловича Борисовця** (1910–1979), українського театрального художника (За іншими даними народився 1914 р.)

100 років від дня народження **Миколи Гнатовича Літуса** (1925–2022), українського кінорежисера, сценариста, педагога

100 років від часу заснування журналу іноземної літератури «**Всесвіт**» (1925)

16 січня

150 років від дня народження **Григорія Феофановича Манілова** (1875–1954), українського диригента, контрабасиста

17 січня

Всесвітній день дитячих винаходів (День дітей-винахідників)

425 років від дня народження **Педро Кальдерон де ла Барка** (Кальдерон де ла Барка Енао де ла Барреда-і-Ріаньйо) (1600–1681), іспанського поета, драматурга

155 років від дня народження **Євгена Йосиповича Левицького** (1870–1925), українського правника, дипломата, журналіста, публіциста, громадсько-політичного діяча

120 років від дня народження **Євгена Васильовича Бондаренка** (1905–1977), актора театру та кіно, педагога

85 років від дня народження **Зиновія Миколайовича Легкого** (1940), українського письменника, педагога

80 років від дня народження **Івана Федоровича Карабиця** (1945–2002), українського композитора, диригента, педагога, музичного та громадського діяча

18 січня

175 років від дня народження **Івана Омеляновича Левицького** (1850–1913), українського бібліографа, письменника, журналіста, громадсько-культурного діяча

140 років від дня народження **Олекси (Олексія) Дмитровича Алмазова** (1885–1936), військового та громадського діяча, генерал-хорунжого Армії УНР, борця за незалежність України у ХХ ст.

135 років від дня народження **Віктора Олександровича Романовського** (1890–1971), українського історика, археографа, архівіста, джерелознавця

19 січня

135 років від дня народження **Леона Муссінака** (1890–1964), французького письменника, кіно - і театрознавця

130 років від дня народження **Бориса Івановича Крюкова** (1895–1967), українського художника, живописця, графіка, мозаїста, художника театру, педагога

20 січня

165 років від дня народження **Івана Збури** (1860–1940), українського поета (Канада)

100 років від дня народження **Юрія Васильовича Мейгеша** (1925–1999), українського письменника, педагога, громадського діяча

21 січня

Міжнародний день обіймів. Свято з'явилося у США як національний день обіймів (National Hugging Day), яке згодом стрімко поширилося світом

180 років від дня народження **Олени Пчілки (Олени Антонівни Косач)** (Тесленко-Приходько) (псевдонім Зовиця, Е. Ластівка, Олена Ластівка), (1845–1927), української письменниці, громадської діячки, тітки Лесі Українки

22 січня

День Соборності України. Відзначається щорічно з 1999 р. З 30 грудня 2011-го святкувався як День Соборності та Свободи України. 13 листопада 2014 р., відповідно до Указу Президента України № 871/2014, свято було відновлено як День Соборності України

335 років від дня народження **Нікола (Ніколя) Ланкре** (1690–1743), французького живописця, представника рококо

125 років від дня народження **Анатолія Никаноровича Гудзовського** (1900–1984), українського громадсько-політичного діяча, публіциста (США)

105 років від дня народження **Анни Філіппи Пірс** (1920–2006), англійської дитячої письменниці

100 років від дня народження **Ярослави-Ірини Філь** (1925–2014), діячки ОУН і УПА, громадської діячки, борця за незалежність України у XX ст.

23 січня

180 років від дня народження **Омеяна Ієронімовича Калужняцького** (1845–1914), українського філолога, палеографа, фольклориста, громадського та освітнього діяча

155 років від дня народження **Феодосія (Теодосія) Соколова** (1870–1941), українського вченого в галузі акушерства та гінекології, педагога, одного з організаторів системи охорони здоров'я матері і дитини в Україні

60 років від дня народження **Олександра Степановича Булиги** (1965), історика, музейного фахівця, багаторічного директора Рівненського обласного краєзнавчого музею. У Рівненському

обласному краєзнавчому музеї працює з 1987 р., у 2005–2024 рр. на посаді директора музею. Член Національної спілки краєзнавців України, всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка

24 січня

150 років від дня народження **Оксани Михайлівни Стешенко** (Старицької) (1875–1942), української письменниці, перекладачки, педагогині, репресованої

105 років від дня народження **Олександра Васильовича Ситника** (1920–1992), українського скульптора

100 років від дня народження **Петра Петровича Ротача** (1925–2007), українського письменника, літературознавця, краєзнавця (літературний псевдонім Петро Самотній)

90 років від дня народження **Йосипа Михайловича Пацули** (1935–2004), науковця, історика, краєзнавця, педагога, громадського діяча, кандидата педагогічних наук. Перший голова Конгресу української інтелігенції Рівненщини, член правління обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка, дослідник малої історії, репресованих та розстріляних краян

25 січня

155 років від дня народження **Миколи Миколайовича Боголюбова** (1870–1951), українського режисера, педагога

145 років від дня народження **Арсена Якимовича Баккалінського** (Бакалінський) (1880–1921), українського поета, фольклориста, хормейстера

95 років від дня народження **Ігоря Олександровича Алфьорова** (1930–1978), українського архітектора

95 років від дня народження **Віктора Петровича Цимбаліста** (1930–1998), українського актора

85 років від дня народження **Олександра (Олеся) Сергійовича Завгороднього** (1940–2018), українського поета, лексикографа, перекладача

26 січня

170 років від дня народження **Анни (Ганни) Іванівни Павлик** (1855–1928), української письменниці, громадсько-культурної діячки, учасниці феміністичного руху в Галичині

150 років від дня народження **Віктора Клименка** (1875–1926), генерал-хорунжого Армії УНР, борця за незалежність України у ХХ ст.

115 років від дня народження **Оскара Ароновича Сандлера** (1910–1981), українського композитора

110 років від дня народження **Валентини Олексіївни Тишковець** (1915–1977), першої кінооператорки в Україні

95 років від дня народження **Петра Михайловича Фесая** (1930–2018), педагога, музиканта, композитора, Заслуженого працівника культури України. З 1965 р. був директором Рівненського музичного училища, з 1985 р. – викладачем училища.

Лавреат обласної мистецької премії ім. Г. Л. Жуковського (2020)

27 січня

Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 7. Цього дня 1945 р. радянські війська звільнили в'язнів концтабору Освенцим

235 років від дня народження **Петра Петровича Гулака-Артемівського** (справжнє – Артемівський (1790–1865), українського поета, письменника, перекладача, літературознавця, байкаря, педагога, вченого, громадсько-культурного діяча

155 років від дня народження **Станіслава Стемпівського** (1870–1952), українського та польського письменника, громадсько-політичного діяча

110 років від дня народження та **40 років** від дня смерті **Якова Яковича Гніздовського** (1915–1985), американського художника українського походження, графіка, кераміста, майстра декоративного мистецтва, мистецтвознавця

45 років від дня відкриття (1980) у м. Києві **Літературно-меморіального музею-квартири П. Г. Тичини**

28 січня

120 років від дня народження **Павла Матвійовича Горобця** (1905–1974), українського художника, живописця, педагога

120 років від дня народження **Петра Йосиповича Колесника** (1905–1987), українського письменника, літературознавця, педагога, громадського та політичного діяча, репресованого

110 років від дня народження **Леоніда Григоровича Молодожанина** (творчий псевдонім – Лео Мол) (1915–2009), скульптора, художника

105 років від дня відкриття (1920) у м. Києві **Національного академічного драматичного театру ім. І. Я. Франка** (на той час – Театр ім. І. Я. Франка)

95 років від дня народження **Анатолія Федоровича Ігнаценка** (1930–2011), українського архітектора

90 років від дня народження **Теодора Костянтиновича Попеску** (1935–2008), артиста балету, хореографа, педагога

29 січня

День пам'яті героїв Крут. Відзначається щорічно в день, коли біля с. Крути у 1918 р. відбувся бій між більшовицькою армією та загоном київських студентів і бійців вільного козацтва. В Україні офіційно цю дату почали відзначати після підписання Президентом України Указу «Про вшанування пам'яті Героїв Крут» № 15/2007 від 15.01.2007 р.

120 років від дня народження **Івана Андрійовича Гарайди** (1905–1944), культурного та освітнього діяча Закарпаття, вченого, історика, філолога, бібліографа, редактора, видавця, педагога

65 років тому постановою Ради Міністрів УРСР створено Гощанський парк (1960), пам'ятку садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення

30 січня

165 років від дня народження **Сергія Олександровича Бердяєва** (1860–1914), українського поета, публіциста, прозаїка, журналіста, критика, видавця перекладача, мистецтвознавця

145 років від дня народження **Володимира Миколайовича Бачинського** (1880–1927), українського адвоката, політика, журналіста, видавця, громадсько-політичного діяча

125 років від дня народження **Ісаака Осиповича Дунаєвського** (справжнє – Ісаак Беру Йосип Бецалев Цалієвич (1900–1955), радянського композитора українсько-єврейського походження, диригента, скрипаля, громадського діяча, одного із основоположників радянської оперети, музичної кінокомедії

115 років від дня народження **Леона Яковича Альшиця** (1910–1983), українського театрального художника

95 років від дня народження **Всеволода Зіновійовича Нестайка** (1930–2014), українського письменника, драматурга, журналіста, класика сучасної української дитячої літератури

31 січня

155 років від дня народження **Володимира Миколайовича Перетца** (1870–1935), українського вченого-літературознавця, філолога, театрознавця

ЛЮТИЙ

85 років від часу заснування **Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки** (1940)

1 лютого

130 років від дня народження **Андрія Петровича Ковалівського** (1895–1969), українського історика, етнографа, сходознавця

130 років від дня народження **Якова Абрамовича Дубинського** (1895–1958), археолога, краєзнавця, музейного працівника

95 років від дня народження **Миколи Петровича Бідняка** (1930–2000), українського живописця, іконописця, графіка, майстра декоративно-ужиткового мистецтва (Канада)

2 лютого

180 років від дня народження **Івана Павловича Пулюя** (1845–1918), українського винахідника, вченого, публіциста, перекладача, громадського діяча, фізика, електротехніка (Австрія, Чехія)

145 років від дня народження **Євгена Пузи** (1880–1922), українського військового, громадсько-політичного діяча, журналіста

135 років від дня народження **архієпископа Костянтина** (справжнє – Малюшкевич Костянтин Сергійович) (1890–1937), українського церковного діяча, архієпископа УАПЦ

130 років від дня народження **Євмена Петровича Повстяного** (1895–1970), українського художника, майстра декоративної вибійки

125 років від дня народження **Мануїла Йосиповича Шехтмана** (1900–1941), українського живописця

3 лютого

125 років від дня народження **Ольги Дмитрівни Яновської** (1900–1998), живописця, графіка, педагога. Народилася в м. Острозі Рівненської області, де і похована. Після Другої світової війни часто була в м. Острозі, де писала полотна «Замкова гора», «Дорога з Межиріча до Острога після дощу», «Вигляд на собор з кладовища» та ін.

100 років від дня народження **Бориса Миколайовича Андрійченка** (1925–1999), українського письменника, прозаїка, публіциста, журналіста

85 років тому було прийнято Постанову бюро Ровенського обкому КП(б)У **про організацію бібліотек області**, у т.ч. обласну центральну бібліотеку для дорослих у м. Ровно (нині Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека); Обласну центральну бібліотеку для дітей у м. Ровно (нині Рівненська обласна бібліотека для дітей (1940)

85 років тому було прийнято Постанову бюро Ровенського обкому КП(б)У **про організацію музеїв в області**, в т.ч. історико-краєзнавчого музею у м. Ровно (нині Рівненський обласний краєзнавчий музей) (1940)

4 лютого

День безпеки в Інтернеті. Відзначається щорічно з 2004 р. у вівторок другого тижня лютого за ініціативою європейських некомерційних організацій

Всесвітній день боротьби проти раку. Проголошений Міжнародним союзом проти раку (UICC)

205 років від дня народження **Божени Немцової** (справжнє – Панклова Барбора) (1820–1862), чеської письменниці, поетеси, публіцистки, перекладачки, збирачки казок, редакторки

145 років від дня народження **Климентя (Климентія) Васильовича Квітки** (1880–1953), українського музикознавця, етнографа, фольклориста, правознавця (За іншими даними народився 05.02.1880 р.)

95 років від дня народження **Ігоря Ольшанівського** (1930–1986), українського громадського діяча, правозахисника (США)

80 років від часу проведення (4–11.02.1945) **Кримської (Ялтинської) конференції** глав держав Великої Британії, СРСР та США

5 лютого

175 років від дня народження **Остапа Степановича Терлецького** (1850–1902), українського громадсько-політичного діяча, літературознавця, публіциста

110 років від дня народження **Віктора Владиславовича Адамкевича** (1915–1973), українського художника, живописця, графіка, педагога

90 років від дня народження **Бориса Микитовича Наріжного** (1935–2006), українського письменника, історика

6 лютого

195 років від дня народження **Григорія Миколайовича Ге** (1830–1911), українського письменника, публіциста, драматурга, історика-краєзнавця, художника, громадсько-культурного діяча

115 років від дня народження **Михайла Васильовича Бажанського** (1910–1994), українського громадсько-політичного діяча, письменника, публіциста, видавця, краєзнавця

85 років від дня народження **Олега Юхимовича Орача** (справжнє – Комар) (1940–2005), українського письменника, поета, прозаїка, журналіста, перекладача

7 лютого

140 років від дня народження **Гаррі Сінклера Льюїса** (1885–1951), американського письменника

100 років від дня народження **Миколи Борисовича Ніколаєва** (1925–2012), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва

8 лютого

175 років від дня народження **Івана Павловича Похитонова** (1850–1923), українського живописця

130 років від дня народження **Олександра Юліановича Кульчицького** (Шумило фон Кульчицький) (1895–1980), українського психолога, філософа, соціолога, педагога, публіциста, громадського та культурно-освітнього діяча

100 років від дня народження **Віктора Івановича Зарецького** (1925–1990), українського художника, живописця, монументаліста, графіка, педагога, громадського діяча

95 років від дня народження **Діани Гнатівни Петриненко** (1930–2018), української співачки, педагога

9 лютого

145 років від дня народження **Івана Миколайовича Джиджори** (1880–1919), українського вченого-історика, публіциста, журналіста, громадського діяча

130 років від дня народження **Івана Романовича Галинського** (справжнє – Лопата) (1895–1965), українського кобзаря, співака-бандуриста, репресованого

115 років від дня народження **Галини Ісааківни Мазепи-Коваль** (1910–1995), українського живописця, графіка, кераміста

50 років від дня народження **Олександра Шаповала** (1975–2022), артиста балету, соліста балету Національного академічного театру опери та балету України ім. Т. Шевченка, педагога дуетного танцю Київського державного фахового хореографічного коледжу, військовослужбовця, учасника російсько-української війни

10 лютого

130 років від дня народження **Василя Вишиваного** (справжнє – Вільгельм фон Габсбург-Лотрінген) (1895 (1896)–1948), українського військово-політичного діяча, полковника Легіону Українських Січових Стрільців та Армії УНР, дипломата, поета, репресованого, борця за незалежність України у XX ст.

85 років від дня утворення (1940) у Кракові **Револьюційного проводу ОУН** під керівництвом Степана Андрійовича Бандери

11 лютого

Міжнародний день жінок і дівчаток в науці. День проголошено Резолюцією 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН від 22.12.2015 р. з метою досягнення повного та рівного доступу жінок і дівчат до науки й розширення їхніх прав і можливостей, а також забезпечення гендерної рівності

645 років від дня народження **Джана Франческо Поджо Браччоліні** (1380–1459), італійського письменника-гуманіста, філолога, історика, політичного діяча

355 років від дня народження **Самійла Васильовича Величка** (1670–1728), українського літописця

160 років від дня народження **Василя Стефановича Кульженка** (1865–1934), культурного діяча, видавця, педагога

135 років від дня народження **Антон Хомича Середи** (1890–1961), українського художника, мистецтвознавця, культурного діяча, педагога

90 років від дня народження **Олега Ілліча Гущина** (1935–1997), українського художника декоративного мистецтва, майстра художнього скла та ювелірного мистецтва

12 лютого

190 років від дня народження **Ксенофонта Григоровича Климковича** (1835–1881), українського письменника, поета, перекладача, журналіста, видавця

190 років від дня народження **Анатолія Федоровича Кралицького** (1835–1894), українського письменника, етнографа, історика, фольклориста, педагога, священика, культурного та громадського діяча

155 років від дня народження **Бориса Володимировича Фармаковського** (1870–1928), українського археолога, історика античного мистецтва

130 років від дня народження **Анатолія Галактіоновича Петрицького** (1895–1964), українського художника, живописця, графіка, театрального художника

130 років від дня народження **Оксани Трохимівни Павленко** (1895–1991), української художниці авангардистки, майстрині монументального та станкового живопису, художньої кераміки, рисунку. Досконало володіла техніками фрески, створювала жіночі портрети, монументальні розписи, українську ікону

105 років від дня народження **Мирослави Лазечко-Гаас** (1920–2012), канадської англійської мовної письменниці українського походження, перекладачки

30 років тому у приміщенні колишньої учительської семінарії, де навчався український письменник У. О. Самчук (нині – Дерманська загальноосвітня школа І-го ступеня-гімназія) було відкрито літературно-меморіальний музей У. О. Самчука (згодом удостоєний звання народного, 2015 р. звання було підтверджено) (1995)

13 лютого

Всесвітній день радіо. Відзначається щорічно за ініціативою ЮНЕСКО з 2011 р.

95 років від дня народження **Василя Петровича Полоника** (1930), українського скульптора

85 років від дня народження **Віктора Івановича Кукси** (1940), українського громадського діяча, учасника національно-визвольного руху

14 лютого

Міжнародний день дарування книг

110 років від дня народження **Марії Авксентіївни Руденко** (1915–2003), української фольклористки, етнографіні, краєзнавиці, педагогині, майстрині декоративного мистецтва

95 років від дня народження **Георгія В'ячеславовича Якутовича** (1930–2000), українського графіка, ілюстратора

15 лютого

День вшанування учасників бойових дій на території інших держав. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 180/2004 від 11.02.2004 р.

115 років від дня народження **Ірени Станіславівни Сендлерової** (Сендлер) (1910–2008), польської громадської діячки, праведниці народів світу

105 років від дня народження **Анне-Катріне Вестлі** (1920–2008), норвезької дитячої письменниці

16 лютого

235 років від дня народження **Антоня Антоновича Шімзера** (1790–1836), австрійського та українського скульптора

115 років від дня народження **Павла Микитовича Маляра** (1910–2005), українського письменника, журналіста, видавця, громадсько-політичного діяча (США)

105 років від дня народження **Олега Йосиповича Зуєвського** (1920–1996), українського поета, перекладача, літературознавця (Канада)

95 років від дня народження **Олени Михайлівни Потапової** (1930), української артистки балету, педагога

17 лютого

205 років від дня народження **Анрі Вйотана** (1820–1881), бельгійського скрипаля романтичного напрямку, композитора, педагога

125 років від дня народження **Миколи Івановича Супруненка** (1900–1984), українського історика, педагога

105 років від дня народження **Василя Васильовича Порика** (1920–1944), учасника руху Опору у Франції у роки Другої світової війни, Національного героя Франції (1964), Героя Радянського Союзу (1964; посмертно)

18 лютого

Річниця завершення битви за Дебальцеве (2015)

155 років від дня народження **Антіна Лукашевича** (1870 (1872)–1936), українського громадсько-політичного та освітнього діяча

135 років від дня народження **Володимира Михайловича Корецького** (1890–1984), українського вченого-правознавця

125 років від дня народження **Оксани Андріївни Петрусенко** (справжнє – Бородавкіна) (1900–1940), української оперної співачки (лірико-драматичне сопрано), однієї з найкращих виконавиць українських народних пісень та романсів. Народна артистка УРСР (939), Кавалер ордена «Знак Пошани» (1936)

80 років від дня народження **Юрія Валентиновича Ряста** (справжнє прізвище – Каверін) (1945–2014), українського поета, публіциста, перекладача

19 лютого

День Державного герба України. 19.02.1992 р. було затверджено Малий державний Герб України – один із трьох офіційних символів нашої держави

180 років від дня народження **Федора Івановича Успенського** (1845–1928), українського історика, археолога, візантиніста, слов'янознавця, джерелознавця

165 років від дня народження **Веніаміна Олександровича Кордта** (Веніамін Христофор Йоганн Кордт) (1860–1934), українського історика, картографа, географа, бібліографа, джерелознавця, архівіста, педагога

120 років від дня народження **Авеніра Калениковича Коломийця** (1915 [1905]–1946), (за іншою версією – 19 листопада), українського театрального режисера, журналіста, письменника, поета, прозаїка, драматурга, художника, мовознавця, видавця, громадсько-політичного діяча, організатора дитячих театрів. Уродженець с. Городець Володимирецького району (за іншою версією с. Бережниця Дубровицького району) Рівненської області

100 років від дня народження **В'ячеслава Олександровича Кудіна** (1925–2018), українського кінознавця, філософа, педагога

90 років від дня народження **Віктора Ілларіоновича Павлюка** (1935–2007), українського графіка, художника

20 лютого

Всесвітній день соціальної справедливості. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 10

День Героїв Небесної Сотні. День вшанування подвигу учасників Революції гідності та увінчання пам'яті Героїв Небесної сотні. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 69/2015 від 11.02.2015 р.

195 років від дня народження **Клавдії Іванівни Алексович** (Алексевич) (1830–1916), української письменниці, драматурга, педагога, громадської діячки, першої галицько-руської письменниці

170 років від дня народження **Ганни Петрівни Затиркевич-Карпинської** (при народженні Ковтуненко) (1855–1921), української театральної актриси, співачки, педагогині, театральної діячки, однієї із засновниць українського національного театру

120 років від дня народження **Уласа Олексійовича Самчука** (1905–1987), українського письменника, прозаїка, журналіста, публіциста, громадського та політичного діяча. Уродженець с. Дермань Здолбунівського району Рівненської області

105 років від дня народження **Михайла Петровича Миценка** (справжнє – Колечкін) (1920–2001), українського письменника, публіциста, критика

21 лютого

Міжнародний день рідної мови. Проголошено на XXX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, відзначається щорічно з 2000 р. відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 56 / 262

175 років від дня народження **Вікентія В'ячеславовича Хвойки** (псевдонім Чеслав, Честослав, Вікенс Хвойко) (1850–1914), українського археолога чеського походження, першовідкривача трипільської культури

155 років від дня народження **Ісидора Івановича Дольницького** (1870–1924), українського священика, педагога, дослідника церкви, церковного діяча

130 років від дня народження **Тимоша Олесіюка** (1895–1978), українського громадсько-політичного діяча, дипломата

120 років від дня народження **Дмитра Чуба** (Дмитро Васильович Нитченко) (1905–1999), поета, прозаїка українського зарубіжжя

120 років від дня народження **Дмитра Васильовича Нитченка** (творчий псевдонім – Дмитро Чуб) (1905–1999), літературознавця, письменника, мемуариста, педагога, громадського діяча

105 років від дня народження **Володимира Михайловича Кухара** (справжнє – Роман) (1920–2007), українського письменника, критика, співака, музикознавця, педагога

100 років від дня народження **Ігоря Наумовича Шамо** (1925–1982), українського композитора єврейського походження

22 лютого

145 років від дня народження **Осипа Васильовича Турянського** (1880–1933), українського письменника, критика

135 років від дня народження **Віктора Мусійовича Коровчинського** (1890–1949), українського живописця

90 років від дня народження **Григорія Ільковича Кореня** (1935–1998), українського художника-шістдесятника, графіка

85 років від дня народження **Олеся Євгеновича Шевченка** (1940), українського журналіста, політичного діяча, учасника національно-визвольного руху

23 лютого

170 років від дня народження **Едварда Харкевича** (1855–1913), українського галицького педагога, голови Українського педагогічного товариства

135 років від дня народження **Костя Кисілевського** (Костянтин Йосипович) (1890–1974), українського мовознавця, літературознавця, педагога (США)

100 років від дня народження **Єлизавети Іванівни Чавдар** (1925–1989), української оперної співачки, педагогині

95 років від дня народження **Василя Степановича Бородіна** (1930–2011), українського літературознавця

24 лютого

195 років від дня народження **Кароліни Светлої** (справжнє – Йоганна Роттова) (1830–1899), чеської письменниці

160 років від дня народження **Івана Львовича Липи** (1865–1923), українського поета, прозаїка, письменника, літературного критика, співзасновника Братства (Братерства) тарасівців, громадського та політичного діяча

140 років від дня народження **Станіслава-Ігнація Віткевича** (псевдонім Віткацій) (1885–1939), польського художника, фотографа, філософа, письменника, теоретика мистецтва. Похований у с. Великі Озера Сарненського району (до 2021 р. Дубровицького району) Рівненської області. У 1988 р. прах художника було перепоховано у Польщі

130 років від дня народження та **95 років** від дня смерті **Дмитра Артемовича Май-Дніпровича** (справжнє – Майборода) (1895–1930), українського поета

115 років від дня народження **Василя Сидора** (1910–1949), українського військового діяча, полковника УПА

95 років від дня народження **Григорія Миколайовича Чапкіса** (1930), українського хореографа, народного артиста України

65 років від дня народження **Віктора Борисовича Васильчука** (1960), українського казкаря, прозаїка, поета

25 лютого

175 років від дня народження **Володимира Григоровича Барвінського** (1850–1883), українського письменника, публіциста, видавця, юриста, громадсько-культурного діяча

154 років від дня народження **Лесі Українки** (Лариса Петрівна Косач-Квітка) (1871–1913), української поетеси, драматурга, перекладачки, культурно-громадської діячки. **Лесині дні**

125 років від дня народження **Олексія Володимировича Квасницького** (1900–1989), українського вченого-фізіолога, винахідника, педагога

120 років від дня народження **Павла Павловича Вірського** (1905–1975), українського танцівника, артиста балету, хореографа, засновника Ансамблю українського танцю

90 років від дня народження **Олекси Григоровича Мусієнка** (1935–2002), українського письменника, прозаїка, журналіста

27 лютого

115 років від дня народження **Федора Михайловича Потушняка** (1910–1960), українського письменника, педагога, етнографа, археолога

100 років від дня народження **Олександра Михайловича Біляєва** (1925–2006), українського вченого, мовознавця, педагога

28 лютого

145 років від дня народження **Мартіроса Сергійовича Сар'яна** (1880–1972), вірменського живописця, графіка, театрального художника

135 років від дня народження **Осипа-Романа Йосафатовича Сорохтея** (1890–1941), українського живописця, графіка, педагога

130 років від дня народження **Михайла Федоровича Матчака** (1895–1958), українського громадсько-політичного діяча, публіциста, видавця

70 років від дня народження **Віктора Степановича Мазаного** (1955), українського письменника, журналіста. Член Національної спілки письменників України, член Національної спілки журналістів України, Заслужений журналіст України. Народився в с. Городець Сарненського району (до 2021 р. Володимирецького району)

50 років від дня народження **Олександра Володимировича Євтушка** (1975), українського письменника, журналіста. Член Національної спілки письменників України. Переможець конкурсу «Книга Рівненщини» у номінації «Краще видання для юнацтва та молоді» за книгу «Пиво з абрикосів» 2013 р. та книгу «Д-і-М» 2016 р. Лавреат Рівненської обласної премії ім. Світочів 2013 р.

30 років тому рішенням Рівненської обласної ради на території Вараського району (до 2021 р. Зарічненського району) створено регіональний ландшафтний **парк «Прип'ять-Стокід»** (1995)

30 років тому рішенням Рівненської обласної ради створено пам'ятку садово-паркового мистецтва місцевого значення, **парк «Антонівка»** Вараського району (до 2021 р. Володимирецького району) (1995)

БЕРЕЗЕНЬ

395 років від початку (1630) **козацько-селянського повстання** в Україні під керівництвом гетьмана нереєстрових запорозьких козаків **Тараса Федоровича** (Трясила) проти гніту Речі Посполитої

105 років від часу заснування (1920) львівського **Першого театру** (заснований у м. Харкові як Театр казки)

1 березня

Всесвітній день дитячого телебачення і радіомовлення. Щороку у першу неділю березня усі провідні теле – і радіокомпанії світу надають ефір дітям та дитячим програмам з часу

проголошення свята представниками Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) у Каннах у квітні 1994 р.

Всесвітній день цивільної оборони. Відзначається щорічно в день набрання чинності Статуту Міжнародної організації цивільної оборони (1.03.1972 р.)

580 років від дня народження **Сандро Боттічеллі** (1445–1510), італійського живописця флорентійської школи

215 років від дня народження **Фридерика (Фредеріка) Францішека Шопена** (1810–1849), видатного польського композитора, піаніста французького походження, якого вважають національним героєм Польщі. (За іншими даними народився 22.02.1810 р.)

145 років від дня народження **Миколи Макаровича Пакуля** (1880–1953), українського історика, педагога

125 років від дня народження **Федора Михайловича Малицького** (1900–1988), українського поета, прозаїка

120 років від дня народження **Федора Дмитровича Гладкова** (1905–1975), актора театру та кіно, громадського діяча, репресованого

95 років від дня народження **Івана Івановича Білика** (1930–2012), українського письменника, журналіста, перекладача

2 березня

210 років від дня народження **Мультатулі** (справжнє – Едуард Даувес Деккер) (1820–1887), нідерландського письменника, публіциста

145 років від дня народження **Альфреда Джеймса Лотки** (1880–1949), американського математика, педагога, фізика, хіміка, статистика, демографа, народженого в Україні

3 березня

Всесвітній день письменника. Відзначається згідно рішення 48-го конгресу Міжнародного ПЕН-клубу, що відбувся 12–18 січня 1986 р.

Всесвітній день дикої природи. День прийняття Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення проголошено Всесвітнім днем дикої природи

135 років від дня народження **Євгена Васильовича Звірозомба-Зубовського** (Зверезомб-Зубовський) (1890–1967), українського вченого-ентомолога, педагога

4 березня

Всесвітній день читання вголос. Відзначається щороку у першу середу березня

210 років від дня народження **Михайла Михайловича Вербицького** (1815–1870), українського композитора, хорового диригента, актора, священника УГКЦ, громадського діяча, автора музики Державного Гімну України

160 років від дня народження **Олекси-Федора Христофоровича Бобикевича** (1865–1902), українського письменника, видавця, журналіста, педагога, священника, політика, громадського діяча

155 років від дня народження **Євгена Оскарівича Патона** (1870–1953), українського вченого в галузі електрозварювання і мостобудування, педагога, батька академіка Бориса Євгеновича Патона (За іншими даними народився 05.03.1870 р.)

155 років від дня народження **Івана Симоновича Копача** (1870–1952), українського мовознавця, літературознавця, філософа, педагога, громадського та релігійного діяча

125 років від дня народження **Ієремії Яковича Айзенштока** (1900–1980), українського літературознавця, бібліографа, педагога

95 років від дня народження **Василя Михайловича Мельника** (1930–1992), українського історика, фольклориста, краєзнавця

5 березня

165 років від дня народження **Ярослава Іполитовича Окуневського** (1860–1929), українського військового та громадського діяча, письменника, публіциста, військового лікаря, мецената

165 років від дня народження **Євгена Григоровича Олесницького** (1860–1917), українського правника, економіста, публіциста, перекладача, журналіста, редактора, громадсько-політичного діяча

6 березня

160 років від дня народження **Григорія Івановича Грушевського** (1865–1922), письменника, драматурга, фольклориста, педагога, громадського діяча, двоюрідного брата Михайла Сергійовича Грушевського

105 років від дня народження **Валентини Данилівни Ткаченко** (1920–1970), української поетеси

100 років від дня народження **Валерія Павловича Ламаха** (1925–1978), українського художника монументально-декоративного мистецтва, графіка, педагога

95 років від дня народження **Павла Казимировича Добрянського** (1930–2011), українського письменника-гумориста

90 років від дня народження **Богдана Рубчака** (1935–2018), українського письменника, поета, літературознавця, есеїста (США), небожа українського співака та актора Івана Дем'яновича Рубчака

85 років тому розпочав роботу **Рівненський палац піонерів** (1940), нині Рівненський міський палац дітей та молоді

7 березня

175 років від дня народження **Томаша Гарріга Масарика** (1850–1937), чеського філософа, державного та політичного діяча, першого президента Чехословаччини (1918–1935)

95 років від дня народження **Богдана Струмінського** (1930–1998), українського, американського та польського вченого-мовознавця, письменника, перекладача, педагога

65 років від дня народження **Світлани Олегівни Талан** (1960), української письменниці, авторки романів у жанрі «реальних історій»

8 березня

Міжнародний жіночий день. В Україні святковий день відповідно до ст. 73 Кодексу законів про працю

125 років від дня народження **Софії Володимирівни Федорцевої (Сабат)** (1900–1988), драматичної акторки героїко-трагедійного плану, майстрині мистецького читання, народної артистки УРСР, молодшої сестри української співачки Марії Сабат-Свірської

115 років від дня народження **Дмитра Олександровича Алексідзе** (1910–1984), українського та грузинського режисера

115 років від дня народження **Риви Наумівни Балясної** (1910–1980), єврейської поетеси (За іншими даними народилася 23.02.1910 р.)

100 років від дня народження **Віктора Павловича Глуздова** (1925–2011), українського художника, графіка

85 років від дня народження **Леоніда Михайловича Осики** (1940–2001), українського кінорежисера, сценариста

9 березня

211 років від дня народження **Тараса Григоровича Шевченка** (1814–1861), українського поета, письменника, художника, громадського й політичного діяча, революційного демократа, Братчика Кирило-Мефодіївського братства, академіка Імператорської академії мистецтв, національного героя й символу України. **Шевченківські дні**

145 років від дня народження **Василя Івановича Сімовича** (1880–1944), українського вченого-мовознавця, літературознавця, видавця, громадсько-культурного діяча

130 років від дня народження **Івана Даниловича Дніпровського** (1895–1934), українського письменника, перекладача, представника «Розстріляного Відродження», репресованого (справжнє прізвище – Шевченко, ще один псевдонім – Кобзаренко)

100 років від дня народження **Григорія Павловича Денисенка** (1925–2002), українського майстра декоративного мистецтва (художня кераміка)

35 років тому у м. Рівному на майдані ім. В. Короленка відкрито **пам'ятний знак** на честь 150-річчя виходу з друку першого «Кобзаря» Т. Г. Шевченка (1990)

10 березня

День Гімну України

105 років від дня народження **Бориса Віана** (1920–1959), французького письменника, поета, музиканта

95 років від дня народження **Юстінаса Марцінкявічюса** (1930–2011), литовського поета, драматурга, журналіста, есеїста, перекладача

95 років від дня народження **Володимира Сергійовича Михалевича** (1930–1994), українського вченого в галузі кібернетики, педагога

11 березня

250 років від дня народження **Василя Анастасевича** (1775–1845), бібліографа, видавця, перекладача, громадського діяча

130 років від дня народження **Василя Степановича Чучупака** (1895–1920), українського військового та громадського діяча часів УНР, Головного отамана Холодноярської республіки, одного з найвідоміших борців за волю України (За іншими даними народився 1894 р.)

12 березня

100 років від дня народження **Гаррі Гаррісона** (1925–2012), американського письменника-фантаста

100 років від дня народження **Михайла Михайловича Сапатюка** (1925–2000), українського художника, живописця

13 березня

День українського добровольця. Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України № 1822-VIII від 17.01.2017 р.

145 років від дня народження **Олексія Опанасовича Кокеля** (справжнє – Кирилов) (1880–1956), українського живописця, графіка, педагога

135 років від дня народження **Степана Степановича Гайдучка** (1890–1976), українського лікаря, журналіста, редактора, громадського та культурно-просвітнього діяча, одного з перших українських фахівців із фізичного виховання і спорту

135 років від дня народження **Аркадія Петровича Животка** (1890–1948), українського письменника, публіциста, літературознавця, книгознавця, громадсько-політичного діяча, одного з фундаторів національного дошкільного виховання

65 років від дня народження **Юрія Ігоровича Андруховича** (1960), українського поета, прозаїка, есеїста, перекладача, віцепрезидента Асоціації українських письменників

14 березня

День землевпорядника. Відзначається щорічно в другу суботу березня відповідно до Указу Президента України № 1556/99 від 11.12.1999 р.

190 років від дня народження **Всеволода Порфирійовича Коховського** (1835–1891), українського письменника, педагога, громадського діяча, збирача малярської спадщини Т. Г. Шевченка

85 років від дня народження **Юрія Федоровича Хабатюка** (1940–1985), українського поета, літературознавця, педагога. Уродженець с. Глинськ Рівненського району (до 2021 р. Здолбунівського району Рівненської області)

85 років від дня народження **Віктора Йосиповича Шовкуна** (1940–2018), українського перекладача, письменника, редактора

80 років від дня народження **Всеволода Івановича Ткаченка** (1945–2018), українського перекладача, поета, літературознавця, країнознавця, енциклопедиста, дипломата

15 березня

Всесвітній день захисту прав споживачів. Відзначається щорічно з 1983 р. під егідою Всесвітньої організації союзів споживачів (СІ)

225 років від дня народження **Федора (Теодора) Яхимовича** (1800–1889), українського живописця, театрального художника

195 років від дня народження **Пауля Йоханна Людвіга фон Гейзе (Хейзе)** (1830–1914), німецького письменника, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1910)

195 років від дня народження **Жана-Жака Елізе Реклю** (1830–1905), французького географа, соціолога, історика

16 березня

180 років від дня народження **Олексія Олександровича Андрієвського** (1845–1902), українського історика, археографа, літератора, публіциста, педагога, громадського діяча

115 років від дня виходу (1910) у Вінніпезі **часопису «Український голос»** (Канада)

135 років від дня народження **Соломона Михайловича Міхоелса** (справжнє – Вовсі) (1890–1948), єврейського актора, режисера, педагога, громадсько-політичного діяча

125 років від дня народження **Костянтина Івановича Татомира** (1900–1979), педагога, українського вченого в галузі гірничої справи

17 березня

140 років від дня народження **Франца Михайловича Коковського** (1885–1940), письменника, драматурга, критика, перекладача, журналіста, етнографа, правознавця, одного з організаторів таємного літературно-освітнього гуртка «Молода Україна»

75 років від дня народження **Мирослава Шкандрія** (1950), канадського літературознавця, мистецтвознавця українського походження

18 березня

День працівника податкової та митної справи України. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 554/2013 від 11.10.2013 р.

125 років від дня народження **Василя Кириловича Чапленка** (1900–1990), українського письменника, драматурга, мовознавця, літературознавця, критика, редактора

115 років від дня народження **Василя Стецюка** (1910–1975), українського вченого-мовознавця, редактора, педагога, громадського діяча

110 років від дня народження **Арона Йосиповича Копштейна** (1915–1940), українського поета, журналіста

19 березня

130 років від дня народження **Максима Тадейовича Рильського** (1895–1964), українського поета, письменника, перекладача, публіциста, мовознавця, літературознавця, громадського діяча

130 років від дня народження **Григорія Васильовича Голинського** (1895–1941), військового діяча, командира Гуцульського куреня Української Галицької армії, борця за незалежність України у XX ст.

125 років від дня народження **Фредеріка Жоліо-Кюрі** (1900–1958), французького фізика, громадського діяча, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1935)

100 років із дня народження **Федора Тимофійовича Глушука** (1925–2009), українського графіка, педагога, члена Спілки радянських художників України (з 1954 р.)

95 років від дня народження **Ліни Василівни Костенко** (1930), української поетеси, письменниці, культуролога, сценариста, громадської діячки

20 березня

Міжнародний день щастя. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 281

255 років від дня народження **Йоганна Христіана Фрідріха Гельдерліна** (1770–1843), німецького поета-романтика

21 березня

Міжнародний день лялькаря або Міжнародний день театру ляльок

Всесвітній день поезії. Відзначається щорічно відповідно до рішення 30-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО

Всесвітній день людей з синдромом Дауна. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 149

Міжнародний день боротьби за ліквідацію расової дискримінації. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 2142 (XXI)

Міжнародний день Навруз. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 64 / 253

Міжнародний день лісів. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 67 / 200

165 років від дня народження **Віктора Івановича Гошкевича** (1860–1928), українського археолога, історика, краєзнавця, музеєзнавця, публіциста, редактора, громадського діяча

155 років від дня народження **Олександра Гнатовича Лотоцького** (1870–1939), українського громадсько-політичного та державного діяча, письменника, публіциста, видавця, вченого-історика

135 років від дня народження **Олексія Петровича Баранникова** (1890–1952), українського вченого-філолога, літературознавця, сходознавця-індолога

130 років від дня народження **Леоніда Йосиповича (Осиповича) Утьосова** (справжнє – Вайсбейн Лазар (Лейзер) Йосипович) (1895–1982), радянського артиста естради, театру та кіно, кіноактора, співака єврейського походження, першого з артистів естради, якому було присвоєно звання народного артиста СРСР (1965) (за іншими даними народився 21 вересня)

105 років від дня народження **Георга Карловича Отса** (1920–1975), естонського співака

70 років від дня народження **Лесі Воронини** (Вороніна Олена Анастасіївна) (1955), української письменниці, перекладачки, журналістки, члена Асоціації українських письменників

22 березня

Всесвітній день водних ресурсів. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 193

165 років від дня народження **Порфирія Даниловича Демуцького** (1860–1927), українського композитора, хорового диригента, фольклориста, педагога (За іншими даними народився 08.03.1860 р., 11.03.1860 р.)

145 років від дня народження **Олекси Кузьмича Коваленка** (справжнє – Олександр) (1880–1927), українського поета, перекладача, видавця (За іншими даними народився 10.03.1880 р.)

135 років від дня народження **Федора Зотиковича (Зотовича) Коновалюка** (1890–1984), українського живописця, графіка (За іншими даними народився 21.03.1890 р., 03.03.1897 р.)

130 років від дня народження **Василя Кириловича Авраменка** (1895–1981), українського хореографа, танцівника, дослідника та популяризатора українського народного танцю, кінорежисера, актора, педагога, громадського діяча у діаспорі США та Канади

130 років від дня народження **Івана Ле** (справжнє – Іван Леонтійович Мойся) (1895–1978), українського письменника (За іншими даними народився 21.03.1895 р.)

130 років від дня народження **Марії Володимирівни Сабат-Свірської** (1895–1983), української співачки, педагогині, з 1950 р. викладачки Рівненського музичного училища

130 років від дня народження **Георгія Миколайовича Тасіна** (справжнє – Розов) (1895–1956), українського кінорежисера, сценариста

25 років тому у м. Рівному на вулиці В. Чорновола відкрито **пам'ятну анотаційну дошку (2000) В'ячеславу Максимовичу Чорноволу** (1937–1999), українському політичному діячу, публіцисту, голові Народного Руху України, провіднику українського національно-демократичного визвольного руху кінця 80-х–90-х рр. ХХ ст.

23 березня

Всесвітній метеорологічний день. Відзначається щорічно з 1950 р. від дня набуття чинності Конвенції Всесвітньої метеорологічної організації (ВМО) WMO / EC-XII / Res. 6

130 років від дня народження **Сергія Миколайовича Єржиковського** (1895–1989), українського художника, живописця, графіка, педагога

125 років від дня народження **Остапа Яковича Демчука** (1900–1945), українського письменника, журналіста

115 років від дня народження **Акіри Куросави** (1910–1998), японського кінорежисера, сценариста, продюсера

23 /29 березня

Всеукраїнський тиждень дитячого читання

24 березня

Всесвітній день боротьби з туберкульозом. Відзначається щорічно з 1882 р., від дня, коли доктор Р. Кох оголосив про виявлення туберкульозної бацили

Всеукраїнський день боротьби із захворюванням на туберкульоз. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 290/2002 від 22.03.2002 р.

Міжнародний день права на встановлення істини щодо грубих порушень прав людини та гідність жертв. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 196

135 років від дня народження **Осипа Навроцького** (1890–1972), українського правника, політичного, військового та політичного діяча (Канада)

125 років від дня народження **Івана Семеновича Козловського** (1900–1993), українського оперного співака

70 років від дня народження **Ігоря Йосиповича Білозіра** (1955–2000), українського композитора, музиканта, естрадного співака, народного артиста України, лідера ВІА «Ватра»

25 років тому рішенням Рівненської обласної ради створено **регіональний ландшафтний парк «Надслучанський»** Рівненського району (до 2021 р. Березнівського району) (2000)

25 березня

Міжнародний день солідарності із жертвами рабства та трансатлантичної работоргівлі. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 122

День Служби безпеки України. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 193/2001 від 22.03.2001 р.

100 років від дня народження **Бориса Кузьмовича Єгорова** (1925–2017), українського художника, живописця, педагога

26 березня

День Національної гвардії України. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 148/2015 від 18.03.2015 р.

27 березня

Міжнародний день театру. Відзначається щорічно з 1962 р. Започаткований у Відні на IX конгресі Міжнародного інституту театру при ЮНЕСКО в 1961 р.

145 років від дня народження **Олександра Костянтиновича Богомазова** (1880–1930), українського графіка, живописця, теоретика мистецтва, культурного діяча, педагога (За іншими даними народився 27.03.1880 р., 07.04.1880 р.)

28 березня

180 років від дня народження **Олексія Олександровича Андрієвського** (1845–1902), українського історика, літератора, педагога, громадського діяча (За іншими даними народився 12.03.1845 р.)

155 років від дня народження **Юліана Олександровича Бачинського** (1870–1940), українського письменника, журналіста, публіциста, редактора, історика, громадсько-політичного діяча

100 років від дня народження **Дмитра Михайловича Гнатюка** (1925), українського оперного та естрадного співака, театрального режисера, педагога, громадського діяча, народного артиста СРСР та України, Героя України, почесного громадянина м. Києва

85 років від дня народження **Степана Олександровича Бабія** (1940), українського письменника, поета, прозаїка, голови Рівненської обласної організації Національної спілки письменників України (2000–2005)

65 років від дня народження **Еріка-Еммануеля Шмітта** (1960), французького письменника, драматурга, філософа

29 березня

145 років від дня народження **Розіни Яківни Левіної** (1880–1976), американської піаністки, музичної педагогині

70 років від дня народження **Леоніда Авакумовича Гопанчука** (1955–2013), українського художника, живописця, портретиста. Народився у с. Заболотинці Млинівського району Рівненської області

30 березня

175 років від дня народження **Сергія Олександровича Бершадського** (1850–1896), українського філософа, історика права

145 років від дня народження **Ярослава Дмитровича Ярославенка** (справжнє – Вінцковський) (1880–1958), українського композитора, диригента, громадського діяча

125 років від дня народження **Леся Гомона** (справжнє – Олександр Дмитрович Королевич) (1900–1958), українського письменника доби Розстріляного відродження

85 років від дня народження **Олексія Максимовича Дмитренка** (1940–2009), українського письменника, публіциста, журналіста

31 березня

185 років від дня народження **Віри Миколаївни Ващенко-Захарченко** (1840–1895), українського педагога, засновниці приватної гімназії у м. Києві, дружина математика Михайла Єгоровича Ващенка-Захарченка

90 років від дня народження **Галини Леонідівни Гордасевич** (1935–2001), української письменниці, поетеси, публіцистки, громадської діячки, члена Спілки письменників України, співзасновниці Донецького Товариства української мови та Донецького Крайового Руху. Дитячі роки провела у м. Дубровиці та с. Городець Володимирецького району Рівненської області. Навчалася у Кричильській середній школі Сарненського району, в Острозькому та Костопільському педагогічних училищах Рівненської області

85 років від дня народження **Анатолія Івановича Мартиненка** (1940–2014), українського художника, графіка, заслуженого працівника культури України, директора Рівненської дитячої художньої школи (1970–2011). У 2015 р. для вшанування пам'яті А. І. Мартиненка на фасаді школи встановлено меморіальну дошку, школі присвоєне його ім'я

КВІТЕНЬ

315 років від часу народження **Григорія Андрійовича Стеценка** (1710–1781), українського живописця, монументаліста, портретиста (За іншими даними народився в 1712 р.)

1 квітня

Міжнародний день птахів. Відзначається щорічно з 1906 р. від дня підписання Міжнародної конвенції про охорону птахів

220 років від дня народження **Платона Тимофійовича Бориспольця** (1805–1880), художника, літографа, співучня та приятеля Т. Г. Шевченка

165 років від дня народження **Сергія Миколайовича Реформатського** (1860–1934), українського хіміка-органіка, педагога (За іншими даними народився 02.04.1860 р.)

85 років від дня народження **Вангарі Маатаї** (1940–2011), кенійського еколога, громадсько-політичної діячки, лауреата Нобелівської премії миру (2004)

2 квітня

Міжнародний день дитячої книги. Встановлено з ініціативи та за ухвалою Міжнародної ради дитячої книги. Відзначається щороку (починаючи з 1967 р.) 2 квітня – в день народження великого казкаря Ганса Крістіана Андерсена

Всесвітній день поширення інформації про проблему аутизму. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 139

220 років від дня народження **Ганса Крістіана Андерсена** (1805–1875), данського письменника, казкаря, автора казок «Непохитний олов'яний солдатик», «Гидке каченя», «Снігова королева», «Дюймовочка», «Принцеса на горошині» та інших. Казки Г. К. Андерсена перекладені більш ніж 150 мовами світу та стали основою для численних екранізацій, мультфільмів, театральних постановок, балетів тощо

185 років від дня народження **Емілія Золя** (1840–1902), французького письменника

135 років від дня народження **Якова Григоровича Савченка** (1890–1937), українського поета, критика, журналіста

120 років від дня народження **Сергія (Сержа) Михайловича Лифаря** (1905–1986), артиста балету, балетмейстера, хореографа, педагога, теоретика балетного мистецтва, колекціонера та бібліофіла українського походження, одного з найвидатніших танцівників ХХ ст.

115 років від дня народження **Сергія Борисовича Отроценка** (1910–1988), українського живописця, графіка, монументаліста, театрального художника

95 років від дня народження **Віталія Павловича Толока** (1930), українського режисера

3 квітня

185 років від дня народження **Еміля Золя** (1840–1902), французького письменника-натураліста, критика, політичного активіста

100 років від дня народження **Бориса Ільковича (Ілліча) Степанишина** (1925–2004), українського педагога, літературознавця, громадського і політичного діяча, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки (1995)

4 квітня

День створення НАТО (1949)

Міжнародний день просвіти з питань мінної небезпеки та допомоги в діяльності щодо розмінування. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 97

115 років від дня народження **Ярослава Миколайовича Кондри** (1910–1944), українського поета, перекладача

110 років від дня народження **Миколи Семеновича Лемика** (1915–1941), діяча ОУН, підпільника, борця за незалежність України у ХХ ст.

75 років від дня народження **Анатолія Івановича Кичинського** (1950), українського поета, перекладача, художника

5 квітня

День геолога. Відзначається щорічно в першу неділю квітня відповідно до Указу Президента України № 110/95 від 07.02.1995 р.

135 років від дня народження **Никона Івановича Прудкого** (1890–1982), українського кобзаря, бандуриста

115 років від дня народження **Лідії Іванівни Спаської** (1910–2000), української художниці у жанрах історичного живопису, портрету, майстрині церковного розпису. З 40-х рр. ХХ ст. проживала у м. Острозі Рівненської області

105 років від дня народження **Артура Хейлі** (1920–2004), американського письменника, прозаїка, автора низки бестселерів в жанрі виробничого роману

90 років від дня народження **Василя Васильовича Ілляшенка** (1935–2014), українського кінорежисера, сценариста, письменника, педагога

90 років від дня народження **Миколи Олексійовича Сороки** (1935–2017), українського письменника, публіциста, поета, журналіста, науковця, заслуженого працівника культури України

85 років від дня народження **Данила Євстахійовича Гусара-Струка** (Струк) (1940–1999), українського вченого-енциклопедиста, поета, критика, перекладача, редактора, літературознавця, мовознавця, культуролога (Канада)

6 квітня

Міжнародний день спорту заради розвитку та миру

7 квітня

Всесвітній день здоров'я. Відзначається щорічно в день набуття чинності Статуту ВООЗ WHA / А. 2 / Res. 35

255 років від дня народження **Вільяма Вордсворта** (1770–1850), англійського поета-романтика, представника «озерної школи»

175 років від дня народження **Руфіна (Руфіма) Гавриловича Судковського** (1850–1885), українського та російського живописця-мариніста (За іншими даними народився 19.04.1850 р., 20.04.1850 р.)

120 років від дня народження **Миколи Андрійовича Частія** (1905–1962), українського оперного співака (бас), народного артиста УРСР, лауреата Державної премії СРСР

115 років від дня народження **Олександра Даниловича Кізлика** (1910–2007), українського бібліографа

95 років від дня народження **Івана Златокудра** (справжнє – Іван Володимирович Врецьона) (1930), українського поета, перекладача (Польща)

80 років від дня народження **Василя Івановича Голобородька** (1945), українського письменника, поета

8 квітня

105 років від дня народження **Лесі Бризгун-Шанти** (1920–2011), української письменниці, художниці, мистецтвознавця (Канада)

9 квітня

195 років від дня народження **Тита Кириловича Блонського** (1830–1897), українського письменника, поета, драматурга, громадського діяча

90 років від дня народження **Тамари Опанасівни Коломієць** (1935), української поетеси, перекладачки

10 квітня

135 років від дня народження **Юрія Отмарштейна** (1890–1922), українського військового діяча, полковника Армії УНР

11 квітня

Міжнародний день визволення в'язнів фашистських концтаборів. Відзначається щорічно за ініціативою ООН. Саме цього дня в 1945 р. в'язні Бухенвальда підняли повстання проти нацистів та вибороли свою свободу

145 років від дня народження **Яна Петровича Ряппо** (1880–1958), українського та естонського педагога, освітнього діяча, редактора

105 років від дня народження **Богдана Бори** (справжнє – Борис Шкандрій) (1920–1997), українського поета, журналіста, педагога, громадського та культурного діяча

12 квітня

День скаута в Україні

Всесвітній день авіації і космонавтики

День працівників ракетно-космічної галузі України. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 230/97 від 13.03.1997 р.

Міжнародний день польоту людини в космос. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 271

185 років від дня народження **Миколи Івановича Петрова** (1840–1921), українського літературознавця, історика, етнографа, археолога, педагога, краєзнавця, музейного та громадського діяча (За іншими даними народився 24.04.1840 р.)

95 років від дня народження **Мирослава Володимировича Поповича** (1930–2018), українського вченого-філософа, педагога, громадського та політичного діяча

75 років від дня народження **Надії Миколаївни Ярмолюк** (1950), української письменниці, поетеси, журналістки. Уродженка с. Мнишин Рівненського району (до 2021 р. Гошанського району Рівненської області)

13 квітня

Всесвітній день рок-н-ролу

145 років від дня народження **Франтішека Вотруби** (1880–1953), словацького критика, публіциста, перекладача

145 років від дня народження **Теодозія-Гита Миколайовича Галушинського** (1880–1952), українського церковного діяча, історика церкви, публіциста (Канада)

135 років від дня народження **Рити (Харитини) Петрівни Нещадименко** (1890–1926), української актриси (За іншими даними народилась 05.10.1887 р.), сестри мікробіолога Марка Петровича Нещадименка та патофізіолога Івана Петровича Нещадименка

85 років від дня народження **Жана-Марі Гюстава Ле Клезію** (1940), французького письменника, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (2008)

14 квітня

170 років від дня народження **Костя Фндоровича Паньківського** (1855–1915), українського журналіста, видавця, громадського діяча, співзасновника Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка

130 років від дня народження **Йосипа Йосиповича Гірняка** (1895–1989), українського театрального актора, режисера, драматурга, педагога, культурного діяча, репресованого

115 років від дня народження **Макара Кіндратовича Вронського** (1910–1994), українського скульптора, педагога

95 років від дня народження **Романа Федоровича Кирчіва** (1930–2018), українського літературознавця, фольклориста, етнографа

80 років від дня народження **Сергія Сергійовича Дяченка** (1945), українського письменника-фантаста, сценариста

15 квітня

140 років від дня народження **Миколи Федоровича Даденкова** (1885–1955), українського педагога, автора першого підручника з історії педагогіки в Україні

105 років від дня народження **Григорія Давидовича Вєрвеса** (1920–2001), українського вченого-славіста, літературознавця

85 років від дня народження **Євгена Івановича Шморгуна** (1940), українського письменника, видавця, краєзнавця, громадського діяча, голови Рівненської обласної організації Національної спілки письменників України (1989–2000)

16 квітня

315 років від дня обрання (1710) гетьманом України **Пилипа Степановича Орлика**

95 років від дня народження **Василя Микитовича Скрипки** (1930–1997), українського фольклориста, літературознавця, педагога, культурно-громадського діяча

17 квітня

170 років від дня народження **Марії Карпівни Садовської-Барілотті** (1855–1891), української співачки (сопрано), драматичної актриси, сестри І. К. Карпенка-Карого, М. К. Садовського та П. К. Саксаганського

130 років від дня народження **Олександра Веніаміновича Хвостенка-Хвостова** (справжнє – Хвостенко) (1895–1968), українського театрального художника, графіка

90 років від дня народження **Мойсея Яковича Гона** (1935–2012), українського літературознавця, критика, вченого, викладача Рівненського державного гуманітарного університету

80 років від дня народження **Арсена Михайловича Левковича** (1945–1991), українського поета, перекладача, художника. Проживав у м. Дубно Рівненської області

18 квітня

Міжнародний день пам'яток і визначних місць. Відзначається щорічно з 1984 р., встановлено Асамблеєю Міжнародної ради з питань охорони пам'яток і визначних місць (ІКОМОС), створеної при ЮНЕСКО

Всеукраїнський день довкілля. Відзначається щорічно в третю суботу квітня відповідно до Указу Президента України № 855/98 від 06.08.1998 р.

День пам'яток історії та культури України. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1062/99 від 23.08.1999 р.

Міжнародний день цирку

165 років від дня народження **Уляни Кравченко** (справжнє – Юлія Юліївна Шнайдер) (1860–1947), української письменниці, педагога, активістки українського жіночого руху, першої на західній Україні поетеси, чий твори стали популярними

130 років від дня народження **Юрія Андрійовича Шкрумеляка** (1895–1965), українського письменника, поета, журналіста, перекладача

125 років від дня народження **Валентини Миколаївни Чистякової** (1900–1984), української актриси, педагога

100 років від дня народження **Івана Гордійовича Катрушенка** (1925–2012), українського художника, графіка

90 років від дня народження **Миколи Яковича Чурилова** (1935–2014), українського художника-постановника анімаційних фільмів

19 квітня

Міжнародний день проліска

125 років від дня народження **Петра Павловича Обаля** (1900–1987), українського живописця, графіка, педагога

115 років від дня народження **Марка Бараболі** (справжнє – Іван Федорович Рознійчук) (1910–1945), українського письменника-сатирика, публіциста (За іншими даними народився 30.04.1910 р.)

20 квітня

Всесвітній день Землі. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/63/278 від 22.04.2009 р.

155 років від дня народження **Семена Марковича Евенбаха** (1870–1937), українського театрального художника

155 років від дня народження **Василя Олександровича Осьмака** (1870–1942), українського архітектора, педагога

130 років від дня народження **Григорія Романовича Равчука** (1895–1986), музикознавця, краєзнавця, історика, етнолог. науковця Острозького краєзнавчого музею. Випускник Острозької чоловічої гімназії. Секретар товариства «Просвіта» в Острозі 1923 р. Автор нарису про м. Острог в «Історії міст і сіл Української РСР. Ровенська область» Проживав у м. Острозі Рівненської області

21 квітня

Всесвітній день творчості та інноваційної діяльності

135 років від дня народження **Осипа Станіміра** (1890–1971), українського військового, кооперативного та громадського діяча, літератора (Канада)

135 років від дня народження **Єлизавети Іванівни Старинкевич** (1890–1966), українського літературознавця, театрознавця, перекладача, критика

115 років від дня народження **Георгія (Юрія) Семеновича Лисенка** (1910–1994), українського режисера, сценариста

115 років від дня народження **Володимира Миколайовича Нахабіна** (1910–1967), українського композитора, диригента, педагога

110 років від дня народження **Володимира Йосифовича Яценка** (1915–2010), українського художника, майстра пейзажу, мистецтвознавця

105 років від дня підписання (21 та 24.04.1920) **Варшавського договору** (або Договір Пілсудський – Петлюра) – політичної і військової конвенції між представниками Польщі та Директорії УНР (За іншим даними підписано 22 та 24.04.1920 р.)

25 років тому у м. Рівне вперше в ефір вийшло «Наше радіо» і відкрилося його представництво (2000)

22 квітня

Всесвітній день Матері-Землі. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 63 / 278

130 років від дня народження **Льва (Левка) Юстимовича (Устимовича) Биковського** (1895–1992), українського бібліографа, книгознавця, бібліотекознавця, геополітика, історика, журналіста, мемуариста (За іншими даними народився 23.04.1895 р.)

23 квітня

Всесвітній день книги та авторського права. Відзначається щорічно відповідно до рішення 28-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО від 15.11.1995 р.

130 років від дня відкриття (1895) **Полтавської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. І. П. Котляревського** (на той час – Громадська бібліотека)

130 років від дня народження **Юрія Антоновича Цехміструка** (1895–1968), педагога, фольклориста, музикознавця, етнографа, викладача Рівненської музичної школи (з 1942 р.). У 1917–1940 рр. працював вчителем народних шкіл на Рівненщині

130 років від дня народження **Лева Устимовича Биковського** (1895–1992), бібліографа, книгознавця, бібліотекознавця, історика, мемуариста та журналіста у США

105 років від дня народження **Григорія Михайловича Тютюнника** (1920–1961), українського письменника, прозаїка, публіциста, журналіста, педагога (За іншими даними народився 06.04.1920 р.)

24 квітня

105 років від дня народження **Дмитра Григоровича Білоуса** (1920–2004), українського поета, перекладача, критика, педагога, громадського діяча

105 років від дня народження **Валентина Євгеновича Селібера** (1920–2011), українського скульптора

25 квітня

125 років від дня народження **Вероніки Олександрівни Черняхівської** (1900–1938), української поетеси, перекладачки

95 років від дня народження **Ростислава Тимофійовича Солоневського** (1930–2016), українського письменника, поета-гумориста, педагога. Уродженець с. Вовковиї Дубенського району (до 2021 р. Демидівського району Рівненської області). Проживав у с. Клевань Рівненського району Рівненської області

26 квітня

Всесвітній день поріднених міст. Відзначається щорічно в останню неділю квітня відповідно до рішення Всесвітньої федерації поріднених міст (ВФПМ)

День Чорнобильської трагедії (1986). Відзначається щорічно відповідно до Указу Президії Верховної Ради Української РСР № 8985-XI від 29.03.1990 р.

Міжнародний день пам'яті про чорнобильську катастрофу. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 125

Міжнародний день інтелектуальної власності. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної асамблеї Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), ухваленого у вересні 2000 р.

145 років від дня народження **Ольги Юліанівни Коренець (1880–1977)**, української письменниці, журналістки, громадської діячки (США)

135 років від дня народження **Миколи Костянтиновича Зерова (1890–1937)**, українського поета, критика, перекладача, літературознавця, педагога

125 років від дня народження **Сабіга Мукановича Муканова (1900–1973)**, казахського письменника, літературознавця, перекладача, громадського та державного діяча (За іншими даними народився 22.04.1900 р.)

90 років від дня народження **Станіслава Володимировича Тельнюка (1935–1990)**, українського поета, письменника, прозаїка, літературного критика, редактора, перекладача

28 квітня

Всесвітній день охорони праці. Відзначається щорічно з 2003 р. за ініціативою Міжнародної організації праці (МОП)

День охорони праці. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 685/2006 від 18.08.2006 р.

160 років від дня народження **Миколи Івановича Івасюка (1865–1937)**, українського художника, громадського діяча, репресованого

150 років від дня народження **Модеста Даниловича Сосенка (1875–1920)**, українського художника-монументаліста, портретиста, пейзажиста, ілюстратора

29 квітня

День пам'яті жертв застосування хімічної зброї. Відзначається щорічно відповідно до рішення 10-ї сесії Конференції держав – учасниць Організації заборони хімічної зброї С-10/5 від 11.11.2005 р.

Міжнародний день танцю. Відзначається щорічно з 1982 р. за рішенням ЮНЕСКО в день народження французького балетмейстера Ж.-Ж. Новера

150 років від дня народження **Рафаеля Сабатіні (1875–1950)**, англійського прозаїка, автора історико-пригодницьких творів

150 років від дня народження **Модеста Омеляновича Менцинського (1875–1935)**, українського оперного співака (тенор)

30 квітня

Міжнародний день джазу. Відзначається щорічно з листопада 2011 р. за ініціативою ЮНЕСКО

День прикордонника України. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 111/2018 від 27.04.2018 р.

155 років від дня народження **Франца (Ференца) Легара** (1870–1948), угорського композитора, диригента

95 років від дня народження **Юрія Олександровича Варги** (1930), українського письменника (Словаччина)

ТРАВЕНЬ

100 років від часу заснування у м. Празі **Музею визвольної боротьби України** (1925)

1 травня

День праці. В Україні святковий день відповідно до ст. 73 Кодексу законів про працю

125 років від дня народження **Євгенії Ситник-Онуферко** (1900–1975), української журналістки, редактора, педагога, громадської діячки (Канада)

105 років від дня народження **Нонни Кронидівни Копержинської** (1920–1999), української актриси театру та кіно

95 років від дня народження **Льва Миколайовича Колодуба** (1930–2019), українського композитора, педагога, музично-громадського діяча

80 років від дня народження **Василя Івановича Зінкевича** (1945), українського співака (лірико-драматичний тенор), Героя України (2009)

2 травня

140 років від дня народження **Гната Петровича Стефаніва** (1885–1949), військового діяча, начального команданта Української Галицької армії, полковника Української Галицької армії і Армії УНР, борця за незалежність України у XX ст.

115 років від дня народження **Івана Михайловича Бутковського** (1910–1967), українського військового діяча, генерал-полковника УПА

3 травня

День Сонця. Відзначається щорічно з 1994 р. за ініціативою Міжнародного товариства сонячної енергії

Всесвітній день свободи преси. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А/DEC / 48 / 432

155 років від дня народження **Олександра Миколайовича Бенуа** (1870–1960), французького художника, мистецтвознавця, театрального діяча, мемуариста

125 років від дня народження **Миколи Федоровича Яковченка** (1900–1974), українського актора театру та кіно

120 років від дня народження **Юрія Андріяновича Лавріненка** (1905–1987), українського літературознавця, публіциста, есеїста, історика, громадського та культурного діяча, репресованого, першого дослідника «Розстріляного Відродження»

95 років від дня народження **Степана Петровича Пінчука** (1930–2012), українського критика, літературознавця, перекладача. Уродженець с. Степань Сарненського району Рівненської області. Сприяв виданню в Україні творів У. О. Самчука

4 травня

145 років від дня народження **Юрія (Георгія) Пилиповича Тищенка** (1880–1953), українського письменника, публіциста, видавця, книгаря, критика, перекладача, громадського діяча

105 років від дня народження **Віталія Петровича Маслюка** (1920–2005), українського літературознавця, перекладача

105 років від дня народження **Миколи Макаровича Суходолова** (1920–2011), українського скульптора, художника

95 років від дня народження **Тетяни Тимофіївни Дерев'янка** (1930–2001), українського кінознавця

5 травня

170 років від дня народження **Антоніни Осиповичевої** (1855–1926), української драматичної акторки, співачки (сопрано) чеського походження (псевдонім – Танська)

125 років від дня народження **Юрія Івановича Липи** (справжнє – Георгій Андрійович Герашенко) (1900–1944), українського письменника, публіциста, лікаря, громадсько-політичного діяча (За іншими даними народився 22.04.1900 р., 07.05.1900 р., 18.05.1900 р., 05.06.1900 р.)

115 років від дня народження **Миколи Ценка** (1910–1995), українського громадського діяча, мецената (За іншими даними народився 10.05.1910 р.)

80 років від дня народження **Богдани Михайлівни Процак** (1945–2017), української громадської діячки, очільниці осередків «Союзу українок» та Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка у м. Севастополі

6 травня

145 років від дня народження **Мойсея Вікторовича Замечека** (1880–1958), українського архітектора, педагога

145 років від дня народження **Ернста Людвіга Кірхнера** (1880–1938), німецького живописця, графіка

105 років від дня народження **Василя Йосиповича Онуфрієнка** (1920–1992), українського поета, журналіста, педагога (Австралія)

100 років від дня народження **Станіслава Георгійовича Ремчукова** (1925–2011), українського художника, живописця, графіка

95 років від дня народження **Юрія Івановича Коломийця** (1930–2017), українського поета (США)

7 травня

160 років від дня народження **Марка Федоровича Грушевського** (1865–1938), українського церковного діяча, етнографа, краєзнавця, педагога, репресованого, далекого родича М. С. Грушевського

140 років від дня народження **Федора Степановича Дудка** (1885–1962), письменника, журналіста, культурного та громадського діяча (США)

120 років від дня народження **Івана Івановича Гурина** (1905–1995), українського фольклориста, лексикографа, етнографа, мовознавця, педагога, громадського діяча

80 років від дня народження **Олександра Івановича Ковалія** (1945–2018), українського кінорежисера, кінооператора, сценариста, майстра документалістики, педагога (За іншими даними народився 05.07.1945 р.)

8 травня

День пам'яті та примирення, присвячений пам'яті жертв Другої світової війни. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 169/2015 від 24.03.2015 р.

Всесвітній день Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Відзначається щорічно в день народження Анрі Дюнан (1828–1910), засновника Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

95 років від дня народження **Омеляна Дмитровича Довганича** (1930–2009), українського історика, журналіста, літературознавця, видавця, краєзнавця, педагога, громадського діяча

85 років від дня заснування (1940) **Львівської обласної універсальної наукової бібліотеки** (на той час – Державна обласна бібліотека для дорослих)

8–9 травня

Дні пам'яті та примирення, присвячені пам'яті жертв Другої світової війни. Відзначаються щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 59 / 26

9 травня

День перемоги над нацизмом у Другій Світовій війні (День Перемоги). Відзначається щорічно відповідно до Закону України «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років» № 315-VIII від 09.04.2015 р. В Україні святковий день відповідно до ст. 73 Кодексу законів про працю

165 років від дня народження **Джеймса Метью Баррі** (1860–1937), англійського казкаря, драматурга, письменника, журналіста, автора дитячої казки «Пітер Пен»

140 років від дня народження **Степана Пилиповича Постернака** (1885–1938), бібліотекознавця, бібліографа, педагога, історика освіти, громадського діяча, організатора бібліотечної справи в Україні. Перший директор Всенародної бібліотеки України при Всеукраїнській академії наук (нині Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського)

120 років від дня народження **Ольги Іванівни Юнак** (1905–1993), української художниці, графіка, дружини художника В. Д. Фатальчука, сестри художниці М. І. Юнак

105 років від дня народження **Річарда Джорджа Адамса** (1920–2016), англійського письменника, прозаїка, автора книги «Небезпечні мандри»

10 травня

День Матері. Відзначається щорічно в другу неділю травня відповідно до Указу Президента України № 489/99 від 10.05.1999 р.

135 років від дня народження **Володимира Васильовича Огієвського** (1890–1979), українського вченого в галузі радіотехніки, одного із засновників першої радіостанції в Україні (За іншими даними народився 11.05.1890 р.)

11 травня

110 років від дня народження **Оксани Йосипівни Грицей** (1915–1988), української художниці, майстрині декоративного мистецтва (художнє різьблення та випалювання по дереву), відомої своїми портретами видатних діячів України

100 років від дня народження **Зої Костянтинівни Давиденко** (1925–2009), української художниці декоративного мистецтва (тканини і килими), педагогині

100 років від дня народження **Миколи Миколайовича Рушковського** (1925–2018), українського актора театру та кіно, театрального педагога, народного артиста УРСР (1969), Лауреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1983)

80 років від дня народження **Миколи Олександровича Попінова** (1945–2005), українського художника монументального мистецтва, графіка

12 травня

205 років від дня народження **Флоренс Найтінгейл** (1820–1910), письменниці, британської реформаторки сестринської справи, англійської сестри милосердя, засновниці першої у світі школи сестер милосердя, громадської діячки, організаторки і керівниці загону санітарок під час Кримської війни 1853–1856 рр.

150 років від дня народження **Якова Теофановича Чепіги (Зеленкевича)** (1875–1938), українського педагога, психолога, громадського діяча, автора проекту української школи, українських шкільних підручників, понад 150 наукових праць з теорії та методики початкового навчання, репресованого

35 років тому (1990) у м. Рівному на будинку № 8 по вул. Словацького відкрито пам'ятну анотаційну дошку **Ользі Семенівні Ткачук** (1913–1983), українській письменниці, журналістці, педагогу

13 травня

230 років від дня народження **Павела Йозефа Шафарика** (Шафаржик) (1795–1861), словацького та чеського поета, історика, славіста, мовознавця, етнографа

185 років від дня народження **Альфонса Доде** (1840–1897), французького письменника, романіста й драматурга, автора оповідань з життя Провансу

110 років від дня народження **Миколи Федоровича Анищенка** (1915–2009), українського художника театру, графіка

90 років від дня народження **Леоніда Степановича Кондратського** (1935–2023), українського архітектора

14 травня

105 років від дня народження **Ярослави (Слави) Йосипівни Стецько** (справжнє – Ганна Йосипівна Музика) (1920–2003), української громадсько-політичної діячки, журналістки

80 років від дня народження **Ростислава Софроневича Міщука** (1945–1994), українського філолога, літературознавця

15 травня

Міжнародний день родини. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 237

760 років від дня народження **Данте Аліг'єрі** (1265–1321), італійського поета доби Відродження, письменника, політика, «Батька італійської літератури»

180 років від дня народження **Іллі Ілліча Мечникова** (1845–1916), творця наукової школи, українського біолога, одного з основоположників ембріології, порівняльної патології, імунології та мікробіології, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1908)

16 травня

День Європи. Відзначається щорічно в третю суботу травня відповідно до Указу Президента України № 339/2003 від 19.04.2003 р.

День науки в Україні. Відзначається щорічно в третю суботу травня відповідно до Указу Президента України № 145/97 від 14.02.1997 р.

175 років від дня народження **Володимира Івановича Щербини** (1850–1936), українського історика, археографа, педагога, громадського діяча

130 років від дня народження **Тодося (Теодосія, Феодосія) Степановича Осьмачки** (1895–1962), українського поета, письменника, прозаїка, перекладача, педагога, представника символізму, неоромантизму та експресіонізму, громадсько-політичного діяча (США), репресованого

17 травня

День пам'яті жертв політичних репресій. Відзначається щорічно в третю неділю травня відповідно до Указу Президента України № 431/2007 від 21.05.2007 р.

Всесвітній день електров'язку та інформаційного суспільства. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 252

140 років від дня народження **Миколи Івановича Удовиченка** (1885–1935), військового та державного діяча, генерала Армії УНР, борця за незалежність України у ХХ ст.

100 років від дня народження **Сергія Костянтиновича Сміяна** (1925–2014), українського театрального режисера, актора, педагога, першого лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

100 років від дня народження **Анатолія Григоровича Камінського** (1925–2019), українського публіциста, політичного і громадського діяча, керівника української редакції «Радіо Свобода»

18 травня

Міжнародний день музеїв. Відзначається щорічно відповідно до рішення XI Генеральної конференції Міжнародної ради музеїв, яка відбулася у травні 1977 р.

День боротьби за права кримськотатарського народу. День скорботи і пам'яті жертв депортації кримськотатарського народу (1944). Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України № 792-VIII від 12.11.2015 р.

125 років від дня народження **Юрія Івановича Липи** (1900–1944), українського поета, письменника, публіциста, лікаря, громадського діяча, автора української геополітичної концепції

105 років від дня народження **Іоанна (Івана) Павла II** (світське – Кароль Юзеф Войтила) (1920–2005), Папи Римського (1978–2005), релігійного та політичного діяча, філософа, теолога, письменника, публіциста, Святого Католицької церкви, канонізованого у 2014 р.

19 травня

135 років від дня народження **Миколи Йосиповича Євшана** (справжнє – Федюшка) (1890–1919), українського літературознавця, критика, публіциста, перекладача (За іншими даними народився 1889 р.)

120 років від дня народження **Самуїла Абрамовича Кручакова** (1905–1969), українського художника, живописця

115 років від дня народження **Анатолія Володимировича Добровольського** (1910–1988), українського архітектора, заслуженого будівельника УРСР, академіка архітектури, головного архітектора м. Києва, одного з авторів проекту планування й забудови Хрещатика і прилеглих до нього кварталів

115 років від дня народження **Миколи Олександровича Сарми-Соколовського** (1910–2001), українського бандуриста, кобзаря, поета, художника, священника

20 травня

210 років від дня народження **Віктора Івановича Григоровича** (1815–1876), українського педагога, славіста

195 років від дня народження **Гектора Мало** (1830–1907), французького письменника

135 років від дня народження **Етторе Ло Гатто** (1890–1983), італійського вченого-славіста, перекладача

135 років від дня народження **Івана Даниловича Павловського** (1890–1937), українського церковного діяча, митрополита УАПЦ (За іншими даними народився у 1893 р., помер у 1936(1938 р.)

95 років від дня народження **Стефанії Стефанівни Павлишин** (1930), українського музикознавця, педагога

21 травня

День вишиванки. Відзначається щорічно в третій четвер травня

Всесвітній день культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/ 57/249

130 років від дня народження **Костянтина Євгеновича Богуславського** (1895–1937), українського композитора, співака, хорового диригента, музичного редактора, репресованого

130 років від дня народження **Никифора Дровняка** (1895–1968), українського художника-примітивіста лемківського походження

22 травня

День перепоховання (1861) праху Тараса Григоровича Шевченка, українського поета, художника, мислителя, на Чернечій горі поблизу Канева

Міжнародний день біологічного різноманіття. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A / RES / 55 / 201

185 років від дня народження **Марка Лукича Кропивницького** (1840–1910), українського драматурга, актора, режисера, фундатора українського професійного театру, письменника, композитора, хормейстера, антрепренера, педагога, театрального діяча

130 років від дня народження **Кирила Васильовича Гвоздика** (1895–1981), українського художника, живописця-монументаліста, репресованого («повторника»)

125 років від дня народження **Олександра Івановича Мухоморова** (1900–1975), українського поета, публіциста, перекладача, журналіста, видавця (Канада)

115 років від дня народження **Григорія Никоновича Логвина** (1910–2001), українського мистецтвознавця, архітектора, аквареліста

105 років від дня народження **Миколи Григоровича Гринька** (1920–1989), українського кіноактора (За іншими даними народився 30.04.1920 р.)

80 років від дня народження **Юрія Євгеновича Рибчинського** (1945), українського поета-пісняра, драматурга, сценариста, одного із основоположників сучасної української естрадної пісні

70 років від дня народження **Юрія Павловича Берези** (1955), українського поета-сатирика, гумориста, журналіста. Брат письменника Миколи Павловича Берези. Проживає у м. Рівне

23 травня

155 років від дня народження **Андрія Олександровича Потєбні** (1870–1919), українського вченого-ботаніка, педагога

95 років від дня народження **Людмили Євгенівни Жоголь** (1930–2015), української художниці, майстрині гобеленів, мистецтвознавця, педагога

24 травня

День слов'янської писемності і культури. Відзначається щорічно в день ушанування пам'яті святих рівноапостольних Кирила і Мефодія відповідно до Указу Президента України № 1096/2004 від 17.09.2004 р.

150 років від дня народження **Федора Васильовича Тарановського** (1875–1936), українського та сербського історика і теоретика права, педагога

125 років від дня народження **Едуардо де Філіппо** (1900–1984), італійського драматурга, режисера, сценариста, актора театру та кіно

80 років від дня народження **Йосипа Олександровича Бродського** (1940–1996), американського поета єврейського походження, есеїста, перекладача, лауреата Нобелівської премії з літератури (1987), поета-лауреата США

25 травня

День зниклих безвісти дітей. Відзначається щорічно з 2002 р. за ініціативою Європейського центру зниклих і тих, що зазнали сексуального насильства, дітей

120 років від дня народження **Давида Захаровича Яновера** (1905–1972), українського організатора кіновиробництва, актора, режисера

105 років від дня народження **Зиновія (Зіновія) Павловича Штокалка** (1920–1968), українського бандуриста-віртуоза, композитора, письменника, поета-модерніста, лікаря (онколог, дерматолог)

100 років від дня народження **Олександра Васильовича Ворони** (1925–2021), українського художника монументального мистецтва, графіка, плакатиста, педагога

90 років від дня народження **Юрія Феодосійовича Ярмиша** (1935–2013), українського письменника, прозаїка, майстра авторської казки, критика, публіциста, педагога

80 років від дня народження **Сергія Гавриловича Пустовійта** (1945–1992), українського художника, живописця

70 років від дня народження **Любові Петрівни Пономаренко** (1955), української письменниці

26 травня

180 років від дня народження **Володислава Івановича Федоровича** (1845–1918), українського публіциста, громадського, політичного, культурного, освітнього діяча, мецената, галицького земельного магната

27 травня

155 років від дня народження **Володимира Юліановича Охримовича** (Охрімович) (1870–1931), українського етнографа, журналіста, громадсько-політичного діяча

135 років від дня народження **Костя Володимировича Дубняка** (1890–1948), українського бібліографа, географа, економіста, краєзнавця

28 травня

185 років від дня народження **Омеляна Йосиповича Партицького** (1840–1895), українського мовознавця, етнографа, історика, педагога, редактора, видавця, громадсько-політичного діяча

125 років від дня народження **Дмитра Левчука** (1900–1977), українського публіциста, журналіста (США)

105 років від дня народження **Наума Мироновича Тихого** (справжнє – Наум Меєрович Штілерман) (1920–1996), українського поета, письменника (За іншими даними народився 14.09.1922 р.)

29 травня

Міжнародний день миротворців ООН. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57 / 129

Європейський день сусідів. Засновано у Парижі у 2000 р.

115 років від дня народження **Сави Овсійовича Голованівського** (1910–1989), українського поета, прозаїка, драматурга

30 травня

День працівників видавництва, поліграфії і книгорозповсюдження в Україні. Відзначається щорічно в останню суботу травня відповідно до Указу Президента України № 563/99 від 25.05.1999 р.

110 років від дня народження **Богдана Остаповича Весоловського** (1915–1971), українського композитора, співака, акордеоніста

31 травня

Всесвітній день без тютюну. Відзначається щорічно відповідно до рішення ВООЗ WHA 42.19, прийнятого на 42-й сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я

День хіміка. Відзначається щорічно в останню неділю травня відповідно до Указу Президента України № 219/94 від 07.05.1994 р.

160 років від дня народження **Марії Михайлівни Старицької** (1865–1930), української театральної актриси, режисерки, педагогині, організаторки театральної освіти в Україні

90 років від дня народження **Володимира Гавриловича Капустяна** (1935–1998), українського кінодраматурга, сценариста, письменника, редактора

90 років від дня народження **Валентина Володимировича Філіпенка** (1935–2013), українського художника, живописця, педагога

60 років від дня народження **Теодора Кучара** (справжнє прізвище Кухар), американського музиканта і диригента українського походження, керівника Національного симфонічного оркестру України (1994–1999), внука скрипаля і композитора Романа Павловича Придаткевича

ЧЕРВЕНЬ

1 червня

Міжнародний день захисту дітей. Засновано в 1949 р. за рішенням сесії Міжнародної демократичної федерації жінок

День захисту дітей в Україні. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 568/98 від 30.05.1998 р.

Всесвітній день батьків. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 292

130 років від дня народження **Романа Павловича Придаткевича** (1895–1980), українського композитора, скрипаля, музикознавця, педагога, організатора Української консерваторії у м. Нью-Йорку

105 років від дня народження **Павла Петровича Мірошніченка** (1920–2006), українського живописця (За іншими даними народився 01.07.1920 р.)

2 червня

185 років від дня народження **Томаса Гарді** (1840–1928), англійського письменника

180 років від дня народження **Юстина Григоровича Пігуляка** (1845–1919), українського художника-портретиста, живописця, громадського діяча

100 років від дня народження **Ігоря Михайловича Стаханова** (1925–2008), українського графіка, педагога

95 років від дня народження **Петра-Йосипа Потічного** (1930), канадського політолога, історика, педагога українського походження

3 червня

110 років від дня народження **Костянтина Шонк-Русича** (1915–1985), художника-емальєра, митця, мистецтвознавця у США (з 1949 р.), дослідника старого українського мистецтва (головно ікон)

4 червня

Міжнародний день дітей – безневинних жертв агресії. Відзначається щорічно відповідно до рішення Надзвичайної спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН А/ RES / ES-7 / 8

155 років від дня народження **Митрофана Васильовича Бречкевича** (1870–1963), українського історика-славіста

5 червня

Всесвітній день охорони навколишнього середовища. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 2994 (XXVII)

150 років від дня народження **Ольги Антонівни Бачинської** (1875–1951), української громадської діячки, колекціонерки, знавця та дослідниці української народної вишивки

140 років від дня народження **Михайла Івановича Гордієвського** (1885–1938), українського філософа, історика, освітнього діяча, педагога

130 років від дня народження **Юліана Шпола** (справжні ім'я та прізвище – Михайло Омелянович Яловий) (1895–1937), українського письменника, прозаїка, драматурга, публіциста, літературного критика, представника «Розстріляного Відродження», репресованого

130 років від дня народження **Михайла Омеляновича Ялового** (1895–1937), українського письменника, поета, прозаїка, драматурга, кіносценариста, журналіста, редактора, видавця, громадсько-політичного діяча

105 років від дня народження **Степана Олексійовича Сабадаша** (1920–2006), українського хорового диригента, композитора

100 років від дня народження **Миколи Васильовича Плав'юка** (1925–2012), українського політичного та громадського діяча, останнього Президента УНР в екзилі, голови ОУН, борця за незалежність України у ХХ ст.

100 років від дня народження **Олександра Омеляновича Сливи** (1925–1914), організатора бібліотечної справи на Рівненщині, директора Рівненської обласної бібліотеки для дітей (1956–1995), Заслуженого працівника культури України

90 років від дня народження **Євгена Васильовича Концевича** (1935–2010), українського письменника, дисидента, перекладача, громадського діяча

6 червня

День журналіста. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 251/94 від 25.05.1994 р.

170 років від дня народження **Івана Петровича Білоконського** (1855–1931), публіциста, історика, педагога, громадського діяча

150 років від дня народження **Томаса Манна** (1875–1955), німецького письменника, есеїста, філантропа, молодшого брата Генріха Манна

150 років від дня народження **Сергія Михайловича Шемета** (1875–1957), громадського та політичного діяча, журналіста

140 років від дня народження **Михайла Венедиктовича Микиші** (1885–1971), українського оперного співака (тенора), педагога, соліста Київського, Харківського театрів опери та балету, професора Київської консерваторії, народного артиста УРСР (1971). Батько Тараса Михайловича Микиші, українського піаніста та композитора

110 років від дня народження **Михайла Дмитровича Тодорова** (1915–1997), українського художника, живописця

80 років від дня народження **Олександра Володимировича Комаровського** (1945–2002), українського архітектора, заслуженого архітектора УРСР

70 років від дня народження **Святослава Леонтійовича Каштелянчука** (1955–2013), українського художника театру та кіно, графіка, ювеліра

7 червня

День працівників водного господарства. Відзначається щорічно в першу неділю червня відповідно до Указу Президента № 226/2003 від 18.03.2003 р.

290 років від дня народження **Кирила Івановича Головачевського (Гловачевського)** (1735–1823), українського художника, портретного живописця, педагога, одного з перших представників класичної школи

100 років від дня народження **Віля Григоровича Гримича** (1925–2016), українського перекладача, есеїста, літературознавця, культурного та громадського діяча

95 років від дня народження **Івана Олексійовича Кандиби** (1930–2002), українського правозахисника, громадсько-політичного діяча

80 років від дня народження **Іллі Васильовича Безбаха** (1945–2017), українського художника, музеєзнавця, дослідника мистецької спадщини регіону

8 червня

Всесвітній день океанів. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 63 / 111

395 років **Переяславської угоди** (1630), укладеної між польським гетьманом С. Конєцпольським та українською козацькою старшиною після повстання Т. Федоровича під Переяславом (нині Переяслав-Хмельницький Київської області)

215 років від дня народження **Роберта Александра Шумана** (1810–1856), німецького композитора, диригента, музичного критика, педагога, громадського діяча, представника романтизму

170 років від дня народження **Наталії Іванівни Кобринської** (1855–1920), української письменниці, журналістки, громадської діячки, борця за жіночу освіту та періодику, засновниці організованого фемінізму в Україні

165 років від дня народження **Арсенія Селецького** (1860–?), церковного діяча, автора монографії «Острожская типография и ее издания» (1885), першої друкованої праці, присвяченої Острозькій друкарні та її виданням

120 років від дня народження **Антіна Павлося** (1905–1954), українського скульптора

105 років від дня народження **Івана Микитовича Кожедуба** (1920–1991), українського військового діяча, льотчика-винищувача, Героя Радянського Союзу (двічі 1944, 1945), маршала авіації (1985)

9 червня

Міжнародний день друзів

10 червня

115 років від дня народження **Федора Овксентійовича Моргуна** (1910–1990), українського поета, перекладача

95 років від дня народження **Леоніда Сергійовича Татаренка** (1930–1999), українського поета

85 років від дня заснування (1940) **Волинської державної обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олени Пчілки** (на той час – Волинська обласна бібліотека для дорослих)

11 червня

125 років від дня народження **Петра Івановича Демчука** (1900–1937), українського філософа, громадсько-політичного діяча

115 років від дня народження **Жака-Іва Кусто** (1910–1997), французького фотографа, режисера, океанографа, винахідника

115 років від дня народження **Івана Романовича Піскуна** (1910–1990), українського театрознавця, театрального критика, історика

95 років від дня народження **Михайла Васильовича Гуця** (1930), українського фольклориста, громадсько-культурного діяча

65 років від дня народження **Стефанії Українець** (1960), української письменниці, педагога. Кандидат філософських наук, Член Національної спілки письменників України, викладач Рівненського інституту Київського університету права Національної академії наук України. Проживає у м. Рівне

12 червня

Всесвітній день боротьби проти застосування дитячої праці. Відзначається щорічно за ініціативою Міжнародної організації праці

200 років від дня народження **Антонія Юліана Шнайдера** (1825–1880), українського краєзнавця, колекціонера, історика, археолога, етнографа, збирача матеріалів до археологічної карти Галичини, стрія української письменниці Уляни Кравченко

90 років від дня народження **Петра Миколайовича Савчука** (1935), українського історика, педагога, краєзнавця. Викладав у Рівненському державному гуманітарному університеті (1979–2017)

13 червня

День звільнення м. Маріуполя від проросійських терористів (2014)

160 років від дня народження **Антон Попеля** (Антоній Суліма-Попель) (1865–1910), польського скульптора, педагога, брата живописця Тадеуша Попеля, зятя львівського скульптора італійського походження Леонарда Марконі

80 років від дня народження **Василя Наумця** (1945), українського художника, монументаліста, живописця. Член Національної спілки художників України (1989), автор мозаїк в РДГУ, НУВГП, Міському палаці культури та Свято-Покровському соборі м. Рівного. Лавреат обласної художньої премії ім. Н. А. Хасевича, міської мистецької премії ім. Г. П. Косміаді

14 червня

Всесвітній день донора крові. Відзначається щорічно відповідно до рішення Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я ВНА 58.13. Цього дня в 1868 р. народився австрійський лікар К. Ландштейнер, який відкрив групи крові в людини

180 років від дня народження **Івана Васильовича Лучицького** (1845–1918), українського вченого, історика, педагога, громадського діяча

150 років від дня народження **Володимира Петровича Григоровича-Барського** (1875–після 1926), українського композитора, піаніста, педагога

115 років від дня народження **Валер'яна Дмитровича Ревуцького** (1910–2010), українського письменника, публіциста, мистецтвознавця, театрознавця, театрального критика, педагога (Канада) (За іншими даними народився в 1911 р.)

65 років від дня народження **Андрія Анатолійовича Жив'юка** (1960), історика, педагога. Кандидат історичних наук. Голова правління Рівненської обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Заслужений працівник освіти України

15 червня

Всесвітній день поширення інформації щодо зловживань стосовно літніх людей. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 127

250-ті роковини від часу руйнування російською імперською армією **Запорізької Січі** (1775)

165 років від дня народження **Олександра Івановича Томсона** (1860–1935), українського вченого-мовознавця

145 років від дня народження **Марії Михайлівни Сіяк** (1880–1940), української оперної та камерної співачки (драматичне сопрано)

16 червня

100 років від часу заснування **Спілки української молоді (СУМ)** (1925)

100 років від дня народження **Марії Андріївни Вальо** (1925–2011), української бібліографіни, літературознавиці, книгознавиці

95 років від дня народження **Івана Михайловича Віцька** (1930–2011), українського художника порцеляни, кераміста

95 років від дня народження **Арнольда Миколайовича Шлепакова** (1930–1996), українського історика, політолога, журналіста, педагога

17 червня

Всесвітній день боротьби з опустелюванням і засухою. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 49 / 115

155 років від дня народження **Миколи Олексійовича Максимейка** (1870–1941), українського історика права (За іншими даними народився в 1860 р.)

115 років від дня народження **Серафима Кашуби** (світське ім'я – Алоїз-Казимир) (1910–1977), церковного діяча римо-католицької церкви. У 1939–1958 рр. був пастирем на Волині, зокрема у с. Дермані (нині Здолбунівський район) та Карасині (нині Сарненський район), з серпня 1945 р. – у м. Рівному, ксьондз рівненського парафіяльного костелу Святого Антонія

95 років від дня народження **Михайла Миколайовича Гориня** (1930–2013), українського громадсько-політичного діяча, правозахисника

80 років від дня народження **Ігоря Прокоповича Січовика** (1945–2021), українського дитячого письменника, драматурга. Народився у с. Велицьк Ковельського району Волинської області

19 червня

Всесвітній день дитячого футболу. Проголошений Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) і Міжнародною федерацією футбольних асоціацій (ФІФА) з метою привернення уваги світової спільноти до проблем дітей і пропаганди здорового способу життя серед молоді

20 червня

Всесвітній день біженців. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 55 / 76

150 років від дня народження **Полікарпа (справжнє – Петро Дмитрович) Сікорського** (1875–1953), українського церковного та громадського діяча, митрополита Української автокефальної православної церкви в діаспорі

145 років від дня народження **Антон Володимировича Думанського** (1880–1967), українського вченого-хіміка, одного з основоположників колоїдної хімії

130 років від дня народження **Бориса Костянтиновича Грінвальдта** (1895–1972), українського режисера, актора (США)

130 років від дня народження **Діонізія (Дионісія) Зубрицького** (1895–1949), українського літературознавця, письменника, публіциста, художника, культурно-громадського діяча, священника (Словаччина)

115 років від дня народження **Костянтина Арсеновича Симеонова** (1910–1987), українського диригента, головного диригента Симфонічного оркестру Українського радіо (1957–1961), Лауреата Шевченківської премії

105 років від дня народження **Петра Дмитровича Тимошенка** (1920–1984), українського вченого-мовознавця

100 років від дня народження **Андрія Васильовича Німенка** (1925–2006), українського скульптора, графіка, мистецтвознавця, письменника, поета. Чоловік мовознавці Лариси Терентіївни Масенко, батько художника Максима Андрійовича Німенка

90 років від дня народження **Володимира Васильовича Перепаді** (1935–2018), українського скульптора, педагога, проректора Львівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва, заслуженого працівника культури України

21 червня

Всесвітній день гуманізму. Щорічно відзначається у день червневого сонцестояння 21 червня. Свято було засновано у 1986 р. на Всесвітньому Конгресі міжнародного гуманістичного та етичного союзу в Осло задля поширення поінформованості про гуманізм як філософський погляд на життя та його позитивні цінності, а також соціальній консолідації прихильників ідей гуманізму

Міжнародний день батька. В Україні цей день є державним святом з 2019 р. та традиційно відзначається у третю неділю червня

220 років від дня народження **Миколи Закревського** (1805–1871), українського історика, фольклориста, етнографа, археолога, художника, мовознавця, письменника

185 років від дня народження **Акакія Ростомовича Церетелі** (1840–1915), грузинського поета, прозаїка, драматурга, публіциста, громадського діяча

135 років від дня народження **Петра Івановича Франка** (1890–1941), українського письменника, педагога, військового діяча, фундатора авіації Української галицької армії (За іншими даними народився 28.06.1890 р., 15.11.1890 р.)

125 років від дня народження **Катерини Михайлівни Грушевської** (1900–1943), українського соціолога, фольклориста, етнографа, культуролога, перекладача

95 років від дня народження **Анатолія Васильовича Калабухіна** (справжнє – Калабуха) (1930–2022), українського диригента, педагога, музично-громадського діяча

90 років від дня народження **Франсуази Саган** (1935–2004), французької письменниці, драматурга, сценариста, кінорежисера, авторки понад 40 романів і п'єс, чимало яких екранізовано

22 червня

День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1245/2000 від 17.11.2000 р.

Початок німецько-радянської війни (1941)

23 червня

Міжнародний олімпійський день. Міжнародний олімпійський комітет прийняв рішення в січні 1948 р. під час 42 сесії МОК в Санкт-Мориці щорічно святкувати Міжнародний Олімпійський день 23 червня, задля увічнення дати створення МОК 23 червня 1894 р.

День Державної служби ООН. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A / RES / 57 / 277

День Державної служби. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 291/2003 від 04.04.2003 р.

130 років від дня народження **Олександра Петровича Юри-Юрського** (справжнє – Юра) (1895–1968), українського актора

115 років від дня народження **Жана Ануя** (Ануйль) (1910–1987), французького драматурга, сценариста, режисера

100 років від дня народження **Євгена Васильовича Дуценка** (1925–2011), українського диригента, педагога

24 червня

165 років від дня народження **Яна-Гжегожа Станіславського** (1860–1907), українського та польського живописця, педагога

140 років від дня народження **Антоніни Миколаївни Кудрицької** (1885–1971), української фольклористки, письменниці, журналістки (псевдонім А. Катранова, Пірнікоза)

115 років від дня народження **Івана Івановича Неходи** (1910–1963), українського поета, письменника, журналіста, сценариста (За іншими даними народився 24.05.1910 р.)

95 років від дня народження **Клода Шаброля** (1930–2010), французького кінорежисера, сценариста, актора

85 років від дня народження **Каленика Федоровича Шульжука** (1940–2010), педагога, вченого, доктора філологічних наук (1990), заслуженого працівника освіти України (2006). Працював у Рівненському державному гуманітарному університеті з 1971 р. Уродженець

с. Погорілівка (нині Поліське) Рівнеенського району (до 2021 р. Березнівського району Рівненської області)

25 червня

125 років від дня народження **Онуфрія Тимковича Іваха** (1900–1964), українського поета, прозаїка, журналіста, редактора, перекладача (Канада)

95 років від дня народження **Євгена Оксентовича Поповича** (1930–2007), українського письменника, перекладача

26 червня

Міжнародний день боротьби зі зловживанням наркотичними засобами та їхнім незаконним розповсюдженням Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 42 / 112

Міжнародний день на підтримку жертв тортур. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 52 / 149

215 років від дня народження **Василя Васильовича Тарновського** (старшого) (1810–1866), українського етнографа, історика права, мецената, громадського діяча

27 червня

125 років від дня народження **Олександра (Леся) Івановича Сердюка** (1900–1988), українського актора театру та кіно, режисера, педагога

105 років від дня народження **Ростислава Миколайовича Василенка** (1920–?), українського поета, актора, режисера, журналіста

28 червня

День Конституції України. Відзначається щорічно в день прийняття Верховною Радою України Основного Закону України. Святковий день відповідно до ст. 73 Кодексу законів про працю

День молодіжних та дитячих громадських організацій. Відзначається щорічно в останню неділю червня відповідно до Указу Президента України № 599/2008 від 27.06.2008 р.

День молоді в Україні. Відзначається щорічно в останню неділю червня відповідно до Указу Президента України № 323/94 від 22.06.1994 р.

115 років від дня народження **Юхима Марковича Мартича** (справжнє – Мордух Шайович Фінкельштейн) (1910–1981), українського письменника

28 червня – 11 липня

105 років від часу проведення **Рівненської операції – наступальної операції радянських військ** Південно-західного фронту проти польських військ в районі міста Рівне під час радянсько-польської війни (1920)

29 червня

130 років від дня народження **Паоло (Павла) Джібраеловича Яшвілі** (Іашвілі) (1895–1937), грузинського поета, громадського діяча

120 років від дня народження **Володимира Олександровича Фемеліди** (1905 (29 червня?)–1931), українського композитора грецького походження, диригента, одного з основоположників української опери та балету

125 років від дня народження **Антуана де Сент-Екзюпері** (1900–1944), французького прозаїка, авіатора

70 років від дня народження **Любові Пшеничної** (1955), української письменниці, педагогині. Відмінниця народної освіти України. Проживає у с. Мирогоща Дубенського району Рівненської області

30 червня

145 років від дня народження **Михайла Михайловича Лозинського** (1880–1937), українського публіциста, літературознавця, перекладача, театального критика, дипломата, правознавця, політичного діяча (За іншими даними народився 30.07.1880 р.)

85 років від дня народження **Валентини Василівни Рубан** (1940–2014), українського мистецтвознавця

ЛИПЕНЬ

2 липня

200 років від дня народження **Володимира Степановича Александрова** (1825–1894), письменника, музиканта, фольклориста, перекладача

140 років від дня народження **Франца Михайловича Коковського** (1885–1940), українського письменника, драматурга, перекладача, етнографа

120 років від дня народження **Тацудзо Ісікави** (1905–1985), японського письменника

95 років від дня народження **Петра Миколайовича Лизанця** (1930), українського мовознавця, літературознавця, фольклориста

75 років від дня народження **Анніки Тор** (1950), шведського прозаїка

60 років від дня народження **Романа Степановича Стельмашука** (1965–2015), музикознавця, композитора, аранжувальника, педагога

3 липня

140 років від дня народження **Юліана Лукича Буцманюка** (1885–1967), українського і канадського художника, монументаліста, головного дизайнера символіки та відзнак легіону Українських Січових Стрільців

140 років від дня народження **Прохора Даниловича Воронина** (1885–1940), письменника, драматурга, перекладача

70 років від дня народження **Валерія Вікторовича Албула** (1955–2018), художника декоративного мистецтва, кераміста

4 липня

135 років від дня народження **Адама Мечиславовича Солтиса** (1890–1968), українського та польського композитора, диригента, педагога

125 років від дня народження **Луї Армстронга** (1880–1971), американського музиканта та співака

100 років від дня народження **Анатолія Никифоровича Фоміна** (1925–2013), українського живописця

5 липня

125 років від дня народження **Володимира Герасимовича Магара** (1900–1965), українського режисера, актора

125 років від дня народження **Віталія Волкова** (1900–1973), українського письменника, прозаїка, автора фантастичних оповідань та повістей. Закінчив Дубенську гімназію. Жив у м. Корці, працював у м. Рівному, Гощі. У 1949 р. емігрував до США

115 років від дня народження **Сергія Олексійовича Григор'єва** (1910–1988), українського живописця, графіка

6 липня

Всесвітній день архітектури

90 років від дня народження **Генріха Вікторовича Нечипоренка** (1935–2005), художника, графіка, художника монументального мистецтва

80 років від дня народження **Юлії Леонідівни Лазаревської** (1945–2021), сценаристки, звукооператорки, режисерки, художниці

8 липня

125 років від дня народження **Юрія Корнійовича Смолича** (1900–1976), українського прозаїка

115 років від дня народження **Кирила Андрійовича Куцюка-Кочинського** (1910–1991), українського поета, перекладача, громадського діяча (Румунія)

100 років від дня народження **Геннадія Станіславовича Довнара** (1925–2009), письменника, драматурга, публіциста

9 липня

175 років від дня народження **Івана Минчева Вазова** (1850–1921), болгарського письменника, громадського діяча

110 років від дня народження **Миколи Йосиповича Сиротюка** (1915–1984), літературознавця, письменника

90 років від дня народження **Юлія Петровича Шейніса** (1935–2012), художника, графіка

10 липня

190 років від дня народження **Генрика Венявського** (1835–1880), польського скрипаля, композитора, почесного члена Галицького музичного товариства

130 років від дня народження **Карла Генріха Марії Орфа** (1895–1982), німецького композитора, драматурга, музикознавця, педагога, театрального діяча

100 років від дня народження **Станіслава Кононовича Славича-Пристапи** (1925–2013), письменника, публіциста, сценариста, громадського діяча

11 липня

135 років від дня народження **Олени Діонисівни Петляш** (Петляш-Барілотті) (1890–1971), української співачки

125 років від дня народження **Павла Трохимовича Кононенка** (1900–1971), українського письменника (За іншими даними народився 12.07.1900 р.)

110 років від дня народження **Володимира Миколайовича Оглобліна** (1915–2005), актора театру та кіно, театрального режисера

105 років від дня народження **Євгена Микитовича Зубцова** (1920–1986), українського композитора, диригента

100 років від дня народження **Василя Георгійовича Габди** (1925–2003), українського художника

90 років від дня народження **Ігоря Васильовича Лацанича** (1935–2003), українського диригента, музиканта, народного артиста України та Республіки Татарстан

85 років від дня народження **Яреми Петровича Гояна** (1940–2018), українського прозаїка

12 липня

110 років від дня народження **Петра Тимофійовича Тронька** (1915–2011), українського історика, краєзнавця, академіка НАНУ, завідувача відділу регіональних проблем історії України Інституту історії України НАНУ (з 1980 р.), голови правління Національної спілки краєзнавців України (1990–2011 рр.), голови правління Всеукраїнського фонду відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини ім. О. Гончара (1996–2011 рр.), Заслуженого діяча науки і техніки України, почесного громадянина м. Києва, віце-президента Асоціації історичних міст України, голови редколегії 26-томної «Історії міст і сіл Української РСР» та багатотомної науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією», Почесного головного редактора журналу «Пам'ятки України», головного редактора журналу «Краєзнавство»

13 липня

760 років від дня народження **Данте Аліг'єрі** (1265–1321), італійського поета

140 років від дня народження **Остапа Миколайовича Лисенка** (1885–1968), українського музикознавця педагога, письменника, етнографа, громадського і культурного діяча

135 років від дня народження **Арнольда (Андрія) Володимировича Кордюма** (1890–1969), українського актора, режисера, сценариста

100 років від дня народження **Петра Кузьмича Столяренка** (1925–2018), художника, пейзажиста, мариніста

90 років від дня народження **Наталії Георгіївни Харакоз** (1935–2022), письменниці, журналістки, громадської діячки грецького походження

85 років від дня народження **Івана Григоровича Сокульського** (1940–1992), українського поета, правозахисника, громадського діяча

14 липня

60 років від дня народження **Олега Васильовича Петренка-Заневського** (1965), українського художника-ілюстратора

15 липня

145 років від дня народження **Сергія Івановича Канюка** (1880–1945), українського письменника, публіциста, журналіста, педагога, громадського діяча

125 років від дня народження **Володимира Автономовича Грінченка** (1900–1948), українського археолога, музеєзнавця

100 років від дня народження **Василя Васильовича Діянича** (1925–1980), поета, журналіста

18 липня

170 років від дня народження **Володимира Миколайовича Ястребова** (1855–1899), історика, археолога, етнографа, фольклориста, педагога

19 липня

105 років від дня народження **Тараса Степановича Мигаля** (1920–1982), українського письменника та публіциста

20 липня

330 років від дня народження **Іллі Михайловича Турчиновського** (1695–дата смерті невідома), письменника, співака, актора, диригента, священника

21 липня

105 років від дня народження **Ісаака Соломоновича Стерна (Штерн)** (1920–2001), видатного скрипаля ХХ ст., музиканта світового масштабу, педагога і громадського діяча, народженого в Україні

100 років від дня народження **Василя Андрійовича Євдокименка** (1925–2005), українського художника-ілюстратора

50 років від дня народження **Євгена Васильовича Гулевича** (1975–2022), культуролога, перекладача, журналіста, редактора, громадського діяча, учасника російсько-української війни

22 липня

125 років від дня народження **Милиці Миколаївни Симашкевич** (1900–1976), української художниці театру та кіно

23 липня

90 років від дня народження **Володимира Йосиповича Кравця** (1935–2022), архітектора, художника театру, графіка, педагога

90 років від дня народження **Володимира Матвіїшина** (1935–2012), літературознавця, доктора філологічних наук, професора

24 липня

120 років від дня народження **Анатолія Петровича Курдидика** (1905–2001), письменника, журналіста, громадського діяча

25 липня

115 років від дня народження **Михайла Костянтиновича Кміта** (1910–1981), австралійського художника українського походження

26 липня

140 років від дня народження **Андре Моруа** (1885–1967), французького письменника, члена Французької академії, автора жанру романізованих біографій відомих митців

125 років від дня народження **Гаврила Михайловича Пустовійта** (1900–1947), українського графіка, ілюстратора, педагога

27 липня

190 років від дня народження **Джозуе Кардуччі** (1835–1907), італійського поета, лауреата Нобелівської премії (1906)

130 років від дня народження **Івана Володимировича Недільського** (1895–1970), українського композитора, віолончеліста, педагога (США)

130 років від дня народження **Володимира Яковича Герасименка** (1895–1984), літературознавця, історика, громадського діяча

115 років від дня народження **Любові Михайлівни Сухої** (1910–1988), українського етнографа, мистецтвознавця

100 років від дня народження **Івана Захаровича Мартянова** (1925–2010), художника книжкової і станкової графіки

95 років від дня народження **Мирона Володимировича Кипріяна** (1930), українського театрального художника

90 років від дня народження **Володимира Івановича Юрчишина** (1935–2010), українського художника-ілюстратора

28 липня

145 років від дня народження **Володимира Кириловича Винниченка** (1880–1951), українського політичного та державного діяча, письменника, прозаїка, драматурга, художника

130 років від дня народження **Валентина Григоровича Костенка** (1895–1960), українського композитора, музикознавця, критика, педагога, громадського діяча

85 років від дня народження **Івана Васильовича Остафійчука** (1940), українського художника-ілюстратора

65 років від дня народження **Володимира Даниловича Гришка** (1960), українського співака

29 липня

225 років від дня народження **Фредерика Леметра** (справжнє – Антуан Луї Проспер Леметр) (1800–1876), французького актора

160 років від дня народження **Андрея Шептицького** (Роман МаріяАлександр Шептицький) (1865–1944), визначного церковного й громадсько-культурного діяча, голови Української греко-католицької церкви, митрополита, доктора філософії

145 років від дня відкриття (1880) **Феодосійської національної картинної галереї ім. І. К. Айвазовського**

125 років від дня народження **Ейвінда Йонсона** (Юнсона) (1900–1976), шведського прозаїка, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1974)

120 років від дня народження **Пантелеймона Мусієнка** (1905–1980), художника декоративного мистецтва, мистецтвознавця;

105 років від дня народження **Аркадія Євгеновича Гашинського** (1920–1991), українського актора театру та кіно

100 років від дня народження **Вадима Івановича Одайника** (1925–1984), українського художника

30 липня

155 років від дня народження **Костянтина Васильовича Харламповича** (1870–1932), українського історика, краєзнавця

31 липня

175 років від дня народження **Сергія Андрійовича Подолинського** (1850–1891), українського ученого-енциклопедиста

90 років із дня народження **Ніни Іванівни Велігоцької** (1935–2015), української художниці, мистецтвознавиці

60 років від дня народження **Джоан Кетлін Ролінг** (1965), англійської письменниці, авторки всесвітньо відомої серії романів про Гаррі Поттера

СЕРПЕНЬ

1 серпня

125 років від дня народження **Олександра Івановича Копиленка** (1900–1958), українського прозаїка

125 років від дня народження **Віри Петрівни Новинської** (1900–1982), української актриси, співачки

95 років від дня народження **Івана Олександровича Манжари** (1930–2004), українського поета-сатирика, байкаря

3 серпня

135 років від дня народження **Антіна Чекмановського** (справжнє – Антон Нивинський) (1890–1945), українського письменника, журналіста, громадського діяча, одного із засновників і керівників рівненської «Просвіти». Уродженець с. Тинне Рівненської області

115 років від дня народження **Дональда Біссета** (1910–1995), англійського прозаїка, художника, кіноактора, театрального режисера

100 років від дня народження **Володимира Миколайовича Верменича** (1925–1986), українського композитора, хорового диригента, педагога

100 років від дня народження **Василя Онуфрійовича Омеляненка** (1925–2021), майстра декоративного мистецтва лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

90 років від дня народження **Івана Ананійовича Ковтонюка** (1935–2017), українського художника, заслуженого художника України

75 років від дня народження **Ярослава Євстахійовича Яроша** (1950–2019), українського поета, письменника, композитора і сценариста

4 серпня

145 років від дня народження **Трохима Миколайовича Романченка** (1880–1930), українського письменника, поета, перекладача, етнографа, громадського діяча

70 років від дня народження **Сергія Миколайовича Назарова** (1955), науковця, письменника. З 1977 р. працює в Національному університеті водного господарства та природокористування. Автор шести поетичних збірок

5 серпня

175 років від дня народження **Гі де Мопассана** (повне ім'я – Анрі Рене Альбер Гі) (1850–1893), французького письменника, новеліста

130 років від дня народження **Федора Андрійовича Козубовського** (1895–1938?), українського археолога, музеєзнавця, бібліографа

115 років від дня народження **Євгена Михайловича Кочиша** (1910–1984), українського письменника (Сербія)

7 серпня

155 років від дня народження **Осипа Петровича Куриласа** (1870–1951), українського живописця, графіка (За іншими даними народився 07.07.1870 р.)

115 років від дня народження **Віри Лисенко** (справжнє – Лесик) (1910–1975), канадської англомовної письменниці українського походження

115 років від дня народження **Григорія Кириловича Міхненка** (1910–1976), українського педагога, Заслуженого вчителя Української РСР

105 років від дня народження **Степана Пилиповича Бевзенка** (1920–2005), українського мовознавця

9 серпня

195 років від дня народження **Пармена Петровича Забелло** (справжнє – Забіла) (1830–1917), українського скульптора

135 років від дня народження **Михайла Євдокимовича Івченка** (1890–1939), українського письменника, прозаїка, журналіста, літературознавця

11 серпня

120 років від дня народження **Юрія Свиридовича Кобилецького** (справжнє ім'я – Іван Спиридонович) (1905–1987), письменника, літературознавця, критика, педагога

115 років від дня народження **Юрія (Марата) Васильовича Андрушенка** (1910–1975), українського поета, журналіста

12 серпня

115 років від дня народження **Олекси (Олеся) Несторовича Гай-Головка** (справжнє – Головка) (1910–2006), українського письменника, поета, літературознавця, журналіста, громадського діяча (Канада)

110 років від дня народження **Олексія Ілліча Сеника** (творчий псевдонім - Олекса Запорізький) (1909–1968), поета, байкаря, драматурга, репресованого

90 років від дня народження **Віктора Гнатовича Герасимчука** (1935–2004), українського композитора, Заслуженого діяча мистецтв України

13 серпня

140 років від дня народження **Євгена Васильовича Нагірного** (1885–1951), архітектора

14 серпня

165 років від дня народження **Ернеста Сетона Томпсона** (Ернеста Евана Томпсона) (1860–1946), канадського прозаїка

80 років від дня народження **Павла Трохимовича Рачка** (1945), українського письменника, журналіста. Народився у м. Березному Рівненської області

16 серпня

165 років від дня народження **Жуля Лафорга** (1860–1887), французького поета-символіста

105 років від дня народження **Генрі Чарлза Буковського** (1920–1994), американського письменника, поета, сценариста

90 років від дня народження **Марії Пантелеймонівни Буряк** (1935–2008), вишивальниці та майстрині декоративно-ужиткового мистецтва

17 серпня

80 років від дня народження **Віктора Геннадійовича Киркевича (Кіркевича)** (1945–2022), краєзнавця, літератора, журналіста, колекціонера

18 серпня

275 років від дня народження **Антоніо Сальєрі** (1750–1825), італійського та австрійського композитора, диригента, педагога

145 років від дня народження **Осипа Кириловича Кузьми** (1880–1954), українського видавця, культурно-освітнього діяча

85 років від дня народження **Сергія Іларіоновича Гулі** (1940), українського письменника. Проживає у м. Рівному

19 серпня

245 років від дня народження **П'єра-Жана Беранже** (1780–1857), французького поета

160 років від дня народження **Олександра Никифоровича Малинки** (1865–1941), етнографа, фольклориста кінця XIX ст. та доби Розстріляного відродження

75 років від дня народження **Олексія Володимировича Штанка** (1950–2000), українського художника-ілюстратора

20 серпня

130 років від дня народження **Омеляна Петровича Нижанківського** (1895–1973), українського піаніста, органіста, композитора, музиколога, педагога, культурного діяча

21 серпня

115 років від дня народження **Дмитра Блажейовського** (1910–2011), українського історика, майстра художньої вишивки (автор вишиваних ікон), священника, церковного діяча

115 років від дня народження **Юрія Григоровича Костюка** (1910–1995), українського письменника, драматурга, сценариста, критика, мистецтвознавця, театрознавця

110 років від дня народження **Лідії Степанівни Мак-Тимошенко** (творчий псевдонім – **Лариса Мурович**) (1915–2002), поетеси, перекладачки, діячки ОУН, журналістки, педагогині, учасниці об'єднання українських письменників у діаспорі «Слово»

110 років від дня народження **Георгія Миколайовича Яблонського** (1915–1955), українського художника, педагога

22 серпня

125 років від дня народження **Петра Григоровича Юрченка** (1900–1972), українського архітектора, мистецтвознавця

105 років від дня народження **Рея Дугласа Бредбері** (1920–2012), американського письменника, драматурга, сценариста

23 серпня

145 років від дня народження **Григорія Джамаловича Гусейнова** (1950), українського прозаїка, видавця, редактора

125 років від дня народження **Лавра (Лаврентія) Івановича Дяченка** (1900–1937), українського поета, публіциста

25 серпня

95 років від дня народження **Георгія Миколайовича Данелія** (1930–2019), грузинського кінорежисера

85 років від дня народження **Миколи Григоровича Жулинського** (1940), літературознавця, критика, академіка НАН України, директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Доктор філологічних наук. Народився у с. Новосілки Демидівського району Рівненської області (нині с. Набережне)

85 років від дня народження **Марії Миколаївни Влад** (1940–2017), української поетеси, журналістки, громадської діячки, спів засновниці Спілки солдатських матерів

26 серпня

145 років від дня народження **Гійома Аполлінера** (справжнє – Аполлінарій Костровицький) (1880–1918), французького поета, критика, художника

27 серпня

255 років від дня народження **Георга Вільгельма-Фрідріха Гегеля** (1770–1831), німецького філософа

100 років із дня народження **Феодосія Кириловича Рогового** (1925–1992), письменника

28 серпня

260 років від дня народження **Тадеуша Чацького** (1765-1813), польського вченого, освітнього діяча, історика, засновника Кременецького ліцею. Похований у м. Дубно Рівненської області

135 років від дня народження **Дмитра Юрійовича Загула** (1890–1944), українського поета, публіциста, літературознавця, критика, перекладача, педагога, громадського діяча

110 років від дня народження **Руа (Орлана) Клода** (1915–1997), французького поета, прозаїка

100 років від дня народження **Григорія Олексійовича Павленка** (1925–1992), художника кіно

90 років від дня народження **Василя Івановича Вихристенка** (1935–2016), поета, перекладача, публіциста

75 років від дня народження **Івана Юрійовича Яцканина** (1950), українського письменника, публіциста, перекладача, журналіста, редактора, видавця (Словаччина)

29 серпня

245 років від дня народження **Жана Огюста Домініка Енгра** (1780–1867), французького живописця

125 років від дня народження **Сергія Федоровича Домазара** (справжнє – Давиденко) (1900–1987), українського письменника, прозаїка, публіциста, перекладача

100 років від дня народження **Дмитра Семеновича Катиніна** (1925–2011), графіка, художника

80 років від дня народження **Михайла Семеновича Каца** (1945–2004), художника кіно, кінорежисера, сценариста

31 серпня

155 років від дня народження **Марії Монтессорі** (1870–1952), італійського педагога

110 років від дня народження **Юрія Олексійовича Жлуктенка** (1915–1990), мовознавця, перекладознавця, перекладача, педагога

100 років від дня народження **Віри Климівни Артамонової** (1925–2016), українського поета

ВЕРЕСЕНЬ

1 вересня

150 років від дня народження **Едгара Райса Берроуза** (1875–1950), американського прозаїка, фантаста

90 років від дня народження **Зеновія Петровича Флінти** (1935–1988), художника декоративного мистецтва, художника, графіка

2 вересня

190 років від дня народження **Петра Савича Єфименка** (1835–1908), етнографа, фольклориста, історика, літературного критика, бібліографа, громадського діяча

180 років від дня народження **Івана Яковича Рудченка** (псевдонім Іван Білик) (1845–1905), українського письменника, перекладача, етнографа, фольклориста, критика, співавтору роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні», старшого брата Панаса Мирного

160 років від дня народження **Андрія Михайловича Андрейчина** (1865–1914), гравера, літографа, видавця, культурного та громадського діяча;

125 років від дня народження **Романа Миколайовича Турина** (1900–1979), українського живописця, громадського діяча

95 років від дня народження **Андрія Агатоновича Добрянського** (Андрій Всеволод Добрянський) (1930–2012), українського та американського оперного та концертно-камерного співака

85 років від дня народження **Богдана Михайловича Сороки** (1940–2015), українського графіка, живописця

3 вересня

150 років від дня народження **Ольги Іполітівни Окуневської** (1875–1960), піаністки, педагогині, культурної та освітньої діячки

95 років від дня народження **Віктора Петровича Тимченка** (1930), українського поета, прозаїка

4 вересня

100 років від дня народження **Івана Володимировича Шостака** (1925–2001), українського майстра декоративного мистецтва

5 вересня

290 років від дня народження **Йоганна Крістіана Баха** (1735–1782), німецького композитора і клавесиніста

100 років від дня народження **Михайла Михайловича Кречка** (1925–1996), композитора, хорового диригента, педагога, публіциста, культурно-громадського діяча, народного артиста УРСР, керівника відомих хорових колективів: Заслужений академічний Закарпатський народний хор, Національна заслужена академічна капела України «ДУМКА», хор Київської опери (Київський муніципальний академічний театр опери та балету для дітей та юнацтва)

65 років від дня народження **Оксани Анатоліївни Ігнащенко** (1960), українського художника-ілюстратора

6 вересня

100 років із дня народження **Петра Федосійовича Мовчуна** (1925–2010), скульптора

7 вересня

150 років від дня народження **Олександра Олександровича Мурашка** (1875–1941), українського живописця, педагога, громадського діяча

8 вересня

Міжнародний день письменності. Відзначається щорічно відповідно до рішення 14-ї сесії ЮНЕСКО № 1.141 (1966)

Міжнародний день солідарності журналістів. Відзначається щорічно з 1958 р. відповідно до рішення IV конгресу Міжнародної організації журналістів. Приурочений до дня пам'яті Ю. Фучика

195 років від дня народження **Фредерика Містраля** (1830–1914), провансальського поета, лексикографа, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1904)

105 років від дня народження **Костянтина Йосиповича Параконьєва** (1920–1987), українського актора театру та кіно, режисера

90 років від дня народження **Леоніда Івановича Рудницького** (1935), українського літературознавця, академіка НАН України

9 вересня

120 років від дня народження **Анатолія Івановича Станіславського** (1905–1995), українського архітектора

80 років від дня народження **Анатолія Олексійовича Хведася** (1945–2017), острозького краєзнавця і музейного працівника, кандидата історичних наук

10 вересня

165 років від дня народження **Володимира Миколайовича Коцовського** (1860–1921), українського літературознавця, філолога, письменника, перекладача, педагога

105 років від дня народження **Мусія Кириловича Богуцького** (1920–1982), українського письменника, критика

85 років від дня народження **Миколи Андрійовича Горбала** (1940), українського поета, музиканта, правозахисника, громадсько-політичного діяча

11 вересня

140 років від дня народження **Девіда Герберта Лоуренса** (1885–1930), англійського письменника

70 років від дня народження **Івана Степановича Сидорчика** (1955), письменника, журналіста. Народився в с. Ромейки Вараського району (до 2021 р. Володимирецького району) Рівненської області. Проживає у м. Вараш. Працював кореспондентом відомчої газети РАЕС «Енергія». Член Національної спілки письменників України. Автор низки збірок поезій та прози

12 вересня

День українського кіно. Відзначається щорічно в другу суботу вересня відповідно до Указу Президента України № 52/96 від 12.01.1996 р.

150 років від дня народження **Олександра Антоновича Кошиця** (1875–1944), українського хорового диригента й композитора, педагога, етнографа, громадського діяча

125 років від дня народження **Леся Лозовського** (справжнє – Олександр Кирилович Лозовський) (1900–1922), українського графіка

115 років від дня народження **Любові Артемівни Дражевської** (1910–2006), української журналістки, літературознавця, редактора, громадської діячки

100 років від дня народження **Олександра Михайловича Лопухова** (1925–2009), художника, педагога, громадського діяча

13 вересня

365 років від дня народження **Данієля Дефо** (1660–1731), англійського прозаїка, публіциста

14 вересня

110 років від дня народження **Галини Денисівни Зорі** (1915–2002), української художниці, майстрині натюрморту, педагогині

15 вересня

170 років від дня народження **Якима Дмитровича Бігдая** (1855–1909), фольклориста, композитора, режисера

155 років від дня народження **Льва Петровича Штейнберга** (1870–1945), українського та російського диригента, композитора, педагога

145 років від дня народження **Юлія Георгійовича Вірага** (1880–1949), українського живописця

135 років від дня народження **Агати Крісті** (справжнє – Мері Кларісса Міллер) (1890–1976), англійської письменниці

120 років від дня народження **Хацкеля Соломоновича Наделя** (1905–1968), бібліографа, бібліотекознавця, історика літератури, фольклориста, сходознавця

100 років із дня народження **Володимира Миколайовича Геншке** (1925–1984), художника декоративного мистецтва

80 років від дня народження **Людмили Михайлівни Скирди** (1945), української поетеси, перекладачки, літературознавця, критика, культуролога

16 вересня

100 років від дня народження **Михайла Семеновича Грицяя** (1925–1988), українського літературознавця, фольклориста, доктора філологічних наук

17 вересня

145 років від дня народження **Іларія Івановича Карбулицького** (1880–1961), українського письменника, видавця, педагога, громадського діяча (За іншими даними народився 17.05.1880 р.)

95 років від дня народження **Євгена Микитовича Лисика** (1930–1991), українського театрального художника, педагога

18 вересня

115 років від дня народження **Михайла Івановича Чабанівського** (справжнє – Циба) (1910–1973), українського письменника, журналіста

120 років від дня народження **Івана Федоровича Манця** (1905–1996), українського художника-ілюстратора

19 вересня

320 років від дня народження **Йоасафа (Йоасафата) Белгородського** (справжні ім'я – Яким Горленко) (1705–1754), освітнього та церковного діяча, письменника

150 років від дня народження **Федора Даниловича Кушнерика** (1875–1941), українського кобзаря

65 років від дня народження **Оксани Стефанівни Забужко** (1960), української письменниці, поетеси, есеїстки, перекладачки, культуролога, громадської діячки

20 вересня

120 років від дня народження **Тетяни Костянтинівни Якимович** (1905–1988), українського філолога, педагога, літературознавця

80 років від дня народження **Світлани Андріївни Йовенко** (1945), української поетеси, публіцистки, прозаїка, перекладачки, критика

60 років від дня народження **Сергія Вікторовича Дзюби** (1965), українського поета, перекладача

55 років від дня народження **Дари Корній** (Мирослави Іванівни Замойської) (1970), українського прозаїка

21 вересня

185 років від дня народження **Терези Бенцон** (1840–1907), французької письменниці, перекладачки, літературного критика

22 вересня

190 років від дня народження **Олександра Опанасовича Потебні** (1835–1891), українського ученого, філолога, фольклориста

150 років від дня народження **Мікалоюса Константінаса Чюрльоніса** (1875–1911), литовського живописця і композитора

135 років від дня народження **Павла Варламовича Носача** (1890–1966), українського кобзаря, бандуриста, композитора

23 вересня

135 років від дня народження **Аркадія Васильовича Казки** (1890–1929), українського поета, перекладача, педагога

115 років від дня народження **Якоба Штрайта** (1910–2009), швейцарського прозаїка, драматурга

24 вересня

150 років від дня народження **В'ячеслава Костянтиновича Розвадовського** (1875–1943), художника, педагога, популяризатора народного мистецтва

135 років від дня народження **Івана Івановича Мозалевського** (Жан Алле) (1890–1975), українського художника, графіка, педагога

130 років від дня народження **Сергія Гордійовича Карпенка** (1895–1959), українського актора

25 вересня

260 років від дня народження **Міхала Клеофаса Огінського** (1765–1833), польського композитора і державного діяча

145 років від дня народження **Володимира Олександровича Щепотьєва** (1880–1937), українського архівіста, літературознавця, етнографа, перекладача, композитора, театрального діяча, педагога

135 років від дня народження **Павла Кашинського** (1890–1980), українського журналіста, видавця, педагога (Німеччина)

125 років від дня народження **Петра Якимовича Вільхового** (1900–1975), українського письменника

100 років від дня народження **Юрія Павловича Хілобокова** (1925–1996), диригента, скрипаля, педагога

100 років від дня народження **Михайла Сергійовича Бароянца** (1925–2006), українського художника вірменського походження

95 років від дня народження **Шела Сільверстейна** (1930–1999), американського поета, драматурга, сценариста, художника-ілюстратора

85 років від дня народження **Лариси Захарівни Мороз** (1940), українського літературознавця, театрознавця

70 років від дня народження **Віктора Ковальчука** (1955), Член Національної спілки архітекторів України (1984). Автор проєкту Свято-Покровського кафедрального собору, пам'ятників Т. Г. Шевченку, С. Петлюрі, К. Савурі, У. О. Самчуку у м. Рівному та інших архітектурних споруд

26 вересня

Європейський день мов. Відзначається щорічно з 2001 р. за ініціативи Ради Європи з метою сприяння та популяризації багатомовності у Європі

140 років від дня народження **Михайла Орисика** (1885–1946), українського майстра декоративного мистецтва, педагога, засновника школи дерев'яної лемківської скульптури України

140 років від дня народження **Всеволода Михайловича Зуммера** (1885–1970), українського мистецтвознавця, педагога, репресованого

105 років від дня народження **Івана Миколайовича Носенка** (1920–2000), українського скульптора

85 років від дня народження **Світлани Іванівни Коливанової** (Коливанова-Попеску) (1940), української артистки балету, педагога

85 років від дня народження **Степана Івановича Наливайка** (1940), письменника, вченого сходознавця, перекладача. Народився в с. Масевичі Рокитнівського району Рівненської області

65 років від дня народження **Роба Скоттона** (1960), англійського письменника, художника-ілюстратора

27 вересня

150 років від дня народження **Олександра Матвійовича Вербицького** (1875–1958), українського архітектора

140 років від дня народження **Юхима Михайліва** (1885–1935), українського художника, поета, пам'яткоохоронця і мистецтвознавця

130 років від дня народження **Володимира Олександровича Кобилянського** (1895-1919), поета, перекладача

125 років від дня народження **Микити Миновича Грищенка** (1900–1987), українського педагога

100 років від дня народження **Володимира Васильовича Голозубіва** (Голозубова) (1925–2010), українського художника-ілюстратора

95 років від дня народження **Радомира Борисовича Василевського** (1930–1998), українського кінорежисера та кінооператора

28 вересня

130 років від дня народження **Володимира Олександровича Кобилянського** (1895–1919), українського поета, перекладача

29 вересня

215 років від дня народження **Елізабет Гаскелл** (1810–1865), англійської письменниці

180 років від дня народження **Івана Карповича Карпенка-Карого** (справжнє – Тобілевич) (1845–1907), українського драматурга, прозаїка, актора, режисера, громадського та театрального діяча

145 років від дня народження **Ніко (Ніколоза) Мерабовича Лордкіпанідзе** (1880–1944), грузинського письменника

30 вересня

Всеукраїнський день бібліотек. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 471/98 від 14.05.1998 р.

125 років від дня народження **Параски Олексіївни Березовської** (1900–1986), української вишивальниці

75 років від дня народження **Анатолія Григоровича Іваненка** (1950), живописця, педагога, викладача Рівненської дитячої художньої школи

ЖОВТЕНЬ

1 жовтня

Міжнародний день музики. Відзначається щорічно за рішенням Міжнародної музичної ради при ЮНЕСКО

Всесвітній день архітектури. Встановлений у 1985 р. Міжнародним союзом архітекторів, що виник у 1946 р. та відзначається у перший понеділок жовтня (5 жовтня). В Україні **День архітектури України** встановлено у 1995 р. та відмічається щорічно 1 жовтня

85 років від дня народження **Михайла Ільковича Михайлюка** (1940), українського письменника, критика, видавця, перекладача (Румунія)

2 жовтня

160 років від дня народження **Дениса Володимировича Січинського** (1865–1909), українського композитора, хорового диригента, педагога, громадського діяча, першого професора музики у Галичині

90 років від дня народження **Юрія Григоровича Савченка** (1935–2018), українського художника

90 років від дня народження **Ірми Фантинівни Тоцької** (1935–2013), музеєзнавиці, історикині, археологині

3 жовтня

150 років від дня народження **Сулеймана Сані Ахундова** (1875–1939), азербайджанського письменника і драматурга

125 років від дня народження **Томаса Клейтона Вулфа** (1900–1938), американського письменника

4 жовтня

День працівників освіти. Відзначається щорічно у першу неділю жовтня відповідно до Указу Президента України № 513/94 від 11.09.1994 р.

305 років від дня народження **Джованні Баттісти Піранезі** (1720–1778), італійського архітектора, гравера, графіка, археолога

140 років від дня народження **Дмитра Васильовича Андрусенка** (1885–1965), українського бандуриста, диригента, педагога та організатора капели бандуристів

5 жовтня

Всесвітній день вчителя. Відзначається щорічно 5 жовтня в ознаменуванні річниці підписання Рекомендації ЮНЕСКО та Міжнародної організації праці щодо становища вчителів від 1966 р.

Всесвітній день архітектури. Відзначається щорічно в перший понеділок жовтня за рішенням 20-ї Генеральної асамблеї Міжнародного союзу архітекторів

95 років від дня народження **Валерія Федоровича Зелінського** (1930–1997), українського графіка

85 років від дня народження **Володимира Омеляновича Забаштанського** (1940–2001), українського поета, перекладача

70 років тому відкрито **Рівненське музичне училище** (1955)

8 жовтня

440 років від дня народження **Генріха Шютца** (1585–1672), німецького композитора і органіста

140 років від дня народження **Володимира Юхимовича Свідзинського** (1885–1941), українського поета, літературознавця

135 років від дня народження **Михайла Івановича Кутинського** (1890–1974), українського краєзнавця, історика, прозаїка, громадського діяча

125 років від дня народження **Файни Григорівни Гасенко** (1900–1965), української актриси

120 років від дня народження **Сергія Юхимовича Даушкова** (1905–1991), поета, прозаїка-казкаря

100 років від дня народження **Степана Ільковича Стельмашука** (1925–2011), українського хорового диригента, педагога та фольклориста

100 років від дня народження **Леся Миколайовича Кузьмінкова** (1925–2012), українського художника монументально-декоративного мистецтва грецького походження, графіка, скульптора, громадського діяча

9 жовтня

190 років від дня народження **Шарля-Каміля Сен-Санса** (1835–1921), французького композитора, диригента, музичного критика

100 років від дня народження **Олександри Миколаївни Клімової** (1925–2003), організатора бібліотечної справи на Рівненщині, директорки Центральної міської бібліотеки ім. В. Г. Короленка та централізованої бібліотечної системи м. Рівне

95 років від дня народження **Івана Федоровича Шишка** (1930–2003), педагога, історика, краєзнавця. Проживав в с. Липки Гоцанського району Рівненської області

10 жовтня

120 років від дня народження **Івана Івановича Волошина** (1905–1973), українського письменника

11 жовтня

День художника. Відзначається щорічно в другу неділю жовтня відповідно до Указу Президента України № 1132/98 від 09.11.1998 р.

145 років від дня народження **Григорія Семеновича Кожушка** (1880–1924), українського кобзаря

140 років від дня народження **Франсуа Моріака** (1885–1970), французького письменника, лауреата Нобелівської премії

12 жовтня

95 років від дня народження **Радія Федоровича Полонського** (1930–2003), українського письменника, драматурга, публіциста, журналіста, перекладача

90 років від дня народження **Лучано Паваротті** (1935–2007), видатного італійського оперного співака

13 жовтня

140 років від дня народження **Романа Михайловича Волкова** (1885–1959), українського фольклориста та літературознавця

14 жовтня

170 років від дня народження **Юрія-Калмана Жатковича** (1855–1920), перекладача, письменника, літературознавця, історика, етнографа, священника

85 років від дня народження **Олександра (Леся) Олександровича Сердюка** (1940–2010), українського актора театру та кіно, педагога

75 років від дня народження **Віктора Федоровича Баранова** (1950–2014), українського письменника, поета, прозаїка, перекладача

15 жовтня

2095 років від дня народження **Марона Публія Вергілія** (70 до н. е. – 19 до н. е.), найвидатнішого поета стародавнього Риму та античної літератури, автора епосу «Енеїда»

165 років від дня народження **Софії Віталіївни Тобілевич** (1860–1953), української актриси, письменниці, перекладачки, фольклористки, етнографа

130 років від дня народження **Володимира Зеноновича Гжицького** (1895–1973), українського письменника, публіциста, перекладача, мемуариста

120 років від дня народження **Чарльза Персі Сноу** (1905–1980), англійського письменника

90 років від дня народження **Володимира Опанасовича Грабоуса** (1935–2004), українського поета, байкаря, сатирика. Уродженець села Мощаниця Острозького району

16 жовтня

50 років від часу відкриття **Рівненського театру ляльок** (1975). Нині Рівненський академічний обласний театр ляльок

17 жовтня

255 років від дня народження **Йоганна-Христіана Енгеля** (1770–1814), австрійського історика, автора праць про Україну

195 років від дня народження **Аполлонія Дорофійовича Сендунського** (1830–1882), краєзнавця, церковно-громадського і освітнього діяча Волині, популяризатора острозької давнини.

110 років від дня народження **Артура Ашера Міллера** (1915–2005), американського драматурга і прозаїка

110 років від дня народження **Марка Ілліча Янковського** (1915–2005), українського театрального художника

105 років від дня народження **Мігеля Делібеса** (1920–2010), іспанського письменника

95 років від дня народження **Леоніда Самійловича Товстухи** (1930–2010), українського майстра декоративно-ужиткового мистецтва

90 років від дня народження **Олександра Даниловича Пономаріва** (1935–2020), вченого, мовознавця, перекладача, публіциста, етнолога, літературознавця, громадського діяча;

80 років від дня народження **Володимира Андрійовича Чепелика** (1945–2021), скульптора, педагога

18 жовтня

140 років від дня народження **Миколи Івановича Баженова** (1885–1962), українського мовознавця, педагога

125 років від дня народження **Харитини Мусіївни Кононенко** (1900–1943), української громадської діячки, журналістки. У 1941–1943 рр. – одна з керівників легального Українського Червоного Хреста на Волині з осередком у м. Рівному. Займалася відродженням «Просвіти». Загинула у м. Рівному. На вулиці Соборній, у м. Рівному на її честь встановлено пам'ятну дошку

115 років від дня народження **Андрія Васильовича Бронського** (1910–1942), українського письменника, літературознавця, критика

100 років від дня народження **Петра Микитовича Мороза** (1925–2013), художника, графіка

60 років від дня народження **Сергія Володимировича Пояркова** (1965), українського художника

19 жовтня

145 років від дня народження **Олекси Теодотовича Назаріва** (1880–1918?), українського бібліографа, критика, перекладача, громадсько-політичного діяча

135 років від дня народження **Олени Борисівни Курило** (1890–1946), українського філософа, мовознавця

130 років від дня народження **Петра Івановича Гузя** (1895–1959), кобзаря, одного із визначних майстрів бандуристів 1-ї половини ХХ ст.

115 років від дня народження **Федора Федоровича Манайла** (1910–1978), українського живописця, громадського діяча

110 років від дня народження **Ігоря Кириловича Свешнікова** (1915–1995), історика, археолога. Проводив археологічні розкопки на «Козацьких могилах» (с. Плешева Радивилівського району), в м. Дубні. Автор монографії «Битва під Берестечком» (1992)

95 років від дня народження **Дмитра Григоровича Янка** (1930–2015), українського мистецтвознавця, історика, громадського діяча

80 років від дня народження **Володимира Івановича Кочергіна** (1945–1991), поета

20 жовтня

125 років від дня народження **Джека Ліндсея** (1900–1990), англійського письменника, критика, літературознавця, перекладача

100 років від дня народження **Дмитра Федоровича Шкрібляка** (1925–2008), майстра художнього різьблення та інкрустації на дереві

21 жовтня

235 років від дня народження **Альфонса Марі Луї де Ламартіна** (1790–1869), французького письменника, історика, політичного діяча

125 років від дня народження **Поліни Мусіївни Нятко** (Нятко-Табачникова) (1900–1994), української актриси, режисера, педагога

125 років від дня народження **Василя Тисяка** (1900–1967), українського співака (лірично-драматичний тенор), виконавця стрілецьких пісень. З 1951 р. по 1967 р. співак проживав у Канаді, де й похований у м. Торонто

115 років від дня народження **Поліни Володимирівни Куманченко** (1910–1992), української актриси

75 років від дня народження **Наталії Миколаївни Кушнарєнко** (1950), українського бібліографознавця, бібліотекознавця

22 жовтня

215 років від дня народження **Миколи Кузьмича Іванова** (справжнє – Кабрченський) (1810–1880), українського співака

115 років від дня народження **Параски Юхимівни Амбросій** (1910–1997), української поетеси

100 років від дня народження **Петра Костьовича Медведика** (1925–2006), літературознавця, фольклориста, етнографа, бібліографа, мистецтвознавця та краєзнавця

95 років від дня народження **Вілена Олександровича Калюти** (1930–1999), українського кінооператора

90 років від дня народження **Бориса Ілліча Олійника** (1935–2017), українського поета, поета, перекладача, громадського та політичного діяча, Героя України, академіка

23 жовтня

110 років із дня народження **Зінаїди Володимирівни Волковинської** (1915–2010), художниці, графікині

105 років від дня народження **Джанні Родарі** (Джованні Франческо Родарі) (1920–1980), італійського казкаря, прозаїка, журналіста

105 років від дня народження **Степана Михайловича Горака** (1920–1986), українського історика, славіста, публіциста, бібліографа, громадського діяча

25 жовтня

200 років від дня народження **Йоганна Штрауса** (сина) (1825–1899), австрійського композитора, скрипаля, диригента

165 років від дня народження **Миколи Семеновича Самокиша** (1860–1944), українського художника-ілюстратора

140 років від дня народження **Карпа Дем'яновича Трохименка** (1885–1979), художника, педагога, історика образотворчого мистецтва

120 років від дня народження **Абу Арсенбасва** (1905–1995), казахського письменника

100 років від дня народження **Георгія Миколайовича Кислого** (1925–1997), українського архітектора

26 жовтня

340 років від дня народження **Доменіко Скарлатті** (1685–1757), італійського композитора і клавесиніста

140 років від дня народження **Андрія Васильовича Ніковського** (1885–1942), громадського та політичного діяча, члена Української Центральної Ради, літературознавця, мовознавця, журналіста, борця за незалежність України у XX ст.

75 років від дня народження **Володимира Савовича Лиса** (1950), українського прозаїка, драматурга

55 років від дня народження **Романа Степановича Скиби** (1970), українського поета

27 жовтня

280 років від дня народження **Максима Созонтовича Березовського** (1745–1777), українського композитора, диригента, співака, класика європейської музики

120 років від дня народження **Тамари Михайлівни Мороз-Стрілець** (1905–1994), письменниці, літературознавиці

90 років від дня народження **Віталія Миколайовича Куликова** (1935–2015), художника, графіка, книжкового дизайнера, педагога

28 жовтня

130 років від дня народження **Майка (Михайла Гервасійовича) Йогансена** (1895–1937), українського поета, прозаїка, літературного критика, перекладача, журналіста, мовознавця, сценариста, представника «Розстріляного Відродження», репресованого

100 років від дня народження **Георгія Миколайовича Кислого** (1925–1997), українського архітектора

29 жовтня

240 років від дня народження **Фрідріха-Адольфа-Вільгельма Дістервега** (1790–1966), німецького педагога

125 років від дня народження **Степана Бена** (справжнє – Степан Федорович Бендюженко) (1900–1937), українського поета

95 років від дня народження **Валерії Семенівни Вірської-Котляр** (1930–2016), української артистки балету, балетмейстера, педагога

30 жовтня

235 років від дня народження **Кароля Юзефа Ліпінського** (1790–1861), польського скрипаля, композитора, віолончеліста, педагога

200 років від дня народження **Дмитра Івановича Безперчого** (1825–1913), українського художника-ілюстратора

145 років від дня народження **Павла Костянтиновича Федоренка** (1880–1962), українського історика, краєзнавця

115 років від дня народження **Кузьми Кіндратовича Гриба** (1910–1997), українського прозаїка, критика

31 жовтня

230 років від дня народження **Джона Кітса** (1795–1821), англійського поета

100 років від дня народження **Зіновії Тарасівни Франко** (1925–1991), українського мовознавця

ЛИСТОПАД

1 листопада

130 років від дня народження **Василя Сергійовича Яременка** (1895–1976), українського актора

90 років від дня народження **Маргарити Павлівни Жиліної** (1935–2022) художниці декоративного мистецтва, педагогині

85 років від дня народження **Миколи Хомича Лиходіда** (1940–1993), українського поета, журналіста

2 листопада

90 років від дня народження **Володимира Родіоновича Коломійця** (1935–2017), українського поета, лауреата Шевченківської премії

3 листопада

525 років від дня народження **Бенвенуто Челліні** (1500–1571), італійського скульптора, живописця, ювеліра, письменника

160 років від дня народження **Сергія Петровича Мартоса** (1865–1911), українського письменника, перекладача

5 листопада

145 років від дня народження **Міхаїла Садовяну** (1880–1961), румунського письменника, перекладача творів Т. Г. Шевченка, державного та громадського діяча

110 років від дня народження **Анатолія Мефодійовича Хорунжого** (1915–1991), українського письменника, журналіста

6 листопада

170 років від дня народження **Дмитра Івановича Яворницького** (1855–1940), прозаїка, історика, археолога, дослідника українського козацтва, археолога, етнографа, письменника, академіка

120 років від дня народження **Дмитра Федоровича Головка** (1905–1978), українського художника декоративного мистецтва

100 років із дня народження **Миколи Євгеновича Петренка** (1925–2020), письменника, драматурга, журналіста

100 років від дня народження **Олени Йосипівни Француз** (1925–2012), майстрині декоративного мистецтва у галузі ткацтва

7 листопада

110 років від дня народження **Наталії Михайлівни Скорульської** (1915–1982), балерини, балетмейстерки, лібретистки, педагогині

95 років від дня народження **Євгена Дмитровича Васильченка** (1930), українського письменника, поета, гумориста

8 листопада

125 років від дня народження **Маргарет Манерлін Мітчелл** (1900–1949), американської письменниці

105 років від дня народження **Кирила Володимировича Курашкевича** (1920–2010), українського письменника

9 листопада

День української писемності та мови. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1241/97 від 06.11.1997 р.

Всеукраїнський день працівників культури та майстрів народного мистецтва. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1209/2011 від 30.12.2011 р. (зі змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 717/2013 від 30.12.2013 р.)

140 років від дня народження **Віктора Олександровича Барвінського** (1885–1940), українського історика, архівіста

115 років від дня народження **Євгенії Ромуальдівни Зарицької** (1910–1979), української співачки, педагога (Франція)

10 листопада

65 років від дня народження **Ніла Річарда Маккіннона Геймана** (1960), англійського прозаїка, фантаста, автора графічних романів та коміксів, кіносценаріїв

11 листопада

140 років від дня народження **Віктора Никаноровича Андрієвського** (1885–1967), українського педагога, громадського діяча, публіциста

130 років від дня народження **Зіновія Лиська** (1895–1969), українського композитора, музикознавця, фольклориста, педагога, музично-громадського діяча (США)

12 листопада

220 років від дня народження **Дмитра Михайловича Старицького** (1805–після 1871), українського театального діяча, режисера і драматурга

185 років від дня народження **Рене Франсуа Огюста Родена** (1840–1917), французького скульптора

120 років від дня народження **Івана Крушельницького** (1905–1934), поета, драматурга, графіка, мистецтвознавця, літературного критика, представника «Розстріляного Відродження», репресованого

13 листопада

280 років від дня народження **Валентина Гаюї** (1745–1822), французького педагога

175 років від дня народження **Роберта Луїса Стівенсона** (1850–1894), англійського прозаїка

150 років від дня народження **Михайла Михайловича Мочульського** (1875–1940), українського літературознавця, критика, перекладача

100 років від дня народження **Людмили Семенівни Міляєвої** (1925–2022), мистецтвознавиці, педагогині

14 листопада

185 років від дня народження **Клода Оскара Моне** (1840–1926), французького живописця, одного із засновників імпресіонізму

140 років від дня народження **Соні Делоне** (справжні ім'я та прізвище – Сара Штерн) (1885–1979), української художниці, дизайнери єврейського походження

15 листопада

125 років від дня народження **Володимира Івановича Блавацького** (справжнє – Трач) (1900–1953), українського актора, режисера, антрепренера, театрального діяча (США)

95 років від дня народження **Марти Теодозіївни Тарнавської** (1930), української поетеси, перекладачки, критика, літературознавця, бібліографа (США)

16 листопада

150 років від дня народження **Івана Омеляновича Левицького** (1875–1938), скрипаля, композитора, хорового диригента, педагога

130 років від дня народження **Галини Іванівни Орлівни** (справжнє прізвище – Мневська) (1895–1955), театральної актриси, письменниці, перекладачки, педагогині

110 років із дня народження **Григорія Олексійовича Томенка** (1915–1994), художник, графіка, плакатиста

95 років від дня народження **Олександра Степановича Сацького** (1930–1986), українського письменника, кінодраматурга

17 листопада

120 років від дня народження **Михайла Андрійовича Жовтобрюха** (1905–1995), мовознавця;

100 років від дня народження **Анатолія Сергійовича Буковського** (1925–2006), кінорежисера, актора, сценариста

55 років від дня народження **Андрія Анатолійовича Кокотюхи** (1970), українського прозаїка, журналіста

18 листопада

165 років від дня народження **Ігнація Яна Падеревського** (1860–1941), польського піаніста, диригента, композитора, державного та політичного діяча

100 років від дня народження **Зіновії Зіновіївни Масляк** (1925–1984), художниці декоративного мистецтва

80 років від дня народження **Миколи Івановича Фірсова** (1945–2022), художника декоративного мистецтва, кераміста

19 листопада

150 років від дня народження **Катрі Гриневичевої** (Катерини Василівни Гриневич) (1875–1947), прозаїка українського зарубіжжя

130 років від дня народження **Степана Володимировича Масляка** (1895–1960), українського поета, перекладача

120 років від дня народження **Авеніра Калениковича Коломийця** (1905–1946), українського письменника, театрального режисера, художника, журналіста. Народився у с. Городець Володимирецького району. За іншою версією – у с. Бережниці Дубровицького району Рівненської області

105 років від дня народження **Анатолія Олександровича Пламеницького** (1920–1982), українського живописця

100 років від дня народження **Аліни Миколаївни Ламах** (1925–2020), художниці, майстрині декоративного мистецтва

95 років від дня народження **Георгія Борисовича Авер'янова** (1930–1991), українського віолончеліста, педагога

95 років від дня народження **Павла Яковича Лотоцького** (1930–2012), музеєзнавця, заслуженого працівника культури України. Перший директор Державного історико-меморіального заповідника «Козацькі могили» (нині Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви»)

20 листопада

195 років від дня народження **Михайла Васильовича Брянського** (1830–1908), українського живописця

100 років від дня народження **Георгія Миколайовича Павлюка** (1925–1987), художника, педагога

70 років від дня народження **Валентини Петрівни Ярошук** (1955), бібліотекарки, кандидатки історичних наук, директорки Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки, голови Рівненського обласного відділення Української бібліотечної асоціації

21 листопада

Всесвітній день телебачення. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 51 / 205

195 років від дня народження **Андрія Миколайовича Марковича** (Маркевич) (1830–1907), українського етнографа, музиканта, правника, громадського та культурно-освітнього діяча

140 років від дня народження **Нестора Феофановича Городовенка** (1885–1964), хорового диригента, педагога, художнього керівника капели «Думка»

115 років від дня народження **Володимира Максимовича Перепелюка** (1910–2000), українського кобзаря, бандуриста, композитора

23 листопада

75 років від дня народження **Роберта Зейделя** (1850–1933), швейцарського педагога

165 років від дня народження **Марії Костянтинівни Башкирцевої** (Башкірцева) (1860–1884), української художниці, майстрині жанрового живопису

125 років від дня народження **Параски Іванівни Власенко** (1900–1960), української майстрині декоративного розпису

105 років від дня народження **Пауля Целана** (Пауля Пессаха Лео Анчеля) (1920–1970), австрійського поета, перекладача

175 років від дня народження **Миколи Корниловича Бодаревського** (1850–1921), українського художника

25 листопада

125 років від дня народження **Пилипа Федоровича Гузюка** (1900–1968), українського письменника

120 років від дня народження **Ніла Антоновича Хасевича** (1905–1952), українського художника, графіка, активного громадського і політичного діяча, члена ОУН і УГВР. Народився у с. Дюксин Костопільського району Рівненської області

100 років від дня народження **Юрія Дмитровича Бедзика** (1925–2008), українського прозаїка, фантаста, драматурга

26 листопада

115 років від дня народження **Івана Архиповича Білика** (1910–1999), українського майстра художньої кераміки

100 років від дня народження **Опанаса Івановича Заливахи** (1925–2007), художника, графіка, скульптора, громадського діяча, політв'язня радянського режиму

27 листопада

65 років від дня народження **Міли (Людмили Петрівни) Іванцової** (1960), українського прозаїка, перекладача, журналіста

65 років від дня народження **Еліни Іванівни Заржицької** (1960), українського казкаря, прозаїка

28 листопада

145 років від дня народження **Сергія Івановича Маслова** (1880–1957), українського вченого бібліографа, літературознавця

135 років від дня народження **Зінаїди Павлівни Тулуб** (1890–1964), української письменниці, перекладачки, літературознавця, педагога

90 років від дня народження **Бориса Петровича Пяниди** (1935–2020), українського художника декоративного мистецтва

29 листопада

80 років від дня народження **Олександра Дмитровича Поступного** (1945–2009), художника

30 листопада

Міжнародний день захисту інформації

190 років від дня народження **Марка Твена** (Клеменса Семюела Ленгорна) (1835–1910), американського прозаїка, журналіста

135 років від дня народження **Григорія Федоровича Гринька** (1890–1938), українського політичного, державного та освітнього діяча, педагога

110 років від дня народження **Андрія Євменовича Лисенка** (1915–1984), українського перекладача

90 років від дня народження **Дмитра Семеновича Чередниченка** (1935), українського поета, педагога, літератора, перекладача, літературного редактора, мистецтвознавця

ГРУДЕНЬ

1 грудня

610 років від дня народження **Яна Длугоша гербу Венява** (1415–1480), польського історика-літописця, дипломата. Автор «Історії Польщі» («Хроніка Длугоша») в 12 томах. У праці під 1283 р. згадується м. Рівне

130 від дня народження **Миколи Григоровича Бутовича** (1895–1961), українського художника ілюстратора, прозаїка, мемуариста

120 років від дня народження **Володимира Миколайовича Костецького** (1905–1968), українського художника, педагога

115 років від дня народження **Марії Галун-Блок** (Галун-Блак) (1910–1998), української письменниці, перекладачки (США)

95 років від дня народження **Романа Миколайовича Федоріва** (1930–2001), українського письменника, прозаїка, публіциста, журналіста, громадського діяча, лауреата Шевченківської премії

90 років від дня народження **Вуді Аллена** (1935), американського кінорежисера

3 грудня

230 років від дня народження **Томаса Карлейля** (1795–1881), шотландського письменника, історика, філософа

190 років від дня народження **Семюела Батлера** (1835–1902), англійського письменника

150 років від дня народження **Райнера Марії Рільке** (Рене Карла Вільгельма Йоганна Йозефа Марії Рільке) (1875–1926), австрійського поета, прозаїка, есеїста

130 років від дня народження **Олександра Лазаровича Когана** (1895–1963), українського композитора та педагога

110 років від дня народження **Тетяни Георгіївни Чернишової** (1915–1997), української кінооператорки

95 років від дня відкриття (1930) у м. Харкові **Української академії друкарства** (до 1994-го – Український поліграфічний інститут ім. Івана Федорова, м. Львів)

95 років від дня народження **Жана-Люка Годара** (1930), французького режисера, актора, сценариста, продюсера

4 грудня

130 років від дня народження **Семена Матвійовича Міляєва** (1895–1961), українського художника-оформлювача, графіка

5 грудня

165 років від дня народження **Гуго Гаудига** (1860–1923), німецького педагога

140 років від дня народження **Миколи Степановича Погрібняка** (1885–1965), українського художника, педагога

105 років від дня народження **Олексія Івановича Кудіна** (1920–1998), українського літературознавця, критика, поета

100 років від дня народження **Михайла Володимировича Ткаченка** (1925–1999), художника, мистецтвознавця, педагога

65 років від дня народження **Ярослава Олексійовича Поліщука** (1960), літературознавця, педагога, краєзнавця, доктора філологічних наук. Народився в с. Самостріли Корецького району Рівненської області

6 грудня

100 років від дня народження **Ярослава Остаповича Пури** (1925–2006), українського мовознавця, дослідника топоніміки Рівненщини, педагога, краєзнавця, викладача Рівненського державного педагогічного інституту (1959–1985). Кандидат філологічних наук. Автор видань «Край наш у назвах», «Сучасні прізвища Ровенщини» та ін.

90 років від дня народження **Євгена Олексійовича Звєздова** (1935–1988), українського художника-ілюстратора

85 років від дня народження **Ірини Онуфрїївни Стасів-Калинець** (1940–2012), української письменниці, поетеси, художниці, правозахисниці, громадської діячки

7 грудня

125 років від дня народження **Катерини Василівни Білокур** (1900–1961), української художниці, майстрині народного декоративного живопису

8 грудня

1960 років від дня народження **Квінта Горація Флакка** (65–68 рр. до н. е.), поета «золотої доби» давньоримської літератури, одного з найушлавлєніших авторів у всій світовій літературі

160 років від дня народження **Яна Сибелїуса** (1865–1957), фїнського композитора і диригента

90 років від дня народження **Юрія Георгїйовича Лукана** (1935–2001), українського письменника, культурного діяча

9 грудня

155 років від дня народження барона **Федора (Теодора) Рудольфовича Штейнгеля** (1870–1946), українського громадсько-політичного і культурного діяча, дипломата. Організатор першого на Волині сільського музею в с. Городок Рівненського району Рівненської області

120 років від дня народження **Стефанїї Мефодїївни Гебус-Баранецької** (1905–1985), української художниці, графікини

55 років від дня народження **Анни Гавальди** (1970), французького прозаїка, журналіста

10 грудня

205 років від дня народження **Олександра (Олекси) Петровича Бахматюка** (Бахметюк, Бахміцький, Бахмінський) (1820–1882), українського майстра художньої кераміки

195 років від дня народження **Емілі Елізабет Дікінсон** (1830–1886), американської поетеси

150 років від дня народження **Данила Івановича Роздольського** (1875–1902), композитора, священника

90 років від дня народження **Миколи Петровича Гевелюка** (1935–1999), українського художника, графіка

40 років тому в м. Острозі у Луцькій надбрамній вежі XVI ст. відкрито **Музей книги та друкарства** (1985). Нині Музей книги та друкарства КЗ «Державний історико-культурний заповідник м. Острога» РОР. Автор тематико-експозиційного плану музею С. В. Позіховська, автор проекту архітектурно-художнього оформлення Є. Є. Шаповалов

11 грудня

215 років від дня народження **Альфреда де Мюссе** (1810–1857), французького письменника, поета, драматурга, прозаїка

135 років від дня народження **Миколи Матійовича Матієва-Мельника** (справжнє – Мельник) (1890–1947), українського письменника, перекладача, журналіста, педагога (США)

12 грудня

235 років від дня народження **Олексія Івановича Мартоса** (1790–1842), українського історика

55 років від дня смерті **Натана Ісайовича Альтмана** (1889–1970), українського художника-кубіста, пейзажиста, портретиста, скульптора, книжкового графіка, сценографіста, ілюстратора до Старого Заповіту (1933)

13 грудня

305 років від дня народження **Карла Гоцці** (1720–1806), італійського драматурга та поета

155 років від дня народження **Миколи Івановича Сагарди** (1870–1943), українського релігієзнавця, бібліотекаря, бібліографа

120 років від дня народження **Андрія Юрійовича Тобілевича** (1905–1979), діяча культури, засновника державного заповідника-музею І.К. Карпенка-Карого «Хутір Надія»

110 років від дня народження **Андрія Матвійовича Бобира** (1915–1994), українського кобзаря, соліста-бандуриста, диригента, педагога

14 грудня

185 років від дня народження **Михайла Петровича Старицького** (1840–1904), українського драматурга, поета, театрального діяча

130 років від дня народження **Поля Елюара (Ежен Грендель)**, 1895–1952), французького поета

105 років від дня народження **Розмері Саткліф** (1920–1992), англійського прозаїка, автора історичних романів

15 грудня

60 років від дня смерті **Ганни Федосівни Собачко-Шостака** (1883–1965), української майстрині декоративного розпису. До 1930-х рр. за її ескізами вишивали декоративні панно, килими на весь СРСР, роботи експонувалися з 1913 р. в м. Києві і Парижі, Берліні, Дрездені,

Мюнхені. Навчала українських художниць П. Власенко, М. Примаченко, Т. Пату, Н. Білоконь, М. Пособчук

16 грудня

255 років від дня народження **Людвіга Ван Бетховена** (1770–1827), німецького композитора і піаніста, останнього представника «віденської класичної школи»

250 років від дня народження **Джейн Остін** (1775–1817), англійського прозаїка

100 років від дня народження **Володимира Андрійовича Беця** (1925–2017), українського скульптора, художника, педагога

17 грудня

195 років від дня народження **Жуля Гонкура** (1830–1870), французького письменника

125 років від дня народження **Івана Івановича Чабаненка** (1900–1972), українського режисера, актора, педагога

80 років від дня народження **Джаклін Вілсон** (1945), англійського прозаїка

18 грудня

145 років від дня народження **Северини Іванівни Кабарівської** (1880–1929), української письменниці, публіцистки, громадсько-культурної діячки

19 грудня

195 років від дня народження **Данила Лукича Мордовця** (Сліпченко-Мордовець, Мордовцов, Мордовцев) (1830–1905), українського та російського письменника, історика, публіциста, громадського діяча

110 років від дня народження **Едіт Піаф** (Едіт Джованна Гассіон) (1915–1963), французької естрадної співачки.

105 років від дня народження **Миколи Даниловича Руденка** (1920–2004), українського письменника-фантаста, поета, філософа, громадського діяча, засновника української Гельсінської групи, Героя України, лауреата Шевченківської премії

20 грудня

235 років від дня народження **Євграфа Матвійовича Філомафітського** (1790–1831), українського вченого, письменника, одного із засновників української журналістики

170 років від дня народження **Амвросія Андрійовича Ждахи** (справжнє прізвище – Смаглій) (1855–1927), художника, графіка, збирача усної народної творчості

21 грудня

115 років від дня народження **Івана Іриней Дмитровича Боднарчука** (справжнє – Чабанрук) (1910–1990), українського письменника, диригента, журналіста, педагога, культурно-громадського діяча (Канада)

22 грудня

100 років від дня народження **Олександра Ілліча Мікори** (1925–2014), українського художника, графіка, педагога

24 грудня

120 років від дня народження **Костянтина Федоровича Данькевича** (1905–1984), українського композитора, піаніста, педагога

115 років від дня народження **Петра Онуфрійовича Дорошка** (1910–2001), українського письменника, поета, перекладача

105 років від дня народження **Святослава Йосиповича Караванського** (1920–2016), українського поета, мовознавця, журналіста, перекладача, правозахисника, громадсько-політичного діяча

25 грудня

130 років від дня народження **Григорія Гурійовича Верьовки** (1895–1964), українського композитора, хорового диригента, фольклориста, педагога, музично-громадського діяча

125 років від дня народження **Олександра Захаровича Мінківського** (1900–1979), українського хорового диригента, педагога

27 грудня

135 років від дня народження **Василя Костянтиновича Ємця** (1890–1982), українського письменника, бандуриста, бандурного майстра, співака, кобзаря, музикознавця, педагога (США)

115 років від дня народження **Євгена Павловича Фоміна** (1910–1942), українського поета

28 грудня

145 років від дня народження **Павла Нилевича Толстякова** (1880–1938), українського композитора, хорового диригента

29 грудня

125 років від дня народження **Михайла Тадейовича Дубовика** (1900–1942), українського письменника, поета

105 років від дня народження **Олексія Федоровича Фіщенка** (1920–2010), українського графіка

30 грудня

160 років від дня народження **Джозефа Редьярда Кіплінга** (1865–1936), англійського прозаїка-казкаря, поета

145 років від дня народження **Марка Олександровича Петлішенка** (1880–1938), українського актора, режисера

100 років від дня народження **Степана Якимовича Дем'янчука** (1925–2000), педагога, науковця. Доктор педагогічних наук, професор. Дійсний член Міжнародної академії педагогічних і соціальних наук. Засновник і організатор Міжнародного економіко-гуманітарного університету ім. акад. С. Дем'янчука в Рівному

70 років від дня народження **Віктора Даниловича Луца** (1955), мистецтвознавця, завідувача художнього відділу Рівненського обласного краєзнавчого музею, доцента кафедри архітектури Національного університету водного господарства та природокористування, члена

Національної Спілки художників України, лауреата премії імені Ігоря Свещнікова у галузі охорони культурної спадщини краю

65 років від дня народження **Ніни Воскресенської** (Ніни Василівни Мацебули) (1960), українського прозаїка

31 грудня

180 років від дня народження **Сильвестра Теодоровича Лепкого** (1845–1901), українського письменника, священика, церковного та громадсько-культурного діяча

145 років від дня народження **Миколи Олександровича Даміловського** (1880–1942), українського архітектора, інженера, педагога, одного із засновників української архітектурної школи

120 років від дня народження **Тадеуша Бреза** (1905–1970), польського письменника

110 років від дня народження **Олександра Олександровича Ковальова** (1915–1991), скульптора, майстра станкового і монументального портрета

95 років від дня народження **Федора Миколайовича Баклана** (1930–1983), українського артиста балету, педагога

КОЖНОГО РОКУ МИ ВІДЗНАЧАЄМО

1 січня – Всесвітній день миру або День всесвітніх молитов про мир (резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 17.12.1969 р.)

Всесвітній день сім'ї

4 січня – Всесвітній день азбуки Брайля (резолюція ООН від 1.12.2018 р.)

11 січня – Всесвітній день «Дякую»

Міжнародний день заповідників і національних парків

12 січня – День українського політв'язня (Відповідно до статті 2 Загальної декларації прав людини, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН 10.12.1948 р.; почав відзначатися з ініціативи В. Чорновола від 1975 р.)

15 січня – День народження музичної редакції Державного Гімну України

16 січня – День пам'яті кіборгів України (День пам'яті захисників Донецького аеропорту)

Всесвітній день «The Beatles» (Рішення ЮНЕСКО від 2001 р.)

17 січня – Всесвітній день дитячих винаходів (День дітей-винахідників)

20 січня – День вшанування захисників Донецького аеропорту

21 січня – Міжнародний день обіймів

Всесвітній день снігу

Міжнародний день аспіранта

22 січня – День Соборності України (Указ Президента України № 871/2014 від 13.11.2014 р.)

24 січня – Міжнародний день освіти (резолюція A/RES/73/25 від 3.12.2018 р.)

27 січня – Міжнародний день пам'яті Голокосту (Резолюція ООН від 01.11.2005 р.)

28 січня – День затвердження Державного прапора України

Міжнародний день захисту персональних даних (остання неділя місяця)

Міжнародний день без Інтернету

29 січня – День пам'яті героїв Крут (1918) (Указ Президента України № 15/2007 від 15.01.2007 р.)

День мобілізації зусиль проти загрози ядерної війни

30 січня – День ненасильства та миру

3 лютого – День боротьби з ненормативною лексикою

6 лютого – День безпеки в Інтернеті (другий вівторок місяця)

11 лютого – Міжнародний день жінок і дівчат в науці (Резолюція ООН від 22.12.2015 р.)

12 лютого – День Червоної Руки (відзначається на рівні ООН з 2002 р. як день пам'яті дітей-солдатів, яких втягують в участь у війнах і збройних конфліктах)

13 лютого – Всесвітній день радіо

14 лютого – Міжнародний день дарування книг (International Book Giving Day) (добровільна ініціатива, започаткована у 2012 р. Американкою Еммі Бродмур)

15 лютого – День вшанування учасників бойових дій на території інших держав (Указ Президента України № 180/2004 від 11.02.2004 р.)

День комп'ютерника

16 лютого – День єднання України (Указ Президента України № 53/2022 від 14.02.2022 р.)

17 лютого – Всесвітній день спонтанного прояву доброти

День kota в Європі

19 лютого – День затвердження Державного Гербу України (1992)

Всесвітній день захисту морських ссавців

20 лютого – Всесвітній день соціальної справедливості (Рішення ООН від 18.12.2007 р.). В Україні відзначається згідно з Указом Президента України № 1021/2001 від 04.11.2011 р.

День вшанування подвигів учасників Революції гідності та Героїв Небесної Сотні (Указ Президента України № 69 від 11.02.2015 р.)

21 лютого – Міжнародний день рідної мови (Проголошено на 30-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО у 1999 р., відзначається щорічно з 2000 р. відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/56/262)

Всесвітній день екскурсовода

22 лютого – Міжнародний день підтримки жертв злочинів

24 лютого – повномасштабне вторгнення російського окупанта на територію України

25 лютого – Перший офіційний державний герб України

26 лютого – День кримського спротиву російській окупації

1 березня – День «Нуль дискримінації»

Всесвітній день цивільної оборони

Всесвітній день імунітету

Всесвітній день компліменту

3 березня – Всесвітній день письменника

Всесвітній день дитячого телебачення і радіомовлення

Всесвітній день дикої природи

4 березня – Всесвітній день читання вголос

8 березня – Міжнародний день прав жінок і міжнародного миру (Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 16.12.1977 р.)

10 березня – День Гімну України

14 березня – День українського добровольця

Міжнародний день числа «Пі»

Всесвітній день на захист річок, води і життя

Міжнародний день сну (третя п'ятниця місяця)

15 березня – Всесвітній день захисту прав споживачів

17 березня – Створено Українську Центральну Раду (1917)

20 березня – Міжнародний день щастя (Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 28.06.2012 р.)

Всесвітній день Землі

Міжнародний день французької мови

21 березня – Всесвітній день поезії (Ініціатива ЮНЕСКО, ухвалена на 30-й сесії 15.11.1999 р.)

Міжнародний день лялькаря

Міжнародний день боротьби за ліквідацію расової дискримінації (Рішення Генеральної Асамблеї ООН від 26.10.1966 р.)

Міжнародний день лісів або Всесвітній день захисту лісів (Резолюція ООН від 21.12.2012 р.)

Міжнародний день людини з синдромом Дауна

Міжнародний день Навруз

22 березня – Всесвітній день водних ресурсів (Резолюція ООН від 22.02.1993 р.)

23 березня – Всеукраїнський день працівників культури та аматорів народного мистецтва

Всесвітній метеорологічний день

24 березня – Міжнародний день права на встановлення істини щодо грубих порушень прав людини та гідності жертв

25 березня – Міжнародний день солідарності із жертвами рабства та трансатлантичної работоргівлі

День Служби безпеки України

26 березня – День Національної гвардії України

27 березня – Міжнародний день театру (Рішення на IX конгресі Міжнародного інституту театру при ЮНЕСКО)

28 березня – Міжнародний день історик а

29 березня – Всесвітній день фортепіано

1 квітня – День гумору

Міжнародний день птахів (у 1906 р. підписано Міжнародну конвенцію про охорону птахів)

2 квітня – Міжнародний день дитячої книги (Ініціатива Міжнародної ради з дитячої книги (IBBY) 1967 р.). Відзначається щороку 2 квітня – у день народження казкаря Ганса Крістіана Андерсена

Всесвітній день поширення інформації про проблему аутизму (Рішення ООН A/RES/62/139 від 21.12.2008 р.)

4 квітня – Міжнародний день просвіти з питань мінної безпеки небезпеки та допомоги в діяльності щодо розмінування

День створення НАТО (1949)

Міжнародний день Інтернету

Міжнародний день бродячих тварин

5 квітня – Перша українська конституція (Конституція Пилипа Орлика)

День геолога

6 квітня – Міжнародний день спорту на благо миру та розвитку (Резолюція ООН № A/RES/67/296 від 23.08.2013 р.)

Всесвітній день мультфільмів (Засновано у 2002 р. Міжнародною асоціацією анімаційного кіно)

Всесвітній день настільного тенісу

7 квітня – Всесвітній день здоров'я (Відзначається щорічно в день, коли було створено Всесвітню організацію охорони здоров'я (Статут ВООЗ прийнятий 22.07.1946 р., набрав чинності 07.04.1948 р., відзначають з 1950 р.)

День пам'яті по геноцид в Руанді

11 квітня – Міжнародний день визволення в'язнів фашистських концтаборів

12 квітня – Всесвітній день авіації і космонавтики / Міжнародний день польоту людини в космос (Резолюція ООН A/RES/65/271 від 07.04.2011 р.)

Міжнародний день польоту людини в космос

День працівників ракетно-космічної галузі України

Всесвітній день рок-н-ролу

День скаута в Україні

15 квітня – Всесвітній день мистецтва

Міжнародний день культури

День довкілля (Указ Президента України № 855/98 від 6.08.1998 р.)

Міжнародний день цирку

16 квітня – Всесвітній день голосу

17 квітня – Міжнародний день пожежної охорони

18 квітня – Міжнародний день пам'яток та історичних місць (Рішення Генеральної Асамблеї Міжнародної ради з питань охорони пам'яток і визначних місць (ІКОМОС) при ЮНЕСКО 1983 р.)

День пам'яток історії та культури (Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1062/99 від 23.08.1999 р.)

19 квітня – День власників домашніх тварин

21 квітня – День довкілля (третя субота місяця)

Всесвітній день творчості та інноваційної діяльності (Резолюція ООН A/RES/71/284 від 27.04.2017 р.)

22 квітня – Всесвітній день Матері-Землі / Міжнародний день Землі (Рішення ООН A/RES/63/278 від 22.04.2009 р.)

Міжнародний день китайської мови

23 квітня – Всесвітній день книги та авторського права (Резолюція ЮНЕСКО № 3.18 від 15.11.1995 р.)

Міжнародний день англійської мови (ООН)

Міжнародний день іспанської мови (встановлений ООН в честь Мігеля Сервантеса. Це день його смерті)

Всеукраїнський день психолога

24 квітня – Міжнародний день солідарності молоді

26 квітня – Міжнародний день пам'яті жертв радіаційних аварій та катастроф і річниці Чорнобильської трагедії (1986) (1986) (Резолюція ООН A/RES/71/125 від 08.12.2016 р.). В Україні – День Чорнобильської трагедії (Указ Президії Верховної Ради УРСР № 8985-XI від 29.03.1990 р.)

Міжнародний день пам'яті жертв радіаційних аварій та катастроф (День учасників ліквідації наслідків радіаційних аварій та катастроф)

Міжнародний день інтелектуальної власності (Рішення Генеральної асамблеї Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), ухваленого у вересні 2000 р.)

28 квітня – Всесвітній день охорони праці (Ініціатива Міжнародної організації праці з 2003 р.; Указ Президента України № 685/2006 від 18.08.2006 р.)

Всесвітній день споріднених міст (Рішення Всесвітньої федерації споріднених міст (ВФСМ) у Франції 1957 р.)

29 квітня – Міжнародний день танцю (Відзначається щорічно з 1982 р. за рішенням Міжнародного комітету танцю при Міжнародному інституті театру ЮНЕСКО)

День пам'яті жертв застосування хімічної зброї

30 квітня – Міжнародний день джазу (Ініціатива ЮНЕСКО, з листопада 2011 р.)

День прикордонника України

1 травня – День весни та праці (відзначається в 143 країнах світу)

3 травня – Всесвітній день свободи преси (Резолюція ООН № 199/54 від 20.12.1993 р.)

День Сонця (Ініціатива Європейського відділення Міжнародного товариства сонячної енергії MTCE (ISES-Europe) 1994 р.).

4 травня – Міжнародний день пожежних

День боротьби з цькуванням (ООН визнала епідемію залякування і цькування, яка захоплює школи та 4.05.2012 р. оголосила Anti-Bullying Day. У цей день в навчальних закладах рекомендується проводити кампанії «Година проти ненависті»)

5 травня – Міжнародний день боротьби за права інвалідів

6 травня – День піхоти Збройних Сил України

7 травня – День радіо

8 травня – Міжнародний день Червоного Хреста і Четвоного Півмісяця

День перемоги над нацизмом у Другої Світовій війні (Резолюція ООН № A/RES/59/26 від 22.11.2004 р.)

8–9 травня – Дні пам'яті та примирення, присвячені пам'яті жертв Другої світової війни

9 травня – День Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні

День Європи в країнах Європейського Союзу

12 травня – День Матері в Україні (міжнародне та локальне свято у 85 країнах світу. В Україні відзначається в другу неділю травня (Указ Президента України № 489/99 від 10.05.1999 р.)

День пам'яті українців, які рятували євреїв під час Другої світової війни

Всесвітній день медичних сестер)

Всесвітній день мігруючих птахів

15 травня – Міжнародний день сім'ї (Рішення ООН A/RES/47/237 від 20.09.1993 р.)

День сім'ї в Україні

Міжнародний день захисту клімату

16 травня – День вишиванки (третій четвер травня)

17 травня – Всесвітній день інформаційної спільноти (Резолюція ООН A/RES/60/252 від 27.03.2006 р.)

18 травня – Міжнародний день музеїв

День скорботи і пам'яті жертв геноциду (1944) кримськотатарського народу

День Європи в Україні (міжнародне і локальне свято, відзначається 5 травня Радою Європи та 9 травня Європейським Союзом, в Україні – третя субота травня (Указ Президента України № 339/2003 від 19.04.2003 р.)

День науки в Україні

19 травня – День пам'яті жертв політичних репресій (третя неділя місяця)

21 травня – Всесвітній день культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку (Резолюція ООН № 57/249 від 20.12.2002 р.)

День пам'яті жертв політичних репресій

22 травня – Міжнародний день біологічного різноманіття

День перепоховання праху Т. Г. Шевченка на Чернечій горі поблизу Канева

23 травня – Свято Героїв України

День морської піхоти України

24 травня – День слов'янської писемності і культури – день вшанування творців слов'янської писемності Кирила і Мефодія (Указ Президента України № 1096/2004 від 17.09.2004 р.)

Європейський день парків

25 травня – День філолога

День працівників видавництв, поліграфії і книгорозповсюдження (остання субота травня)

День зниклих безвісті дітей

26 травня – День хіміка

29 травня – Міжнародний день миротворців ООН (Рішення ООН A/RES/57/129 від 11.12.2002 р.)

31 травня – Всесвітній день без тютюну

1 червня – Міжнародний день захисту дітей (Указ Президента України № 568/98 від 30.05.1998 р.)

Всесвітній день батьків (Резолюція ООН A/RES/66/292 від 17.10.2012 р.)

2 червня – Всесвітній день здорового харчування

4 червня – Міжнародний день безвинних дітей – жертв агресії

День пам'яті дітей, які загинули внаслідок збройної агресії російської федерації

5 червня – Всесвітній день охорони навколишнього середовища (довкілля) (Резолюція ООН A/RES/2994 від 15.12.1972 р.)

7 червня – День журналіста

8 червня – Всесвітній день океанів

- 9 червня** – Міжнародний день друзів
- 12 червня** – Всесвітній день боротьби із дитячою працею (Конвенція МОП № 182 від 17.06.1999 р.; Закон України № 2022 від 5.10.2000 р.)
- 14 червня** – Всесвітній день донора крові (Резолюція ВООЗ WHA58.13 від 23.05.2005 р.)
- 15 червня** – Всесвітній день захисту людей похилого віку (День поширення інформації щодо зловживань стосовно літніх людей)
- 16 червня** – Міжнародний день батька (третя неділя червня)
- 17 червня** – Всесвітній день боротьби з опустелюванням і засухою
Міжнародний день боротьби з сексуальним насильством в умовах конфлікту
- 19 червня** – Всесвітній день дитячого футболу (проголошений Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) та Міжнародною федерацією футбольних асоціацій (ФІФА) з метою привернення уваги світової спільноти до проблем дітей і пропаганди здорового способу життя серед молоді)
- 20 червня** – Всесвітній день біженців (Резолюція ООН A/RES/55/76 від 2001 р.)
- 21 червня** – Всесвітній день гуманізму
Міжнародний день батька
Міжнародний день Йоги
- 22 червня** – День скорботи і вшанування пам'яті жертв Другої світової війни в Україні
- 23 червня** – Міжнародний олімпійський день
День Державної служби ООН
День Державної служби
- 25 червня** – День молодіжних та дитячих громадських організацій (Указ Президента України № 599/2008 від 27.06.2008 р.)
- 26 червня** – Міжнародний день боротьби зі зловживанням наркотиками і їх незаконним обігом (Резолюція ООН A/RES/42/112 від 7.12.1987 р.)
Міжнародний день на підтримку жертв тортур
- 28 червня** – День Конституції України
- 30 червня** – День молоді (остання неділя місяця)
День молоді
- 1 липня** – День архітектури України
- 4 липня** – День Національної поліції України
- 7 липня** – День Військово-Морських Сил, Збройних Сил України (перша неділя липня)

- 8 липня** – День родини
- 11 липня** – Всесвітній день народонаселення (Резолюція ООН A/RES/45/216 від 1989 р.)
Всесвітній день шоколаду
- 15 липня** – День Української Державності
День українських миротворців
Міжнародний день навичок молоді (Резолюція ООН A/RES/69/145 від 18.12.2014 р.)
- 16 липня** – День проголошення Декларації про державний суверенітет України
- 17 липня** – День етнографа
- 20 липня** – Міжнародний день шахів
Міжнародний день торта
- 28 липня** – День хрещення Київської Русі-України
- 30 липня** – Міжнародний день дружби (Резолюція ООН A/RES/65/275 від 27.04.2011 р.)
Всесвітній день боротьби з торгівлею людьми (Резолюція ООН A/RES/68/192 від 18.12.2013 р.)
- 2 серпня** – Міжнародний день пам'яті жертв нацистського геноциду ромів
- 4 серпня** – День Повітряних Сил ЗСУ (перша неділя серпня)
- 9 серпня** – Міжнародний день корінних народів світу (Резолюція ООН A/RES/49/214 від 1994 р.)
- 11 серпня** – День фізкультурника
- 12 серпня** – Міжнародний день молоді (Резолюція ООН A/RES/54/120 від 17.12.1999 р.)
День молоді в Україні (Указ Президента України № 333/2021 від 28.07.2021 р.)
- 13 серпня** – Міжнародний день шульги
- 15 серпня** – День археолога
- 19 серпня** – Всесвітній день гуманітарної допомоги (Резолюція ООН A/RES/63/139 від 2008 р.)
- 21 серпня** – Міжнародний день пам'яті і пам'яті жертв тероризму
- 22 серпня** – Міжнародний день поминання людей, що стали жертвами насильства з причини їх релігії або переконань
- 23 серпня** – День Державного Прапора України

Міжнародний день пам'яті про работоргівлю та її ліквідацію (ЮНЕСКО)

24 серпня – День незалежності України

29 серпня – День пам'яті Захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України

Міжнародний день дій проти ядерних випробувань (Резолюція ООН A/RES/64/35 від 02.12.2009 р.)

Міжнародний день жертв насильницьких зникнень

1 вересня – День знань

2 вересня – День закінчення Другої світової війни

5 вересня – Міжнародний день благодійності (Резолюція ООН від 17.12.2012 р.). В Україні відзначають у другу неділю грудня (Указ Президента України № 1220/2007 від 13.12.2007 р.)

7 вересня – Міжнародний день чистого повітря для блакитного неба (Резолюція ООН A/74/381 від 19.12.2019 р.)

8 вересня – Міжнародний день писемності (грамотності) (Резолюція ЮНЕСКО № 1.141 від 1966 р.)

День пам'яті жертв фашизму

Міжнародний день солідарності журналістів

10 вересня – Всесвітній день запобігання самогубствам / суїциду (за ініціативи Міжнародної асоціації із запобігання самогубствам (МАПС) й активної підтримки ВООЗ та під патронажем ООН)

День пам'яті українців – жертв примусового виселення з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Південного Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944–1951 рр.

12 вересня – День співробітництва Південь-Південь ООН (співробітництва між країнами, що розвиваються)

15 вересня – Міжнародний день демократії (Резолюція ООН A/RES/62/7 від 08.11.2007 р.).

14 вересня – День українського кіно

День фізичної культури і спорту

Міжнародний день краси

15 вересня – День народження Google

16 вересня – День фармацевтичного працівника (третя субота вересня)

Міжнародний день охорони озонового шару (Резолюція ООН А/ RES/49/114 від 1994 р.).

17 вересня – День батька (третя неділя вересня)

18 вересня – Міжнародний день рівної оплати праці

21 вересня – Міжнародний день миру (Резолюція ООН 55/282 від 7.09.2001 р.)

22 вересня – День партизанської слави

26 вересня – Європейський день мов (Ініціатива Ради Європи з 2001 р.)

Міжнародний день боротьби за повну ліквідацію ядерної зброї

27 вересня – Всесвітній день туризму

28 вересня – Міжнародний день загального доступу до інформації (Резолюція ООН А/RES/74/5 від 2019 р.)

29 вересня – Всеукраїнський день дошкілля

День пам'яті загиблих в Бабиному Яру

30 вересня – Всеукраїнський день бібліотек

Всесвітній день бібліотек. Міжнародний місяць (місячник) шкільних бібліотек. Відзначається з 2008 року щорічно під егідою Міжнародної асоціації шкільної бібліотечної справи (МАШБС)

День усиновлення в Україні

Міжнародний день перекладача

30 вересня – 1 жовтня – Міжнародні дні спостереження за птахами

1 жовтня – День захисників і захисниць України

День УПА

День українського козацтва

Міжнародний день музики Засновано ІМС – Міжнародною музичною радою (Резолюція ІМС при ЮНЕСКО від 1973 р.)

День працівників освіти (перша неділя жовтня)

Міжнародний день людей похилого віку

День ветерана

Міжнародний день усмішок

2 жовтня – Всесвітній день архітектури

Міжнародний день боротьби проти насилля (Резолюція ООН A/RES/61/271 від 15.06.2007 р.)

Міжнародний день соціального педагога

Міжнародний день лікаря

4 жовтня – Всесвітній день захисту тварин

Всесвітній день посмішки

Всесвітній тиждень космосу

6 жовтня – Всесвітній день учителя (Відзначається щорічно в ознаменування річниці підписання Рекомендації ЮНЕСКО та Міжнародної організації праці щодо становища вчителів (UNESCOPRESSE, vol. 4, no. 17, p. 9)

День працівників освіти

8 жовтня – День художника

9 жовтня – Всесвітній День пошти

10 жовтня – Всесвітній День охорони психічного здоров'я

11 жовтня – Міжнародний день дівчат

12 жовтня – День іспанської мови (ООН)

Всесвітній день перелітних птахів

13 жовтня – Міжнародний день зменшення небезпеки стихійних лих

14 жовтня – День українського козацтва

День захисників і захисниць України

15 жовтня – Всесвітній день чистих рук

Міжнародний день сільських жінок

Всесвітній день студента

16 жовтня – Всесвітній день здорового харчування

Всесвітній день хліба

17 жовтня – Міжнародний день боротьби за ліквідацію бідності (злиднів)

18 жовтня – Європейський день боротьби з торгівлею людьми

24 жовтня – Міжнародний День Організації Об'єднаних Націй (Резолюція ООН A/RES/2782(XXVI) від 06.12.1971 р.)

Всесвітній день інформації про розвиток (Резолюція ООН A/RES/3038 (XXVII) від 19.12.1972 р.)

27 жовтня – День української писемності та мови

Всесвітній день аудіовізуальної спадщини

28 жовтня – День визволення України від фашистських загарбників

Міжнародний День шкільних бібліотек

Міжнародний день анімації

День бабусь та дідусів

31 жовтня – Міжнародний день економії

Всесвітній день міст (проходить під егідою ООН)

1 листопада – День державності на західноукраїнських землях

День народження Європейського Союзу (Дата заснування ЄС)

Міжнародний день венетаріанця

2 листопада – Міжнародний день припинення безкарності за злочини проти журналістів

5 листопада – Всесвітній день розповсюдження інформації про проблему цунамі

6 листопада – Міжнародний день припинення експлуатації навколишнього середовища під час війни та збройних конфліктів (Резолюція ООН A/RES/56/4 від 05.11.2001 р.)

8 листопада – Міжнародний день піаніста

9 листопада – Всеукраїнський день працівників культури та майстрів народного мистецтва

День української писемності та мови

День боротьби з фашизмом та антисемізмом

День книги рекордів Гіннеса

10 листопада – Всесвітній день науки

Всесвітній день молоді – неофіційне міжнародне свято молоді, відзначається під егідою Всесвітньої федерації демократичної молоді (ВФДМ), яка веде боротьбу за мир, права молоді, незалежність народів, інтернаціональне згуртування молоді проти колоніалізму, неокolonіалізму, фашизму та расизму (Ініціатива ВДВФ з 1945 р.)

- 11 листопада** – Всесвітній день якості
- 16 листопада** – Міжнародний день толерантності та терпимості (Резолюція ООН A/RES/51/95 від 12.12.1996 р.)
- Міжнародний день доброти
- День працівників радіо, телебачення та зв'язку
- 17 листопада** – Міжнародний день студента
- 18 листопада** – Міжнародний день філософії
- 19 листопада** – Міжнародний день відмови від паління (третій четвер місяця)
- 20 листопада** – Всесвітній день дитини (Резолюція ООН A/RES/836/(IX) від 14.12.1954 р.)
- 21 листопада** – День Гідності та Свободи (2014)
- День десантно-штурмових військ ЗСУ
- Всесвітній день телебачення
- Всесвітній день вітань
- 23 листопада** – День пам'яті жертв голодоморів (четверта субота листопада)
- Міжнародний день боротьби за ліквідацію насильства щодо жінок (Резолюція ООН A/RES/54/134 від 17. 12. 1999 р.)
- 27 листопада** – День заснування Національної академії наук України
- 29 листопада** – Всесвітній день інформації про розвиток
- 30 листопада** – День пам'яті жертв Голодоморів. Всеукраїнська акція «Засвіти свічку» (четверта субота місяця)
- День пам'яті всіх жертв хімічної війни
- Всесвітній день домашніх тварин
- 1 грудня** – Акт проголошення незалежності України
- Всесвітній день боротьби зі СНІДом (Резолюція ООН A/RES/43/15 від 27.10.1988 р.)
- 2 грудня** – Міжнародний день боротьби за скасування рабства
- 3 грудня** – Міжнародний день людей з обмеженими фізичними можливостями (Резолюцією ООН A/RES/47/3 від 14.10.1992 р.)

Всесвітній день комп'ютерної графіки (Міжнародний день дизайнерів та аніматорів)

5 грудня – Міжнародний день волонтерів (Резолюцією ООН A/RES/40/212 від 17.12.1985 р.)

6 грудня – День Збройних Сил України

7 грудня – День місцевого самоврядування

День української хустки

8 грудня – День благодійності

9 грудня – Міжнародний день пам'яті жертв злочинів геноциду, вшанування їхньої людської гідності і попередження цих злочинів

Міжнародний день боротьби з корупцією (Резолюцією ООН A/RES/58/4 від 31.10.2003 р.)

10 грудня – День захисту прав людини (Резолюцією ООН A/RES/423/(V) від 04.12.1950 р.)

День Нобеля

Всесвітній день футболу

11 грудня – Міжнародний день гір

Міжнародний день танго

12 грудня – Міжнародний день нейтралітету

13 грудня – Всесвітній день скрипки

14 грудня – День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

15 грудня – День утворення організації ООН з охорони навколишнього середовища

Міжнародний день чаю

20 грудня – Міжнародний день солідарності людей

24 грудня – День працівників архівних установ

27 грудня – Міжнародний день протиепідемічної готовності запроваджений через пандемію COVID-19 (Резолюція ООН A/RES/75/27 від 07.12.2020 р.)

29 грудня – Міжнародний день віолончелі (відзначається в День народження каталонського музиканта-віолончеліста, композитора Пабло Кальзаса (1876–1973))

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Більчук М. Українські та зарубіжні письменники : розповіді про життя і творчість. 2-е вид., змін. і допов. Тернопіль : Підруч. і посіб., 2014. 254 с. : іл.
2. Довідник Національної спілки художників України / Нац. спілка художників України ; упоряд. О. Ю. Федорова. Київ, 2005. 523 с. : фотоіл.
3. Енциклопедія сучасної України : у 30 т. / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001–2020. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=54755
4. Енциклопедія українознавства : Словникова частина : [в 11 т.] / Наукове товариство ім. Т. Шевченка ; гол. ред. В. Кубійович. Париж–Нью-Йорк : Молоде життя, 1955–1995. Т. 10.
5. Залеський О. Мала українська музична енциклопедія. Мюнхен : Дніпрова Хвиля, 1971. 126 с.
6. Знаменні та пам'ятні дати Рівненщини на 2025 рік / Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека ; уклад. Л. М. Малишева ; наук. ред. О. Л. Промська, ред. З. М. Тирак, Рівне, 2024. 48 с.
7. Знаменні та пам'ятні дати 2020 року: мистецько-освітній довідник. Випуск 6. / упоряд. В. І. Прокопчук, М. Ф. Смалько, Л. П. Яковенко; наук. ред. та відпов. за випуск В. І. Прокопчук Рівне : О. Зень, 2020. 134 с.
8. Качкан В. А. Українське народознавство в іменах : у 2 ч. : навч. посіб. / В. А. Качкан ; за ред. А. З. Москаленка. Київ : Либідь, 1994. Ч. 1–2.
9. Києво-Могилянська академія в іменах (XVII–XVIII ст.) : енциклопед. вид. / за ред. В. С. Брюховецького. Київ : КМ Академія, 2001. 736 с.
10. Митці України : енциклопед. довідник / за ред. А. В. Кудрицького. Київ : «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1992. 846 с.
11. Народжені Україною : меморіал. Альманах : у 2 т. / [голова організац. ком. Л. Кравчук ; голова редакц. ради І. Курас ; редакц. рада: В. Кремень та ін. ; голов. ред. О. Онопрієнко]. Київ : Євроімідж, 2002. Т. 1–2. (Золоті імена України).
12. Пам'ятні дати та ювілеї на 2025 рік. Український інститут національної пам'яті. URL: <http://surl.li/kxqaje>
13. Письменники України : біобібліографічний довідник / упоряд. В. Павловська, Л. Бубнова, Л. Сіренко. Київ : Укр. письменник, 2006. 514 с.
14. Письменники України : довідник / упоряд. Д. Давидюк, Л. Кореневич, В. Павловська. Дніпропетровськ : Дніпро, 1996. 397 с.
15. Постанова Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024–2025 роках» № 3536-IX від 21.12.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3536-20#Text>
16. Прокопчук В. І., Корейчук М. П. Студентські наукові проблемні групи у професійній підготовці здобувачів освіти музичних спеціальностей. *Естетика і етика педагогічної дії: збірник наукових праць* / Інститут пед. освіти і освіти дорослих ім. І. Зязюна НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т ім. В.Г.Короленка. Полтава; Київ, 2024. Вип. 29. С. 181–191. DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2024.29.306166>
17. Прокопчук В. І. Музичне краєзнавство Рівненщини : навчально-методичний посібник. Рівне : О. Зень, 2021. 384 с.

18. Прокопчук В. І., Смалько М. Ф. Мистецько-освітній проект «Знаменні та пам'ятні дати»: ціннісно-виховний потенціал. *Мистецтво та освіта*, 2022. № 1-2 (103-104). С. 57–62. DOI: [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2022-1-2\(103-104\)-57-62](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2022-1-2(103-104)-57-62)
19. Сучасні письменники України : біобібліогр. довідник / Нац. спілка письменників України ; упоряд. А. Гай. Біла Церква : Буква, 2012. 567 с. : портр.
20. Українська література у портретах і довідках: давня література – література ХІХ ст. : довідник / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т українознавства, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Київ : Либідь, 2000. 358 с.
21. Українська літературна енциклопедія : у 5 т. / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР ; редкол. : І. О. Дзевєрін (відп. ред.) та ін. Київ : Голов. ред. УРЕ ім. М. П. Бажана, 1988–1995. Т. 1–3.
22. Українська музична енциклопедія / Національна Академія наук України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського; Редкол.: Г. Скрипник (голова) та ін. Т. 1 [А–Д], 2006. 680 с.
23. Українська музична енциклопедія / Національна Академія наук України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського; Редкол.: Г. Скрипник (голова) та ін. Київ : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, Т. 2 [Е–К], 2008. 664 с.
24. Українська музична енциклопедія / Національна Академія наук України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського; Редкол.: Г. Скрипник (голова) та ін. Т. 3 [Л–М], 2011. 627 с.
25. Українська музична енциклопедія / Національна Академія наук України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського; Редкол.: Г. Скрипник (голова) та ін. Київ : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, Т. 4 [Н–О], 2016. 554 с.
26. Українська музична енциклопедія / Національна Академія наук України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського; Редкол.: Г. Скрипник (голова) та ін. Київ : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, Т. 5 [ПАВАНА – «РОЛІКАРП»], 2018. 536 с.
27. Українська радянська енциклопедія : в 12 т. / Голов. редкол. : М. П. Бажан (голов. ред.) та ін. – 2-ге вид. Київ : Голов. ред. укр. рад. енцикл., 1977–1985. Т. 1–12.
28. Українські письменники : довідник : біографії. Огляди творчості. Літературні напрямки і течії. Київ : Велес, 2013. 367 с. : портр.
29. Шевченківські лауреати, 1962–2007 рр. : енциклопед. довід. / авт.-упоряд. М. Г. Лабінський ; вступ. сл. І. М. Дзюби, Р. М. Лубківського. 2-ге вид, змін. і доповн. Київ : Криниця, 2007. 765 с.

ЗМІСТ

Передмова	4
Творчі портрети	9
Простір для самостійної роботи	40
2025 рік на міжнародному рівні	44
Міжнародні десятиліття за рішенням Генеральної Асамблеї ООН	45
2025 рік в Україні	46
2025 рік на Рівненщині	49
Перелік знаменних та пам'ятних дат за календарем	60
Січень	60
Лютий	69
Березень	77
Квітень	87
Травень	95
Червень	103
Липень	112
Серпень	117
Вересень	122
Жовтень	128
Листопад	134
Грудень	140
Кожного року ми відзначаємо	146
Список використаної літератури	163

Навчально-довідкове видання

УПОРЯДНИКИ:

ПРОКОПЧУК Вікторія Ігорівна

ЯКОВЕНКО Лариса Петрівна

ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ 2025 РОКУ

Мистецько-освітній довідник

Підп. до др. 03.01.2025.

Формат 60x84 1/8.

Папір офсет.

Друк цифр.

Гарнітура Times.

Ум. др. арк. 19,2.

Тираж 300 пр.

Дизайн обкладинки

Анатолій Штенько

В авторській редакції

Видавець: Олег Зень

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

серія РВ № 26 від 6 квітня 2004 р.

вул. Кн. Романа, 9/24, м. Рівне, 33022,

068-025-067-4; olegzen@ukr.net

Друк: СПРІНТ

вул. Чорновола, 17, м. Рівне, 33028;

тел. 0362 267605; 098-767-78-73